

Sametingets plenum

Møtebok 1/02

Kautokeinoveien 50, N-9730 Kárásjohka

Telefon (47) 78 47 40 00

Telefaks (47) 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 19. – 22.02.2002

Sted: Karasjok

Saksliste:

Sak 1/02	Konstituering
- navneoppprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
- godkjenning av innkalling og saksliste
Sak 2/02	Sametingsrådets beretning om virksomheten
Sak 3/02	Spørsmål til Sametingsrådet i.h.t. Sametingets forretningsorden § 11
Sak 4/02	Kunngjøring av nye saker
Sak 5/02	Sametingsrådets redegjørelse for arbeidet med samisk språk
Sak 6/02	Utbygging av Snøhvitfeltet – ivaretagelse av samiske rettigheter til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder
Sak 7/02	Samisk bokproduksjon – evaluering
Sak 8/02	Innstilling for norsk-svensk reinbeitekommisjon av 1997 – høring
Sak 9/02	Samisk parlamentarisk råd – utvidelse og fornyelse av avtale
Sak 10/02	Tilsetting av direktør - åremål 2002 – 2008
Sak 11/02	Innspill til jordbruksforhandlingene 2002 - 2003

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 2 sider

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
19.02.02 kl. 09.00 – 12.00	1/02	4
	2/02	7
19.02.02 kl. 15.00-19.00	3/02	25
	5/02	47
20.02.02 kl. 09.00 – 12.00	6/02	56
20.02.02 kl. 15.00 – 19.30	7/02	69
	4/02	37
21.02.02 kl. 09.00 – 12.00	8/02	81
21.02.02 kl. 15.00 – 18.30	9/02	91
22.02.02 kl. 09.00 – 12.45	forts. 5/02	47
	10/02	97
	11/02	99

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 3 sider

Sak 01/02

Konstituering

Saken påbegynt 19. februar 2002 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter av tilstede ved konstitueringen:

1. Olav M. Dikkanen	21. Svein Peter Pedersen
2. Magnhild Mathisen	22. Ole Mathis Oskal
<i>vara for Randi A. Skum</i>
3. Berit Ranveig Nilssen	23. Margreta Påve Kristiansen
4. Steinar Pedersen	24. Per Bjørn Lakselvnnes
5. János Trosten	25. Ann Mari Thomassen
6. Jon Erland Balto	26. Berit Oskal Eira
7. Ragnhild L. Nystad	27. Ove Johnsen
8. Egil Olli	28. Åge Nordkild
9. Terje Tretnes	29. Roger Pedersen
10. Per A. Bæhr	30. Per Solli
11. Ole Henrik Magga	31. Sven-Roald Nystø
12. Isak Mathis O. Hætta	32. Simon Andersen
<i>vara for Stig Eriksen</i>
13. Josef Vedhugnes	33. Anders Urheim
14. Olaf Eliassen	34. Jarle Jonassen
15. Sverre Anderssen	35. Kjell Jøran Jåma
16. Per Edvin Varsi
<i>vara for Willy Olsen</i>	36. Sten Erling Jønsson
17. John H. Skum	37. Birger Nymo
18. Tormod Bartholdsen	38. Johan Mikkell Sara
19. Geir Tommy Pedersen	39. Jørn Are Gaski
20. Willy Ørnebakk	

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 4 sider

Innvilgende permisjoner

Ved konstitueringen:

Representant nr 16 Willy Olsen innvilget permisjon 19. – 22.02.2002, hele plenumsmøtet.

Representant nr 22 Randi A. Skum innvilget permisjon fra 19.02. til 20.02. kl. 1500.

Representant nr 32 Stig Eriksen innvilget permisjon hele uka.

I tillegg har følgende fått innvilget permisjon:

Representant nr 3 Berit Ranveig Nilssen ble innvilget permisjon 22.02.02, hele dagen.

Representant nr 18 Tormod Bartholdsen ble innvilget permisjon 20.02.02, hele dagen.

Representant nr 7 Ragnhild L. Nystad ble innvilget permisjon 20.02.02, til kl. 15.00.

Representant nr 4 Steinar Pedersen ble innvilget permisjon 21.02.02, fra kl. 17.25 og resten av dagen.

Representant nr 30 Per Solli ble innvilget permisjon 21.02.02, fra kl. 17.25 og resten av dagen.

Representant nr 11 Ole Henrik Magga ble innvilget permisjon 22.02.02, hele dagen.

Vararepresentanter

Per Edvin Varsi møtte for representant nr 16 Willy Olsen.

Per Arnesen møtte for representant nr 18 Tormod Bartholdsen 20.02.02, hele dagen.

Ole Mathis Oskal møtte for representant nr 22 Randi A. Skum fra 19.02. til 20.02. kl. 12.00.

Simon Andersen møtte for representant nr 32 Stig Eriksen.

Klemet Erland Hætta møtte for representant nr 11 Ole Henrik Magga 22.02.02.

Sign: _____ / _____

I. Dokumenter

- Innkalling av 08.01.2002 med innstilling til saksliste

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Innkalling av 08.01.2002 med innstilling til saksliste godkjennes.

Forslag til nye saker:

Sak 10 Tilsetting av direktør - åremål 2002-2008

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Josef Vedhugnes	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Innkalling av 08.01.2002 med saksliste og tilleggssak ble enstemmig godkjent, med tilleggssak 10/02 Tilsetting av direktør – åremål 2002 – 2008.

Saken ble avsluttet 19. februar 2002 kl. 09.10

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 6 sider

Sak 02/02

Sametingets beretning om virksomheten

Saken påbegynt 19. februar 2002 kl. 09.10

I. Dokumenter

Beretningen omfatter Sametingsrådets aktiviteter 12.11.01 – 10.02.02.

1. Om virksomheten

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 3 møter, inkludert 1 telefonmøte og har behandlet 37 saker. Saker behandlet på rådsmøtene omtales ikke særskilt i beretningen, men det vises til Sametingsrådets møtebok 10/01, 1/02 og 2/02.

Som det fremgår av vedlegget har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

2. Saksområder

2.1 Miljø- og kulturvernsaker

2.1.1 Museumssaker

Som en direkte oppfølging av Statsbudsjettet 2002 og Sametingsbudsjettet 2002 henvendte Sametinget seg formelt til Sør-Varanger kommune ved brev av 19.12.01 og forespurte om muligheten for at kommunen kunne bidra med driftsfinansieringen av Østsamisk museum og en midlertidig organisatorisk tilknytning til kommunen. Østsamisk museum vil være en del av de framtidig samordnede samiske museene. Sametinget er gitt forvaltningsansvaret over, derfor vil den organisatoriske tilknytningen måtte være midlertidig. Statsbygg har kommet i gang med prosjekteringen for Østsamisk museumsbygg, og vil komme tilbake til bl.a Sametinget om opprettelsen av en brukergruppe.

Sametinget har avgitt en kort høringsuttalelse til Kvalsund kommune om deres museumsplan. Sametinget er positiv til at Kvalsund kommune gjennom en slik plan viser aktiv vilje til å arbeide med kommunens kulturhistorie. Sametinget ønsker å involvere Kvalsund kommune og Kokelv sjøsamiske museum i arbeidet med en bedre samordnet samisk museumsstruktur.

2.1.2 Arbeid med biologisk mangfold

På bakgrunn av Sametingspresidentens møte med miljøvernminister Børge Brende 07.01.02, der Brende uttrykte vilje til å vurdere å sette Sametinget i bedre stand til å arbeide med miljøspørsmål i samiske

Sign: _____ / _____

områder, har Sametinget uttrykt vilje til å delta i den interdepartementale referansegruppa til Biomangfoldslovutvalget. Sametinget har også sagt seg villig til et møte med Biomangfoldslovutvalget i midten av juni 2002. Sametinget følger opp det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold, gjennom deltakelse i den norske delegasjonen til møte i urfolksarbeidsgruppa (Ad-Hoc Open Ended Intersessional Working Group on Article 8(j) and related provisions) i Montreal 4.-8. februar 2002.

2.1.3 Agenda 21

Sametinget avsluttet sitt prosjekt Lokal Agenda 21 ved utgangen av 2001. Prosjektet var finansiert av Miljøverndepartementet og ble ikke forlenget. Det foreligger to underveisevalueringsrapporter fra NIBR. En tredje rapport skal se på de mer varige effektene av prosjektet. I Evalueringsrapport II heter det blant annet: *"Som denne rapporten dokumenterer, har aktiviteten vært høy, og det samiske knutepunktet har klart å leve opp til svært mange av de ambisiøse mål som ble satt for arbeidet. De høye ambisjonene kommer til uttrykk i at man til dels har gått løs på omfattende, langsiktige prosesser som vil måtte følges opp i gjennom Sametingets arbeid over tid. Det gjelder blant annet relasjonen mellom Sametinget og kommunene og relasjonen mellom Miljøverndepartementet og Sametinget. Mye tyder på at LA21 arbeidet har bidratt til å høyne Sametingets egne ambisjoner på det miljøpolitiske området, til dels i form av integrering av miljø og bærekraft som målsettinger i den ordinære virksomheten og dels i form av konkrete forslag om oppfølging gjennom en satsing på urfolk Agenda 21".*

Sametinget har utfordret Regjeringen til å lage en egen urfolk Agenda 21. Initiativet har vært drøftet på presidentmøte 30.01.02. De tre sametingene i Finland, Norge og Sverige vil søke å koordinere et initiativ overfor sine miljøverndepartementer for å få fram urfolksperspektivet i arbeidet med en bærekraftig utvikling til det internasjonale møte om Miljø og utvikling i Johannesburg 2002 (RIO+10).

2.1.4 Innspill til evaluering av delegert kulturminnemyndighet til Sametinget

Sametinget har i brev av 13.11.01 gitt innspill til Miljøverndepartementet om problemsstillinger som bør evalueres for den 3-årige prøveordningen som ble innført 17.01.01 ved delegering av myndighet etter kulturminneloven til Sametinget. Innspillet er gitt på bakgrunn av møte med Miljøverndepartementet i Varangerbotn 08.10.01. Sametinget har uttrykt behov for at evalueringen foretar en beskrivelse av situasjonen, vurderer hvordan myndighetsdelegeringen fungerer, og foreslår framtidige løsninger som ivaretar nødvendige forvaltnings- og forfatningsrettslige forhold.

2.1.5 Økt satsing på kommunal kulturminneforvaltning

Regjeringen har i 2001 satt i gang en prosess for å overføre mer ansvar og myndighet i kulturminnesaker til kommunene. Sametinget har kommet med innspill omkring dette i brev av 24.07.01 om Sametinget og miljøvernarbeid i samiske områder, i møte med Miljøverndepartementet i Varangerbotn 08.10.01, i sametingspresidentens møte med miljøvernministeren 07.01.02 og sist i brev av 22.01.02. Kommunene bør styrkes i sitt arbeid med miljøvern, og at dette må også skje ved at urfolksperspektivet inkluderes. Sametinget kan ikke se at Sametinget som myndighet etter kulturminneloven er tatt tilstrekkelig hensyn til i prosessen hva gjelder kulturminneforvaltning.

Sign: _____ / _____

Sametinget ønsker derfor at det kjøres egne prosesser for kommunesatsingen i kulturminnevernet for de fylker der Sametinget i dag har forvaltningsmyndighet. Prosessene må ses i lys av Agenda 21, Biokonvensjonen art. 8(j) og NOU 2002:1 Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk. I prosessen må Miljøverndepartementet, fylkeskommunen, kommunene og Sametinget delta.

2.1.6 Anmeldelser for brudd på kulturminneloven

Samisk kulturminneråd (Sametinget) har siden 1995 anmeldt 7 saker for brudd på kulturminneloven. Alle anmeldelsene er saker hvor godt kjente freda samiske kulturminner er blitt ødelagt. En sak har endt med bøteleggelse, en med påtaleunntatelse og fem med henleggelse. I to saker har steder det knytter seg tro og religion til, blitt ødelagt, og dette vurderes som særlig krenkende. Begge disse sakene har blitt henlagt. En slik sak ble endelig henlagt av Statsadvokaten i januar 2002 (anmeldt i 1999).

I tillegg til disse sakene er det hvert år flere saker hvor det har skjedd større inngrep i marken selv om Sametinget har meldt befaringsgrunnet sannsynligheten for at det kan være kulturminner i området. Dette er også brudd på kulturminneloven (§§ 8-9), og det er en viss sannsynlighet for at samiske kulturminner har blitt ødelagt. Siden ødeleggelser i slike tilfeller ikke kan påvises, har disse sakene ikke blitt anmeldt.

Sametinget er meget bekymret over at ødeleggelse av samiske kulturminner, og særlig kulturminner det knytter seg religion og sterke følelser til, ender med henleggelse. Samiske kulturminner er i mange sammenhenger mer sårbare for skade og ødeleggelser enn andre kulturminner, fordi det representerer en kultur som gjennom flere generasjoner har vært nedvurdert og sett på som uønsket av majoritetsbefolkningen. De preventive virkningene ved påtale og straff bør derfor tillegges særlig vekt i påtalemyndighetenes vurderinger. Ved sein behandling med påfølgende henleggelse gis det et svært problematisk signal om de strafferettslige konsekvensene ved å skade og ødelegge samiske kulturminner. Sametinget vil ta dette opp med Riksantikvaren med ønske om videre oppfølging overfor Riksadvokaten (Økokrim).

2.1.7 Supplering av verneplan for vassdrag og omlegging av samla plan

Sametinget har igangsatt et delprosjekt for å få en best mulig vurdering av samiske interesser knytta til vassdrag. Resultatene fra delprosjektet skal brukes i forbindelse med forslag til supplering av verneplan for vassdrag og omlegging av Samla plan. Delprosjektet skjer i samarbeid med Reindriftsforvaltningen, NVE, Riksantikvaren og Direktoratet for naturforvaltning. Prosjektet skal foreslå oppfølgende undersøkelser/prosjekt. Delprosjektet finansieres av NVE og er ledd i arbeidet med ny stortingsmelding om Verneplan for vassdrag.

Sign: _____ / _____

2.2 Samisk samarbeid

2.2.1 Møte – Sametingets representanter i Samisk parlamantarisk råd

Den 23.01.02 ble det avholdt et seminar for Sametingets representanter i SPR om rådets arbeidsområder og oppgaver. Hovedtemaene for seminaret var samisk samarbeid inkludert samisk språksamarbeid, nordisk samarbeid, FN, Barentssamarbeidet, Artisk Råd og Europeisk samarbeid.

I tillegg til president Sven-Roald Nystø ble Berit Oskal Eira valgt som medlemmer i SPRs styre. Varamedlemmene er Ragnhild Nystad og Steinar Pedersen. Det ble også delegert myndighet fra SPR-N til en egen tilskuddsgruppe å fordele Interreg-midlene. Tilskuddsgruppen består av Sametingets representanter i beslutnings- og overvåkingsskomiteene, og ledes av Ann-Mari Thomassen med Per M. Solli som nestleder.

2.2.2 Møte mellom sametingspresidentene

Presidentene for Sametingene i Finland, Norge og Sverige avholdt et fellesmøte i Tromsø 30.01.02. Følgende saker ble drøftet; ulike typer samarbeidsformer mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige, fornyelse av samarbeidet i Samisk parlamentarisk råd, det nordiske samesamarbeidet, Barentssamarbeidet, det arktiske samarbeidet, Urfolks Agenda 21 og aktuelle urfolkssaker i FN.

Presidentene ble enige om

- å fortsette å avholde jevnlige presidentmøter også etter at Sametinget i Sverige tiltrer Samisk parlamentarisk råd,
- tilrå sametingene at det samiske samarbeidet om samisk språk – Samisk språknemnd legges inn under Samisk parlamentarisk råd når rådet utvides med deltakelse fra Sametinget i Sverige
- å prioritere arbeidet med Permanent forum i FN i sametingenes internasjonale arbeid
- urfolks Agenda 21, jf. punkt 2.1.3

2.3 Internasjonalt og nordisk urfolkssamarbeid

2.3.1 Barentssamarbeidet

Samordningskonferanse om Barentssamarbeidet

Sametingspresidenten deltok på Utenriksministerens samordningskonferanse om Barentssamarbeidet i Bodø 29. januar. Fylkeslederne i Nordland, Troms og Finnmark og lederen for Barentssekretariatet deltok også. Tema for møtet var alle dimensjonene i Barentssamarbeidet, med hovedfokus på saker hvor en styrket samordning mellom sentralt og regionalt nivå kan gi reelle resultater. Utenriksministeren fremhevet særlig næringslivssamarbeidet og hva som ytterligere kan gjøres på dette feltet, og generelt hvilke fagområder som bør anses som særlig viktig for Norge i det videre samarbeidet. Sametingspresidenten tok blant annet opp spørsmålet om urfolkrepresentasjon i Barentsrådet.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 10 sider

Barents regionalt samarbeid

Rådsmedlem Johan Mikkelsen deltok på Regionrådets møte i Kirkenes 27. og 28. november 2001. Av saker til behandling var bl.a søknad fra republikken Komi i Russland om medlemskap i Regionrådet. Komi blir medlem fra 2002. Videre vedtok Regionrådet å forlenge Nordlands lederskapsperiode i Regionrådet med 1 år til 2003, slik at lederskapsperioden i Barents Regionråd samordnes med lederskapsperioden i Barentsrådet.

Barentssekretariatet avholdt idedugnad i Kirkenes 13. og 14. november. Sametingsrepresentant Egil Olli er oppnevnt som Sametingets representant i Arbeidsgruppen for urfolk i Barentsregionen og han deltok på vegne av arbeidsgruppen.

2.3.2 Permanent Forum for urfolk i FN

Medlemmene til det Permanente Forumet i FN for urfolk (Permanent Forum on Indigenous Issues) er oppnevnt. Forumet består av 16 representanter, 8 representanter for urfolk og 8 for regjeringene. Ole Henrik Magga er oppnevnt som medlem av Permanent Forum, som representant for inuittene og samene. Forumet skal ha sitt første møte i New York i mai.

2.3.3 Forum for urfolksspørsmål i bistanden

Forum for urfolksspørsmål i bistanden avholdt 15. og 16. november årskonferanse i Tromsø. Hovedfokus på konferansen var urfolk og utdanning/kompetansebygging. Sametingets administrasjon deltok.

2.3.4 Urfolkseminar i Santiago de Chile og Temuco, Chile 14.-20.01.02

Seminaret ble arrangert av den kanadiske ambassaden i Santiago de Chile og La Frontera Universitetet i Temuco. Tema for seminaret var blant annet forholdet mellom stat og urfolk og urfolks deltakelse i de politiske prosessene, spesielt når det gjaldt spørsmål om urfolks rettigheter.

På invitasjon fra Utenriksdepartementet deltok visepresidenten og administrasjonen i den norske delegasjonen. Visepresidenten redegjorde for forholdet mellom samene og den norske stat.

2.3.5 Møte i arbeidsgruppen for FNs urfolkserklæringen, Genève 28.-08.02.02

Tema for møtet var artikkelene 13, samt 6 til 11 i utkastet, som blant annet inneholder artikler om urfolks rett til liv, helse og frihet, og anerkjennelse av urfolks tradisjoner og hellige plasser. Sametingets administrasjon deltok i den norske delegasjonen sammen med Utenriksdepartementet.

Det ble også holdt et eget presentasjonsmøte for det nyopprettede Permanent Forum for urfolksspørsmål, her deltok Ole Henrik Magga og Jon Mattias Åhren fra Samerådet. Jf punkt 2.3.2

Sign: _____ / _____

2.4 Næring- og kultursaker

2.4.1 Fiskeri

I forbindelse med Sametingets deltagelse på møtet i reguleringsrådet i november satte Sametinget fokus på det kystnære fisket for å sikre fangstrettigheter for den minste kyst- og fjordflåten. Det mest interessante ved årets reguleringer er at man gikk inn for en samlekvote for torsk, hyse og sei for båter under 15 meter. Denne reguleringsformen kan være et skritt i retning av et mer fritt fiske for de minste båtene.

Reguleringsrådet stilte seg enstemmig bak Sametingets forslag som gjaldt regulering av rognkjeks i de tre nordligste fylkene. I årets regulering kan en fiske 2000 liter rogn pr. båt.

Det er generelt vanskelig å få gjennomslag for Sametingets syn i Reguleringsrådet hvor rådets medlemmer ivaretar sine særinteresser. Reguleringsrådet har ikke direkte ansvar for en overordnet fiskeripolitikk, og spesielt ikke når det gjelder å skjerme den minste flåten ut fra et bredere bo- og lokalsamfunnssyn.

2.4.2 Interreg-programmet III A 2000-2006

Alle Interreg-programmene er nå godkjent og er operative fra 01.01.2002. De samiske delprogrammene Sápmi og Interreg Åarjelsaemien Dajve har egne beslutningsgrupper som også formelt er oppnevnt. Den statlige norske bevilgningen til programmene for 2002 er samlet på 2,1 mill. kroner. Sametinget har i sitt budsjett for 2002 satt av 0,7 mill. kroner til prosjektstøtte som tingets andel av regional finansiering på norsk side. Likeledes er det satt av kr 300 000 til dekning av felles driftskostnader i programmet. Sametingets representanter i Samisk parlamentarisk råd har forvaltningsansvaret på norsk side. Det er foreløpig kommet inn over 10 prosjektsøknader til de samiske programmene. Første møte i beslutningsgruppen for Interreg Åarjelsaemien Dajve ble avholdt 29.11.01 og første møte i Interreg Sápmi ble avholdt i Luleå 01.februar 2002.

2.4.3 Budsjettrammen i Samisk utviklingsfond

Budsjettrammen for Samisk utviklingsfond i 2002 er på kr 18 130 000, noe som er en reduksjon fra 2001. Ved at nåværende regjering har valgt å satse på mer generelle distriktpolitiske virkemidler, er de statlige bevilgningene til de kommunale næringsfondene avviklet. Dette medfører et større press på de virkemidlene som Samisk utviklingsfond disponerer. Det blir en utfordring å prioritere strengt mellom de lokale tiltakene som søker om støtte, i tillegg til at samarbeidet om samfinansieringen av kommunale næringstiltak kan bli skadelidende.

2.4.4 Reindrift

I forbindelse med forhandlingene om ny reindriftsavtale for 2002/2003 har Sametinget i sitt innspill til avtalepartene fokusert betydningen av å opprettholde den kulturelle bærekraften i reindriftnæringen. Dette gjelder bl.a. forslag om forenkling av og dermed mer forutsigbare produksjonstilskuddsordninger, forslag om økte overføringer til reindriftsfamiliene på grunn av en vanskelig økonomisk situasjon i næringen, forslag om midler over reindriftsavtalen til realisering av duodjiprogrammet, forslag om sikring av planmessig rekruttering til næringen i en situasjon med ressursknapphet, samt forslag til forenkling av

Sign: _____ / _____

dokumentasjonen av slakteuttak i forbindelse med tilskudd over reindrifftsavtalen. Spesielt viktig for reindriften er tiltak for utvikling av duodji som næring.

2.4.5 Regionale utviklingsprogrammer

Sametinget har deltatt i utformingen av regionale utviklingsprogrammer (RUP) i Troms og Finnmark. Programmene er nå toårige og omfatter i hovedsak næringsutvikling.

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite gjennomgår nytteverdien av regionale utviklingsprogrammer. I den forbindelse har Sametinget sagt at RUP-arbeidet har stor betydning for å synliggjøre det samiske perspektivet i næringsutviklingsarbeidet i samiske områder. Sametinget har ikke nok ressurser til å utføre dette arbeidet selv.

2.4.6 Oppfølging Indre Finnmark

Finnmark fylkeskommune har i samarbeid med andre offentlige etater, bl.a. Sametinget, utarbeidet prosjektet Oppfølging Indre Finnmark. Prosjektet skal presenteres for flere departementer for å belyse de utfordringene kommunene Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Tana og Nesseby står overfor. Prosjektet har ikke bare fokusert på arbeidsledigheten, men også på helse og sosiale forhold, levekår og ungdom. I prosjektet er det utarbeidet et handlingsprogram med forslag om 16 tiltak. Ansvar for flere av tiltakene er satt til Utviklingsselskap for Indre Finnmark. Etablering av dette selskapet er fortsatt usikkert. Både Sametinget og KRD hadde forutsatt at kommunene med sine kommunale næringsfond skulle bidra med egenandeler i finansieringen. I statsbudsjettet for 2002 er det ikke satt av noe midler til kommunale næringsfond, og dette kan skape problemer for etableringen av selskapet.

2.4.7 Verdiskapningsprogram

Sametinget har et medlem i styret for verdiskapningsprogrammet for reindrift. Programmet er kommet godt i gang, og har allerede finansiert konkrete utviklingsprosjekter. Flere reindrifftsutøvere deltar i prosjektet Småskala matproduksjon som Tana videregående skole er ansvarlig for. Sametinget har finansiert deler av prosjektet. Som en oppfølging av denne satsningen er det satt i gang et utviklingsprogram for småskalaprodusenter (etablererskole). Programmet er åpent både for jordbrukere og reindrifftsutøvere.

2.4.8 Bærekraftig utvikling

I juni 2001 ble kommunene og Sametinget enige om å videreføre samarbeidet om bærekraftig utvikling. Den 14.-15.02.02 arrangerte Sametinget en felleskonferanse der temaet var hvilken betydning kommunenes økonomiske situasjon har for samisk kultur, språk og samisk næringsutvikling. Med dette samarbeidet håper Sametinget å kunne knytte tettere bånd med kommunene i virkeområdet for Samisk utviklingsfond.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 13 sider

2.5 Språk

2.5.1 Språk og terminologigrupper

Sametinget har gransket kvaliteten av samiske oversettelser av offentlige brosjyrer. Sametingets nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske terminologigrupper har kommet i gang med språklig gransking av termer og ordlister.

2.5.2 Samarbeid

Sametinget har deltatt i Giellagiella-forumet, som er kommunenes språkfaglige forum. Sametingets rolle i forumet er rådgivning.

I dette forumet ble det gitt språkfaglige råd og demonstrasjon av språkavdelingens orddatabank. Orddatabanken skal fornyes og forbedres slik at den bedre skal kunne takle samisk og dens ulike dialektord.

2.5.3 Europeisk pakt om regions- eller minoritetsspråk

Sametinget har i perioden skrevet rapport om det samiske språkets tilstand i Norge. Rapporten skal være en del av Norges rapport til Europeisk pakt om regions- eller minoritetsspråk. I rapporten ble det lagt vekt på situasjonen for lule- og sørsamisk språk i Norge. En del resultater fra språkundersøkelsen som Sametinget gjennomførte i år 2000 er også tatt med i rapporten.

I slutten av november deltok Språkstyrets leder på "Conference on the European Charter for Regional or Minority Languages" i Nederland, hvor han også holdt et foredrag om samisk språk.

2.5.4 Sametingets språkstyre

Språkstyret hadde et møte i november hvor de bl.a. behandlet en sak om hvordan Porsanger kommune offentlig bør skrives. Språkstyret anmoder Kommunal- og regionaldepartementet om å endre loven som sier at en kommune kun skal ha ett offentlig navn. Denne bestemmelsen samsvarer ikke med Samelovens intensjoner om å ivareta og videreutvikle samisk språk og kultur, og samsvarer heller ikke med internasjonale avtaler om beskyttelse av minoritetsspråk.

Språkstyret vedtok i novembermøtet at Sametingets språkmotiveringspris 2001 skulle gå til samisk språkgruppe i Skånland og Evenes. Sametingets president og språkstyrets leder delte ut prisen til språkgruppa i forbindelse med novemberplenum.

2.5.5 Høringsuttalelse til Tromsø fylkeskommunes "Handlingsplan om samisk språk og kultur kompetanse 2002-2004"

Sametinget har avgitt uttalelse til ovennevnte handlingsplan, hvor det blant annet ble nevnt at dersom denne handlingsplanen blir vedtatt og satt ut i livet, vil Troms fylkeskommune i realiteten være det fylket som er kommet lengst i landet i sine bestrebelser med å fremme samisk språk og kultur i sin region.

Sign: _____ / _____

2.5.6 Tospråklighet

Det er skrevet tildelingsbrev til samelovens forvaltningskommuner og språksentra om tildelinger som Sametinget har gjort. Disse pengene skal brukes til å styrke og fremme kommunenes tospråklighet, og støtte språksentras virksomhet. Prosjektmidlene tilskuddsstyret forvalter er øremerket til områder utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

2.5.7 Samisk navnekonsulenttjeneste

Den samiske navnekonsulenttjenesten er overført Sametinget, og er tilknyttet Språkavdelingen. Navnekonsulenttjenesten jobber med samiske stedsnavnsaker og har begynt arbeidet med å tilpasse sitt arkiv til Sametingssystemet.

2.6 Opplæring og utdanning

I opplæringsloven ble det gitt utvidet myndighet innenfor opplæring til Sametinget. Sametinget har nå godkjent den første læreplanen, som er Opplæring i bedrift, Reindriftsfaget. Læreplanen er beregnet for videregående opplæring. Planen er gjort gjeldende fra 1.1.2002, og Sametinget er igang med å utarbeide en veiledning for bedriftene som tar i mot lærlinger.

Sametinget har 01.08.01 igangsatt et språkmotiveringsprosjekt i Elgå. I den forbindelse har Sametinget hatt to møter med Elgå oppvekstsenter angående sørsamiske læremidler.

Visepresidenten har den 11.12.2001 hatt møte med barne- og familieministeren. Følgende saker ble tatt opp:

- Budsjett 2003
- Økonomisk og faglig styrking av samiske barnehager
- Nordisk barnehagekonferanse 2002
- Likestilling i det samiske samfunnet, der det ble fokusert på behovet for finansiering av forskning

Sametinget har i samhandling med Statens utdanningskontor i Nordland, Grane kommune og Sameskolen for Midt-Norge hatt flere møter og kommet frem til en løsning for å gi tilfredstillende førstespråksundervisning i sørsamisk for elever i Nordland fylke.

Det er utlyst midler til samisk læremiddelproduksjon slik at forlag og andre læremiddelprodusenter kan iverksette nye læremiddelprosjekter. Innen tidsfristen var det kommet inn søknader for tilsammen 20 mill kroner. Vurdering av søknadene og prioritering vil bli gjort i løpet av februar og mars.

Innenfor spesialpedagogikk er det delt ut prosjektmidler til gjennomføring av 6 forskjellige forsknings- og utviklingsoppgaver. Sametinget har en plan for spesialpedagogisk kompetanseheving, der skriftspråklige vansker hos samisktalende elever, språkutvikling hos samiskspråklige barn, språk- og kommunikasjonsvansker hos flerspråklige barn, sosiale og emosjonelle vansker hos samiske barn/unge i en samisk kontekst eller i en flerkulturell kontekst, blir prioritert.

Sign: _____ / _____

I prosjektet "Samisk begynneropplæring" er første delrapport utgitt. I delrapporten fremkommer resultater fra prosjektet etter endt 1. del. Tilbakemeldingen fra lærerne på det faglige innholdet er positiv, mens elevenes utvikling vil følges opp i 2. del. Det vil bli utgitt en lærerveiledning med eksempelsamling slik at elevenes leseferdighet kan styrkes.

Utredningen om samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk er avsluttet i november 2001, og rapporten er sendt ut på høring. Frist for å komme med høringsuttalelse er satt til 31.03.02.

Sametinget har sammen med Statens utdanningskontor arrangert en konferanse i Kautokeino med tittelen "Tospråklighet – mål eller middel?" Til konferansen var alle kommuner i Finnmark, Troms og Nordland invitert. Målgruppa var bla. lærere og politikere som opplever tospråklighet til daglig. Ca 60 deltakere fulgte konferansen.

Visepresidenten har 05.02.2002 vært i møte med utdannings- og forskningsministeren. Følgende saker ble tatt opp:

- Budsjet 2003
- Produksjon av samiske læremidler
- Samiske barns individuelle rett til samisk opplæring
- Høyere utdanning og forskning sett i forhold til den bebudete stortingsmeldingen om samisk høyere utdanning og forskning
- Vitenskapsbygget i Kautokeino, der det ble fokusert på lokaler til Samisk arkiv
- Rentefrie lån til utbedring og utbygging av skoler i samiske områder

2.7 Informasjon

Sametinget samarbeider med Statskonsults avdeling for kommunikasjonsutvikling i samemantall-prosjektet. Det overordnede målet med prosjektet er å finne ut *hva som får samer til å registrere seg i samemantallet* og få et bedre grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som påvirker registreringen. Agenda AS har fått oppdraget med å intervju omkring 60 personer i mars og april i år om holdninger til Sametinget og samiske spørsmål. Rapporten skal sammen med undersøkelsen fra 2001 danne grunnlaget for arbeidet med å øke registreringen i mantallet frem til neste valg.

Sametinget har gjennomført en omlegging av Sametingets annonsepolitikk. Konkret innebærer omleggingen at Sametinget bruker mer penger på annonsering i samiske aviser, mens annonsering i norske aviser gjøres mer kostnadseffektivt. Sammen med annonsering og markedsføring på Sametingets nettsider anser rådet at man både får en mer effektiv annonsering, samtidig som Sametinget bidrar positivt til samiske avisers inntjening.

Boken "Sametinget i navn og tall" er under slutføring, og blir tilgjengelig i mars-april. Amanuensis Odd Mathis Hætta er redaktør for boken. Samtidig produseres en plakat over sametingsrepresentantene, som distribueres til statlige etater, kommuner, skoler og andre interesserte. Visittkort til representantene er også under utarbeidelse. I forrige plenumsmøte en informasjonsmappe til representantene etterlyst. Disse mappene er nå delt ut til alle representantene.

Sign: _____ / _____

2.8 Bibliotek

Sametinget arbeider med å velge ut et nytt og moderne biblioteksystem som har støtte for samiske tegn og som er fullt tilgjengelig på internett. Valget står i dag mellom to systemer som tilfredsstiller de kravene som er satt. Biblioteket håper å kunne ta i bruk det nye systemet i løpet av høsten 2002.

Ettersom tilskuddsordninga for de samiske bokbussene ble overført til Sametinget fra nyttår, ble det i januar arrangert et møte med Statens bibliotektilsyn. På møtet deltok også representanter fra de samiske bokbussene og fylkesbibliotekene.

Det er også gjennomført et møte med Samisk arkiv med drøftinger om den videre utviklingen av arkivet i tråd med Sametingets tidligere vedtak.

Rådet vil nå arbeide for at Samisk arkiv kommer inn som en del av det nye vitenskapsbygget i Kautokeino, og at den tidligere etterlyste utredningen omkring arkivets rolle og ansvar i det norske arkivvesenet iverksettes.

Sametinget har sagt seg villig til å samarbeide med det svenske Sametinget om jobben som koordinator for prosjektet samisk bibliotekgrafi på nett. Det er naturlig at sametingene har ansvaret for et slikt prosjekt.

2.9 Annet

2.9.1 Møte med kommunalminister Erna Solberg

Sametingsrådet møtte kommunalministeren 14.12.01 for å diskutere regjeringens tilleggsmelding til norsk samepolitikk. Rådet fremmet sine syn i saken. Regjeringen vil ventelig fremme meldingen i mai 2002.

2.9.2 Møte med justisminister Odd Einar Dørum

Sametingspresidenten og rådsmedlem Svein P. Pedersen var 12.12.01 i møte med justisminister Odd Einar Dørum. Følgende saker ble tatt opp: Regjeringens oppfølging av Samerettsutvalgets forslag i forhold til Finnmark, samerettsutvalget for Troms, Nordland og sørsameområdet, POTs overvåkning av samer, Retthjelpskontoret i Indre Finnmark og situasjonen for samer som har tapt skolegang under krigen.

Under saken vedrørende tapt skolegang var representanter for foreningene i Kautokeino og Karasjok med for å forklare sin situasjon.

2.9.3 Møte med fylkesordføreren i Troms

Presidenten og fylkesordføreren i Troms avholdt fellesmøte 31.01.02. På møtet ble sider ved fylkeskommunen som utviklingsaktør drøftet. Videre ble samiske kultur- og språksentra med fokus på Aja samisk senter i Kåfjord drøftet og også Sametingets tospråklighetsmidler og fylkeskommunens handlingsplan for samisk språk og kulturkompetanse (jf. punkt 2.5.5), videregående opplæring, samiskopplæring og samiskkulturkunnskap, samiske problemstillinger ved overføring av sosialtjenestene og tannhelsen til staten, fylkeskommunal serviceerklæring ad samiske spørsmål, bygningsvern og museer,

Sign: _____ / _____

utvikling av miljø- og arealpolitikk, og opprettelse av en eventuell samarbeidsavtale mellom Sametinget og Troms fylkeskommune.

På møtet ble presidenten og fylkesordføreren blant annet enige om:

- å iverksette arbeidet med en delvis utbygging av Aja, siden prosjektet ikke er med i Regjeringens prioriteringer for investeringer i perioden 2001-2005 i stortingsmeldingen om arkiv, bibliotek og museum, jf. St.meld. nr.22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving.
- å iverksette arbeidet med å utarbeide en samarbeidsavtale mellom Sametinget og Troms fylkeskommune om aktuelle saker. Siktemålet er å fremme et avtaleutkast for godkjenning i fylkestinget i Troms i juni og Sametingets plenum i september 2002.

2.9.4 Nedleggelse av postkontor

I møte med samferdselsministeren, ordførerne i Kárášjohka og Guovdageaidnu 31.01.02 var nedleggelse av postkontorene i Kárášjohka og Guovdageaidnu, og den stadige omleggingen og nedbyggingen av offentlige tjenester innen samferdsel, i fokus. Ministeren hadde forståelse for Sametingets og ordførernes synspunkter om at det bør finnes samiskspråklige posttjenester, men mente posten selv måtte kunne ordne opp i dette. I møte med konsernledelsen i posten 04.01.02 ble postens ansvar for å tilrettelegge posttjenester til samisktalende kunder vektlagt. Postens ledelse ville vurdere dette, uten at det ble gitt konkrete løfter om hvilke løsninger posten ville gjennomføre for å bedre situasjonen. For øvrig ville konsernledelsen gjennomføre omleggingen av posttjenestene.

2.9.5 Annet

I tillegg har rådet behandlet klagesaker og forberedt saker til dette plenum.

3. Oppnevninger

3.1.1 Sametingets språkstyre 2002 - 2005

Medlemmer:	1. pers. varamedlem	2. pers. medlem
Rolf Olsen, leder	Kjell Kemi	Else Turi
Tor Magne Berg	Elle Márjá Vars	Marit Breie Henriksen
Inger-Marie Oskal	Magne Einejord	Ardis Ronte Eriksen
Nora Brandsfjell, nestleder	Albert Jåma	Åsta Granefjell Pentha
Samuel Gælok	Anders Nystø	Kaia Kalstad

3.2 Samisk språknemd 2002 - 2005

Medlemmer:	Pers. varamedlemmer:
Rolf Olsen	Inger-Marie Oskal
Samuel Gælok	Anders Nystø

Sign: _____ / _____

Nora Brandsfjell

Albert Jåma

3.3.1 Referansegruppe for evaluering av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge

Lisbeth W. Skoglund
Jonhild Jåma
Eilif Nordvang
Ann Ragnhild Broderstad
Mikkel Johan Oskal

3.4 Sametingets ungdomspolitiske utvalg

Laila Nystad, Porsanger, leder
Thomas A. Danielsen, Snåsa, nestleder
Ann Helen Saari, Kautokeino
Sigbjørn Skåden, Skånland
Kristine Martinsen, Lyngen

Utvalgets mandat fremgår av protokoll R 10/01.

4. Kunngjøring av nye saker - oppfølging

Forslag 1: Forvaltning av samisk arkivmateriale

Se ovenfor under pkt 2.8.

Forslag 2: Samiskspråklig kompetanse ved trygdeetatens kjørekontorer i Finnmark

I dag finnes det bare ett kjørekontor i Finnmark, det ligger i Vadsø. Kjørekontoret i Hammerfest er nedlagt. Sametinget har tatt kontakt med ulike trygdekontor og kjørekontoret i Vadsø for å få klarhet i hvordan de utfører service. Vanligvis er det slik at en person som skal til sykehus og har fått rekvisisjon, tar kontakt med kommunens trygdekontor om reisen. De fleste trygdekontorene i forvaltningsområdet har samiskspråklige ansatte. Deretter tar trygdekontoret kontakt med kjørekontoret som skal ordne med skyss til sykehuset. Kjørekontoret tar så kontakt med kommunens drosjer som skal kjøre pasienten til sykehuset. Drosjesjåføren får beskjed om hvem som skal reise og når, så tar drosjesjåføren kontakt med pasienten som skal være med. Dette betyr at brukerne som oftest ikke har direkte kontakt med kjørekontoret. Kjørekontorets leder informerte også om at to av deres ansatte holder på å ta samiskkurs.

Forslag 3: Informasjon for Sametinget

Se ovenfor under pkt 2.7.

Forslag 4: Samisk fiskerisone

Hva gjelder spørsmål om regional forvaltning av fiskeriressursene så har Sametinget fra år tilbake fremmet konkret forslag på opprettelse av en samisk fiskerisone for de samiske bosettingsområdene. Dette for å ivareta og tilbakeføre hevdvunne rettigheter i fisket for den kystsamiske befolkningen. Det vises konkret

Sign: _____ / _____

til forslag i handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder, hvor en har foreslått en ressursforvaltningsordning for fjordene Tana, Lyngen og Tysfjord. Denne saken har ved en rekke anledninger blitt tatt opp med Fiskeridepartementet uten at en foreløpig har fått konkret gjennomslag. Initiativet fra Sametinget er ikke fulgt opp. Det er likevel nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe, hvor Sametinget deltar, som skal se på en fremtidig fangst og forvaltningsordning som har sterkere lokal forankring. Det som til nå har vært hovedinnvendingen mot et konkret gjennomslag er at fagdepartementet anser fiskeressursene som en nasjonal fellesressurs som skal baseres på nasjonal forvaltning uten regional forankring. Sametingsrådet vil fortsatt arbeide for en samisk fiskerisone, og vil komme tilbake til saken i en melding om Sametingets politikk i samiske kyst- og fjordområder.

Forslag 5: Samisk kultur- og levemåte – EU direktivenes konsekvenser

En rekke EU- direktiver har betydning for samisk kultur og samisk næringsliv. Sametinget har verken kapasitet eller kompetanse til en total gjennomgang av hvilken betydningen de ulike EU-direktiver har for samisk kultur og næringsliv. Samenes status som urfolk gjør at det kan gjøres unntak fra EU- direktiver. Sametingsrådet vil prioritere oppfølging av konkrete EU-direktiver når det avdekkes forhold som medfører uheldige konsekvenser for samisk kultur, samisk samfunnsliv og samiske næringer.

Sametinget vil dessuten peke på regjeringens ansvar for å ivareta samiske interesser i forbindelse med direktiver som angår samiske forhold og forutsetter at regjeringen aktiv forholder seg til Sametinget i den forbindelse.

Forslag 6: Det finnes ikke noe lovgrunnlag for samiske utmarksnæringer

Arbeidet med samiske rettigheter til naturressursene er og har vært et prioritert arbeidsområde for Sametinget siden opprettelsen av Sametinget. Styrking og utvikling av utmarksnæringer er en viktig del av denne politikken. Sametingsrådet er bekymret for seindrettigheten i oppfølgingen av forslagene fra Samerettsutvalget vedrørende Finnmark og er heller ikke fornøyd med tempoet og oppfølgingen når det gjelder samiske rettigheter utenom Finnmark. Manglende respekt for og manglende tingsrettslig lovgrunnlag for samisk utmarksutøvelse er et problem. Sametingsrådet vil følge dette opp i forhold til regjeringen. Når det gjelder det konkrete forslaget om et eget seminar om tradisjonell samisk utmarksnæring så anser Sametingsrådet det ikke formålstjenlig med et seminar nå. Et politisk arbeid for å sikre samiske rettigheter til utmarksressusene vil bli prioritert i forbindelse med oppfølgingen av Samerettsutvalgets arbeid.

Forslag 7: Erstatning fra staten til Guovdageaidnu suohkan/Kautokeino kommune

Sametingsrådet anser det for lite aktuelt å fremme ovenfor statlige myndigheter et eget krav om erstatning til Maze- samfunnet for tap knyttet til trusselen om neddemning av bygda. Sametingsrådet har i beretningen i sak 38/01 sagt at Sametingsrådet på bakgrunn av den problematiske situasjonen i Guovdageaidnu og Maze, spesielt vil følge utviklingen på disse stedene. Sametingsrådet vil arbeide for en økt satsing på næringsutvikling i Guovdageaidnu kommune gjennom utviklingsprogrammet for Indre Finnmark. En planmessig satsing på næringsutvikling er en bedre måte å fremme en positiv utvikling i Maze og Kautokeino enn å etablere en særskilt erstatningsordning for Kautokeino kommune.

Det vises for øvrig til eget punkt i beretningen om oppfølging i Indre Finnmark.

Forslag 8: Fri camping i sápmi

Problemene rundt fri camping er for det meste knyttet til ferdsel langs offentlig vei og camping ved rasteplasser eller nær offentlig vei. Kommunene kan gjennom reguleringer etter plan og bygningslovens §25 og 26 til en viss grad regulere bruken av arealene innenfor kommunen. Gjennom reguleringsplaner kan kommunene i prinsippet regulere bruken av camping ved for eksempel innføring av generelt forbud mot camping på rasteplasser. En slik regulering vil gjelde alle brukere da reguleringer gjort i henhold til plan- og bygningsloven reguler bruken av området og ikke hvem som kan bruke området. Ved god merking og gjennomføring av reguleringsbestemmelsene vil problemene rundt den frie camping reduseres betraktelig. Sametingsrådet vil be kommunene i Finnmark, Troms og nordre Nordland bruke de reguleringsmuligheter plan- og bygningsloven gir for å regulere camping i områder det utarbeides reguleringsplan for.

I følge lov om friluftslivet § 9 har alle anledning til å raste og telte i utmark i opptil 2 døgn. Motorferdsel i utmark er ikke tillatt. Det er ikke tillatt å telte i innmark uten eiers samtykke. Når det gjelder muligheten til å forskjellsbehandle lokal befolkning i forhold til bruk av områder så er dette noe Sametingsrådet jobber daglig med, gjennom rettighetsarbeidet for urfolk. Sametingsrådet mener at FNs konvensjon for politiske og sivile rettigheter artikkel 27 og ILO konvensjonen åpner for slik forskjellsbehandling på grunnlag av urfolksrett, men fra myndighetenes side er dette ennå ikke blitt akseptert. Forskjellsbehandling på annet grunnlag enn urfolksrett kommer i strid med EØS avtalens bestemmelser.

Forslag 9: Boka "Naboer på Europas tak – Barentsregionen"

Når det gjelder spørsmålet om eventuelt å stoppe boka "Naboer på Europas tak – Barentsregionen", forby salget av den og få den erklært som uegnet som lærebok, på grunn av en uakseptabel framstilling av reindrifta, viser Sametingsrådet til at saken også reiser spørsmål om ytringsfrihetens grenser.

Sametingsrådet avga i sak R 31/00 i 2000 en høringsuttalelse om Ytringsfrihetskommisjonens arbeid. Der understreket rådet behovet for åpenhet og toleranse i forhold til ytringsfrihetens grenser. Rådet støttet kommisjonens grunnleggende holdning om at friheten til å ytre seg fører til utlufting og anstendiggjøring av standpunkter gjennom samtale og kritikk. Dette gjelder også ytringer som kan bli oppfattet som uttrykk for diskriminerende holdninger. For at offentligheten skal kunne fungere på denne måten, må de diskriminerende holdninger komme til uttrykk, for det er først når de er uttrykt, at de kan bekjempes gjennom offentlig kritikk. Når det gjelder boka, viser Sametingsrådet til ytringsfrihetens prinsipper, og finner derfor ikke grunnlag for å følge opp saken videre. Den offentlige godkjenningsordningen av lærebøker er opphevet, og det er den enkelte skole som må vurdere hvilke lærebøker som egner seg for undervisning. Rådet vil likevel understreke behovet for korrekt informasjon om reindrift og andre samiske forhold både i lærebøker andre litterære produksjoner.

Forslag 10: Situasjonen for grensegjengerne mellom Norge og Finland

Det vises til en rekke situasjoner og regler som kompliserer hverdagen for befolkningen som lever i grenseområdet. Sametingsrådet er kjent med situasjonen og ser det som nødvendig at man får ryddet opp i forholdene. Rådet vil i første omgang henvise til arbeidet som pågår med en nordisk samekonvensjon. Fra 1. juni 2002 skal en ekspertgruppe utrede spørsmålet om en samekonvensjon nærmere. Rådet ser det som naturlig at man påser at denne ekspertgruppen får oversendt de problemstillinger som her fremkommer, slik at dette kan gjennomgå nærmere.

Sign: _____ / _____

Forslag 11: Samisk nasjonalt skianlegg

Sametingsrådet viser til rådets beretning, sak 38/01, om samisk idrett og arbeidet med å oppnå en fremtidig overføring av spillemidler til samiske idrettsformål. Sametingsrådet vil arbeide videre for å sikre samisk idrett tilfredsstillende økonomiske rammer både på aktivitets- og anleggssida, og vil følge opp tidligere henvendelser til Kulturdepartementet angående dette. Sametingsrådet ser det som viktig at det opprettes en dialog med sentrale myndigheter angående bruken av spillemidlene, og i den forbindelse vil et nasjonalt samisk skianlegg være naturlig å drøfte.

Vedlegg: - Oversikt over representasjoner og møter i perioden 01.10. – 11.11.01

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets forslag

Sametingsrådets beretning taes til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Egil Olli	Sven-Roald Nystø
		Johan Mikkell Sara
		Jánoš Trosten
		Geir Tommy Pedersen
		Ragnhild Nystad
		Egil Olli
3.	Olaf Eliassen	Steinar Pedersen
		Olaf Eliassen
4.	Per A. Bæhr	Sven-Roald Nystø

Sign: _____ / _____

		Terje Tretnes
		Simon Andersen
		Per A. Bæhr
5.	Isak M. O. Hætta	Sven-Roald Nystø
		Isak M. O. Hætta
6.	Berit Ranveig Nilssen	
7.	Roger Pedersen	Sven-Roald Nystø
		Geir Tommy Pedersen
		Terje Tretnes
		Berit Ranveig Nilssen
		Roger Pedersen
	Per Edvin Varsi (forretningsord.)	
	Jánoš Trosten (forretningsord.)	
8.	Steinar Pedersen	
9.	Ragnhild Lydia Nystad	Egil Olli
		Ragnhild Lydia Nystad
10.	Jánoš Trosten	Sven-Roald Nystø
		Johan Mikkell Sara
		Isak Mathis O. Hætta
		Jánoš Trosten
11.	Ole Henrik Magga	Isak Mathis O. Hætta
		Egil Olli
		Ole Henrik Magga
12.	Berit Oskal Eira	Ragnhild Lydia Nystad
13.	Anders Urheim	Ragnhild Lydia Nystad
		Sven-Roald Nystø
		Anders Urheim
14.	Willy Ørnebakk	Sven-Roald Nystø
		Olaf Eliassen
		Ragnhild Lydia Nystad
		Willy Ørnebakk
15.	Per Solli	Isak Mathis O. Hætta
		Ragnhild Lydia Nystad
		Per Solli
16.	Johan Mikkell Sara	Per Solli
		Roger Pedersen
		Willy Ørnebakk
		Johan Mikkell Sara
17.	Per Edvin Varsi	Terje Tretnes
		Per Edvin Varsi
18.	Olav M. Dikkanen	Egil Olli
		Jánoš Trosten
19.	Svein Peter Pedersen	Steinar Pedersen

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 23 sider

		Per Solli
		Willy Ørnebakk
		Svein Peter Pedersen
20.	Simon Andersen	
21.	Ragnhild Lydia Nystad	
22.	Sven-Roald Nystø	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingsrådets beretning ble tatt til etterretning.

Saken ble avsluttet 19. februar 2002 kl. 16.45.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 24 sider

Sak 03/02

Spørsmål til Sametingsrådet iht. Sametingets forretningsorden § 11

Saken påbegynt 19. februar 2002 kl. 17.15

I. Dokumenter

- Spørsmål 1, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 2, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 3, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 4, representant Steinar Andersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 5, representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 6, representant Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 7, representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe
- Spørsmål 8, representant Sverre Andersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Spørsmål 1, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

INFORMASJONSMATERIELL FRA SAMETINGET

I forbindelse med ”nye saker” i november plenumet, ble det fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe reist forslag om at det skulle utarbeides egne informasjonsmapper til hver representant. Sametingspresidenten lofte da at dette skulle ordnes før jul.

Hvor langt er man kommet med denne saken?

Sametingsrådets svar:

Representanten Willy Ørnebakk reiste spørsmålet under Sametingets plenumsmøte i november om utarbeidelse av informasjonsmateriell til representantene, slik at representantene selv har bedre anledning til å informere om Sametinget og tingets virksomhet. Alle representanter vil i løpet av uken få utdelt mapper i hyllene som inneholder nødvendig materiell i ulike formater. Her finnes brosjyrer som kan deles ut, samt bakgrunnsinformasjon om Sametinget som kan brukes til utforming av innlegg, taler og annet. Ytterligere brosjyrer kan bestilles fra Sametingets administrasjon.

Lysarkene blir vedlagt i ferdig utskrevet form, og på diskett. Dermed kan de av representantene som har PC selv utforme innholdet på nye lysark og eventuelt vise lysarkene som digitale presentasjoner. For øvrig vil jeg henstille representantene til selv å bruke Sametingets nettsider for mer informasjon og anbefale sidene overfor publikum. Sametinget vedtok i sak 21/01 Sametingets kommunikasjons- og servicepolitikk

Sign: _____ / _____

at elektroniske tjenester skal prioriteres. Det er derfor viktig at de av våre informasjonstjenester som er tilgjengelig på nett benyttes.

Spørsmål 2, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

PRIMÆRNÆRINGENE

Primærnæringene er svært viktige for opprettholdelse og utvikling av samisk kultur og næringsliv. Den stadige avskallingen fra disse næringene utarmer flere og flere av våre bygdesamfunn.

I denne situasjonen har regjeringen de siste månedene signalisert forslag om omfattende endringer innenfor både fiskeriene og jordbruket. Fiskeriministeren har sendt ut et forslag som går ut på å begrense adgangen til deltakelse i gruppe II – felleskvoten skal ned. Landbruksministeren har nylig signalisert en radikal endring av bruksstrukturen gjennom ensidig satsing på større gårdsbruk.

Hva har sametingsrådet tenkt å gjøre i forhold til disse nye signalene overfor sentrale myndigheter med hensyn til primærnæringene?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet deler representanten Willy Ørnebakks bekymring for utviklingen innenfor primærnæringene mot stadig større enheter. Sametinget har siden opprettelsen arbeidet aktivt og målrettet for å tilrettelegge for småskalanæringsvirksomhet i primærnæringene innenfor det samiske bosetningsområdet. Særlig har det vært arbeidet med å tilrettelegge for muligheten til å kombinere ulike primærnæringer. En kombinasjon av ulike næringer, eventuelt i kombinasjon med lønnsinntekt i familien har vært og er en robust tilpassing til næringsgrunnlaget ved at mindre aktivitet i en næring kan kompenseres med økt aktivitet i en annen næring. Sametinget har allerede en rekke ordninger som støtter opp om småskalanæringsvirksomhet innenfor primærnæringene. Det innvilges årlig ca. 2 millioner kroner i investeringsstøtte til bruk under 1,5 årsverk. Det innvilges investeringsstøtte til mindre fiskefartøyer og det ytes betydelig støtte til utøvere som kombinerer ulike primærnæringer.

Sametingsrådet vil intensivere arbeidet i forhold til sentrale myndigheter for bedring av rammebetingelser for småskalavirksomhet innenfor primærnæringene i det samiske bosetningsområdet. Vi vil i reguleringsrådet for fiskeriene fortsette arbeidet med å sikre kystflåten en større andel av fiskeressursene og dessuten fortsette arbeidet med å få etablert en egen samisk fiskerisone. Arbeiderpartiets sametingsgruppe har i brev av 24.01.02 anmodet Sametingsrådet om å ta opp problemstillinger knyttet til utviklingen i landbruket med regjeringen. Sametingsrådet vil følge opp denne anmodning ved å sette fokus på konsekvensene for samisk språk og kultur av kvotesalg og nedgangen i antall bruk i samiske lokalsamfunn. Vi vil avholde et møte med landbruksministeren om dette.

Sametingsrådet vil i videreføringen av arbeidet med å sikre sysselsettingen i primærnæringene i samiske lokalsamfunn særlig arbeide med at rammebetingelsene for disse næringene bedres, slik at også mindre enheter innenfor disse næringene kan videreføres og også etableres.

Sign: _____ / _____

Spørsmål 3, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

STØTTEORDNINGEN TIL SAMISKE HOVEDORGANISASJONER

Arbeiderpartiets sametingsgruppe viser til spørsmål i sak 13/01 om støtteordningen for samiske hovedorganisasjoner. I spørsmålet ble det også henvist til Sametingets pålegg til Sametingsrådet om å iverksette arbeidet med en revisjon av støtteordningen.

Sametingsrådet antydet i sitt svar at rådets utkast til nye retningslinjer skulle legges fram etter årsskiftet 2002.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe forventer at sametingsrådet prioriterer dette arbeidet.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil vite når tid den bebudede utredning kommer? Hva er status for arbeidet?

Sametingsrådets svar:

Det er riktig som representanten Ørnebakk påpeker at det har vært signalisert en omlegging i støtten til samiske hovedorganisasjoner. I tillegg til de forhold som da ble skissert ser vi en viss strukturendring blant de samiske hovedorganisasjonene. Den tilpassning i forhold til endrede politiske rammevilkår vi nå ser i organisasjonslivet vil fortsette og vi tar ansvaret for å utvikle støtteordninger som er tilpasset dette.

Vi er fortsatt noe på etterskudd i forhold til utarbeidelse av nytt regelverk for støtteordningen til samiske hovedorganisasjoner. Man vil rekke den tidsplanen som ble antydnet i det forrige sameting med en endelig plenumsbehandling i september 2002.

Spørsmål 4, representant Steinar Pedersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

TOSPRÅKLIGHETSMIDLENE: VIL SAMETINGSFLERTALLET FORTSATT BRYTE MED STORTINGETS FORUTSETNINGER?

Regjeringen Stoltenberg foreslo en flerdobling av bevilgningene for å dekke kommunenes ekstra utgifter til lovpålagte tospråklighetsoppgaver.

Etter initiativ fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe, foreslo Sametinget overfor regjeringen at disse midlene burde fordeles av Sametinget.

Stoltenberg-regjeringen fulgte dette opp, og foreslo overfor Stortinget at Sametinget burde fordele 10,2 millioner kroner for år 2002. Dette ble bifalt, og i Stortinget var det langt på vei tverrpolitisk enighet både om summen, og om at Sametinget burde fordele disse midlene.

I forbindelse med Sametingsrådets forslag til den konkrete fordeling av tospråklighetsmidlene, var det stor uro i kommunene over at Sametingsrådet ønsket å legge beslag på kr 600 000 for å administrere ordningen. Til tross for at vi gikk i mot, ble dette vedtatt av flertallet, og vi har fått mange reaksjoner på dette i ettertid.

Sign: _____ / _____

Meget graverende sett fra kommunenes synsvinkel var i tillegg at sametingsflertallet i tillegg tok kr 300 000 av tospråklighetsmidlene til museumsformål.

Under debatten om dette i Sametinget, sak 41/01, mente vi at dette var stikk i strid med de intensjonene Stortinget hadde lagt til grunn, og sametingspresidenten lovte fra Sametingets talerstol at han, i samarbeid med opposisjonen, var villig til å finne en annen inndekning av det man hadde tatt til museumsformål. Dette har ikke skjedd så langt.

Etter vår oppfatning er det nødvendig at dette løftet oppfylles snarest mulig. Grunnen er at sametingsflertallets bruk av tospråklighetsmidlene til andre formål, er et brudd på det tillitsforhold man må ha, både til kommunene og til Stortinget.

Saken har imidlertid også en meget alvorlig konstitusjonell side. Når sametingsflertallet disponerer disse midlene til andre formål enn tospråklighet, er det et direkte brudd med Stortingets klare vilje. Ingen kan nemlig misforstå det Stortinget ved kommunalkomiteen har uttalt:

”Flertallet vil understreke at forutsetningen for de økte midler er dekning av de reelle kostnader ved tospråklighet”. Videre sa komiteen også at man har merket seg at Sametingets økonomiske rammer utvides med skjønnsmidlene til kommunene, ”med særlige utgifter til tospråklighet”. B inst. S. nr. 5 (2001-2002). Innstilling fra kommunalkomiteen om løyvinger på statsbudsjettet for 2002, 3.4.1 kap. 540 Sametinget.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er meget bekymret over at Sametingets flertall ikke synes å ha nevneverdige bekymringer, verken over kommunenes behov eller det at man bryter med Stortingets klare pålegg i en bevilgningssak.

På denne bakgrunn ønsker jeg å stille følgende spørsmål til sametingspresidenten:

Mener sametingspresidenten at det er konstitusjonelt riktig å se bort fra Stortingets vedtak, og vil sametingsflertallet fortsette en slik praksis i disse, eller liknende saker hvor Sametinget disponerer samfunnets midler til bestemte formål?

Vil sametingspresidenten bidra til, slik han har lovt, at man retter opp de mest graverende bruddene på Stortingets føringer for bruken av tospråklighetsmidlene?

Sametingsrådets svar:

Under sak 41/01 tildelte Sametinget tospråklighetsmidler til kommuner og fylkeskommuner innenfor samelovens forvaltningsområde, til sammen 24,75 mill. kroner. Inkludert i denne summen er skjønnsmidlene på 10,2 mill. kroner som Sametinget har tatt på seg å fordele fra år 2002. Dette betyr at Sametinget har tildelt atskillig mer tospråklighetsmidler enn det Stortinget har lagt inn som økning i form av skjønnsmidlene. Av den grunn kan ikke Sametingsrådet godta Arbeiderpartiets påstander om at Sametinget ikke har fulgt Stortingets uttalelse hvor de sier at midlene skal gå til dekking av merutgiftene kommunene har pga. tospråklighet. Sametinget har tildelt de 10,2 mill som skal gå til dekking av kommunenes merutgifter, og i tillegg 14,55 mill. kr som Sametinget sjøl har avsatt til tospråklighetstilskudd.

Sign: _____ / _____

Forvaltning av tospråklighetsmidlene medfører ekstra arbeid for Sametinget og i tillegg behov for spisskompetanse. Det er behov for å styrke språkfaglig kontakt mellom Sametinget og kommunene i språksaker. Med bakgrunn i det så Sametingsrådet behovet for å styrke administrasjonen med en ny språkfaglig stilling, og overførte kr 600 000 fra tospråklighetsmidlene til post 01. Denne språkfaglige stillingen vil komme kommunene til nytte ved at de får språkfaglige råd og veiledning i forbindelse med språkarbeid. Vi viser til at KRD i tildelingsbrevet av 31.01.2002 har skrevet følgende: "Bevilgningen omfatter også midler til administrasjon av tospråklighetsmidlene."

Sametingsflertallet beklager at Stortinget ikke har økt bevilgningen til Sametinget slik at Sametinget kan initiere nye tiltak, og av den grunn ble kr 300 000 flyttet fra tospråklighetsmidlene til et annet kapittel for å støtte kompetansesenter i Billefjord og Sjøsamisk museum i Kokelv. Språk er også kompetanse, og sametingsflertallet så det som viktig å støtte opprettelse av kompetansesenter i Billefjord også for å fremme det samiske språket i området. Det er spesielt viktig å ivareta det samiske språket med hensyn til fangst- og fiskekulturen i disse områdene. Sjøsamisk museum i Kokelv er eneste samiske institusjon i dette området, og Sametingsflertallet ser det som viktig å støtte institusjonen slik at sjøsamer fra dette området har en institusjon som bidrar til å styrke deres samiske identitet ved hjelp av både språk og kultur. Samisk språk hører sammen med en samisk institusjon, og pga. det vil midlene bidra til at samisk blir styrket i et sjøsamisk område hvor språket står svakt.

Sametingsrådet ser det som viktig å støtte samiske institusjoner som styrker og fremmer samisk språk og kultur, og kommer til å jobbe for at Stortinget bevilger økte midler til samiske tiltak. Men så lenge en slik økning ikke bevilges fra sentrale myndigheter, må Sametingsrådet gjøre en streng prioritering av bevilgningene, og imøtekomme den samiske befolkningens behov så langt det lar seg gjøre med de midlene Sametinget rår over.

Når det gjelder spørsmålet til sametingspresidentens muntlige lovnad om å se på saken, vil dette bli gjort i forbindelse med Sametingets budsjettbehandling i plenumsmøtet i mai i år.

Spørsmål 5, representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

SPØRSMÅL OM DISPONERING AV PROSJEKTMIDLER I TYSFJORD KOMMUNE TIL OPPFØLGING AV NOU 1995:6 PLAN FOR HELSE- OG SOSIALTJENESTER TIL DEN SAMISKE BEFOLKNING I NORGE.

Det vises til Sametingets utlysning av prosjektmidler til oppfølging av NOU 1995:6 – Plan for helse – og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge.

I 1999 ble Tysfjord kommune tildelt kr 200 000 i prosjektmidler til å utrede og planlegge tiltak for den samiske befolkning i Tysfjord. Bakgrunnen for søknaden gjennom det statlig initierte "Hellemoprojektet", var at disse midlene skulle øremerkes det lulesamiske bygdesamfunnet Måsske/Musken. Dette er bekreftet i tilsvar gjennom korrespondansen mellom Sametinget og Tysfjord kommune. Tilsvarende beløp ble bevilget i år 2000, med en del annen viktig satsning innad i kommunen.

Det er et stort behov for tilrettelegging for helse- og sosialtjenester i Måsske/Musken, men man kan ikke se at midlene er nyttet til de formål som de var tiltenkt.

Sign: _____ / _____

Tysfjord kommune søkte i brev av 21.11.01 Sametinget om en omdisponering av ubrukte midler av Sametingets tildeling i 1999 og 2000 – kr 55 656,53. Sametinget bekrefter i brev av 07.01.2002 at midlene kan brukes til andre relaterte formål, til ulike tjenesteytelser, til Tysfjord kommunes vedtatte planer om nye sykehjem på Drag og i Kjøpsvik og nytt helsesenter på Drag.

I Sametingsrådets tiltredelseserklæring henvises det til at primær helsetjenestene og det forebyggende helsearbeid må tilpasses lokale samiske forhold. Videre mener Sametingsrådet at det vil arbeide for at Sametinget skal ha en mer aktiv rolle i forhold til utforming av innhold i helse- og sosialtjenesten på alle nivå.

Mener Sametingsrådet at man har tilpasset tjenestene til lokale samiske forhold i Måsske/Musken og at Tysfjord kommune har utført prosjektet etter de opprinnelige planene?

Mener rådet at Sametinget har fulgt opp sine egne forutsetninger gjennom nevnte bevilgninger?

Sametingsrådets svar:

Sametinget har satt forutsetninger for bruk av prosjektmidler til oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. En av forutsetningene er at det ved prosjektets avslutning stilles krav til dokumentasjon, skriftlig rapportering og revisorattestert regnskap. Tysfjord kommune har rapportert og sendt regnskap på ordinær måte.

Tysfjord kommune søkte i 1999 prosjektmidler til en miljøarbeider, og til å utvikle verktøy/metoder for kommunen og øvrige myndigheter for tilretteleggelse av tiltak for ulike behov innen helse- og sosialtjenester i Musken. Sametinget ga tilsagn om støtte til utvikling av helse og sosiale tiltak for den samiske befolkning i Tysfjord v/ Hellemoprosjektet. Vi hadde også knyttet vilkår for tilsagnet om at prosjektet begrenses til utrednings- og planleggingsvirksomhet i samarbeid med helse- og sosialtjenesten i kommunen, eventuelt at det oppnevnes representanter til en referansegruppe. Begge vilkårene ble iverksatt av kommunen, jf rapport som vi mottok 12.04.01. I samme rapport kommer det også frem at det ikke har vært fremgang i prosjektet pga utskiftning av prosjektleder.

I 2000 søkte Tysfjord kommune om midler til oppfølging og metodeutvikling av enkelte tiltak i den foreslåtte samiske helse- og sosialplanen i kommunen. Kartleggings-/utredningsarbeidet gjort med midlene tildelt i 1999 var det som dannet grunnlaget for det igangsatte arbeidet med samisk helse- og sosialplan. Tysfjord kommune så likevel behovet for å igangsette en del tiltak foreslått i planen. Det overordnede målet for planen var å gi likeverdige tilbud både til den norske og samiske befolkningen i Tysfjord. Utredningen og planarbeidet startet i Musken og viste at det var behov for mange forskjellige tjenester for befolkningen i området. I planarbeidet foreslo kommunen også å opprette en kombinasjonsstilling for å ivareta alle behovene. Dette avslo Sametinget med hjemmel i retningslinjene for tildeling av prosjektmidler, hvor formålet er å bidra til utvikling av et likeverdig tilbud av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen. Dette vil si at den samiske dimensjonen skal innarbeides i den allerede utbygde helse- og sosialtjenesten. Vi har av den grunn ikke prioritert midler til lønnskostnader. Ut i fra dette reviderte Tysfjord kommune sin søknad til å gjelde oppfølging og metodeutvikling av enkelte tiltak i den foreslåtte helse- og sosialplanen.

Tysfjord kommune har også i 2001 søkt om prosjektmidler, denne gang til gjennomføring av konkrete tiltak i forbindelse med kommunens samiske helse- og sosialplan. I planen har de uttalt følgende:

Sign: _____ / _____

"Tysfjord kommune må gi et best mulig tilbud innenfor helse- og sosialomsorgen til befolkningen i Hellemofjorden"

I følge planen skal tiltakene i Musken gjennomføres bl.a. gjennom:

- ✓ Oppretting av en 80-100% stilling som miljøarbeider i Musken
- ✓ Oppretting av en 50% hjelpepleierstilling i Musken som også innbefatter andre tjenester
- ✓ Oppføring av to omsorgsboliger i Musken
- ✓ Legge forholdene best mulig til rette for de ulike helsetjenestene som blir utøvd i Musken

I søknaden kommer det også frem at midlene skal øremerkes miljøarbeiderstilling i Musken. Sametinget avsto også dette med bakgrunn i nevnte retningslinjer. Vi ga derimot tilsagn om støtte til å styrke samisk språkkompetanse, kulturkunnskap og kulturkompetanse innenfor helse- og sosialektoren i kommunen.

Sametinget har bevilget totalt kr 600 000 til helse- og sosialprosjekter i Tysfjord kommune. Etter det vi kjenner til har midlene kommet den samiske befolkning i kommunen til gode. Vi håper selvsagt også at prosjektmidlene og tiltak som Tysfjord kommune har iverksatt skal bidra til en langsiktig og positiv utvikling innenfor helse- og sosialtjenesten i kommunen.

Spørsmål 6, representant Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

REGULERING AV STORVATNET I GILDESKÅL KOMMUNE I FORBINDELSE MED UTBYGGING AV SJØFOSSEN KRAFTVERK

Det foreligger planer om regulering av Storvatnet i Gildeskål med 17 meter i forbindelse med utbygging av Sjøfossen kraftverk. Dette er planer som er kjent fra før. En slik regulering vil ha store konsekvenser for reindrifta i området. Videre vil Storvatnet, som er et godt fiskevann og et yndet rekreasjonssted for hele regionen, bli ødelagt.

I den forbindelse stiller jeg følgende spørsmål:

Hva har Sametinget gjort etter at disse planene er gjort kjent, og hvilke uttalelser har Sametinget gitt i sakens anledning?

Er det samiske kulturminner i området som blir berørt av denne reguleringa?

Er det foretatt økologiske konsekvensanalyser for området når det ved reguleringen planlegges å turrlegge elva fra Storvatnet til sjøen?

Sametingsrådets svar:

Sjøfossen kraftverk, nederst i Sundsfjordvassdraget i Gildeskål kommune i Nordland fylke, ble satt i drift i 1950. Sjøfossen kraftverk har i dag reguleringsmagasin i Storvatnet, med en regulering på 3, 5 meter. Et offentlig eid aksjeselskap, Sjøfossen Energi AS, eier dette kraftverket.

Sjøfossen Energi AS har i lengre tid sett på ulike planer for å utnytte kraftpotensialet i dette området bedre. Disse planene ble konkretisert gjennom melding om konsekvensutredning av Reinskar kraftverk, som ble sendt ut på høring i november 1997. Samisk kulturminneråd uttalte seg den gang til meldingen. I perioden 1997-2001 har Sjøfossen Energi AS konsekvensutredet utbyggingsalternativene i henhold til Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) sitt fastsatte utredningsprogram. På bakgrunn av ferdig konsekvensutredning søker nå Sjøfossen Energi AS konsesjon for ytterligere regulering av Storvatnet og

Sign: _____ / _____

bygging av Reinskar kraftverk. I tillegg søkes det om overføring av tre bekker vest for Sundsfjorddalen, erverv av fallrettigheter, erverv av grunn, om tillatelser til 400 m kV overføringskabel og midlertidig 22 kV luftlinje m.m. Det søkes om to alternativer for ny utbygging:

- Hovedalternativet Reinskar 2 Vest utnytter fallet fra Storvatnet til Sundsfjorden
- Tilleggsalternativet Reinskar 1 utnytter fallet fra Storvatnet til Sundsfjorddalselva 3 km sør for Sundsfjorden.

NVE sendte konsekvensutredningen på høring i august høsten 2001. Konsekvensutredningen og høringsuttalelsene danner grunnlag for NVE sin sluttbehandling av saken og innstilling til Olje- og energidepartementet, som forbereder saken for Regjeringen i statsråd.

Konsekvensutredningen omhandler utbyggingens virkninger på landskap, planteliv, dyreliv og fiskebiologi. Videre omhandler utredningen virkninger på naturressurser og samfunn, herunder bl.a. reindrift, jord- og skogbruk, kulturminner og friluftsliv, jakt og fiske. Fiskeundersøkelser i Storvatnet viser at bestanden består av røye og ørret av relativt dårlig kvalitet. Hva reindrift angår så er det i følge konsekvensutredningen ikke fast reindrift i dette området for tiden, og utbyggingen anses å ha små negative konsekvenser for reindriften. Det er forøvrig utarbeidet en egen delutredning for reindrift. Reindriftsforvaltningen er ansvarlig myndighet for å uttale seg til utbyggingens konsekvenser for reindriften.

Sametinget har utarbeidet en delutredning om samiske kulturminner og kulturmiljøer for områdene Sundsfjorddalen – Beiarnaldalen. Delutredningen var ferdig i desember 1997. I området det registrert 101 kulturminner som kan relateres til ulike tidsepoker, 39 av disse er automatisk fredete kulturminner, jf. Kulturminnelovens § 4. Størstedelen av registreringene er samiske kulturminner. I konsekvensutredningen framgår det at ingen registrerte kulturminner vil bli direkte fysisk berørt av utbyggingen. Når reguleringssonen øker ved Storvatnet og ved redusert vannføring i Sundsfjorddalselva, så kan likevel noen kulturminner miste noe av den tilknytningen de har til kulturlandskapet. Konsekvensutredningen sier at det er 14 automatiske fredete samiske kulturminner som kan bli indirekte berørt ved at utbyggingen griper inn i kulturlandskapet som kulturminnene er en del av.

Sametinget sin høringsfrist er 1. mars 2002. I den kommende høringsuttalelsen vil Sametinget fremme sine faglige merknader til konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen, jf. Sametingets vedtak i sak 6/01 Delegering av myndighet etter kulturminneloven.

Spørsmål 7, representant Anders Urheim, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

HELLEMOPROSJEKTET - SPØRSMÅL OM GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET OG EVENTUELT BRUK AV GJENSTÅENDE MERKEDE MIDLER.

Hellemofjorden er den sørligste av Tysfjordens mange armer og går nesten til svenskegrensen dit det bare er 6,5 kilometer i luftlinje fra fjordbunnen - Hellemobotn. Fjordarmen er 35 kilometer lang og omtrent midt på sørsiden ligger bygdesenteret Musken eller Måsske på samisk.

Hellemofjorden i sin helhet er et bosettings- og ressursområde og er den tradisjonelt sentrale delen i det lulesamiske kjerneområdet i Norge. Denne bosettingens fremtid har i løpet av de siste årene utviklet seg til

Sign: _____ / _____

å bli et nasjonalt anliggende. Og i dag er det en anerkjent målsetting på nasjonalt nivå at den lulesamiske bosettingen i Hellemofjorden skal sikres og utvikles.

Som en videreføring av en aksjon fra lokalsamfunnet i Hellemofjorden i 1995 satte daværende Hellemo lokalutvalg i gang et utredningsarbeid på vegne av det samme lokalsamfunnet, utvalget gjorde arbeidet ferdig på meget kort tid og leverte sin innstilling i mars 1996. Med innstillingen som grunnlagsdokument utarbeidet Tysfjord kommune en utviklingsplan for Hellemofjorden som var ferdig den 15. mai 1996.

Tysfjord kommune og Nordland fylkeskommune med støtte fra Sametinget fikk gjennomslag hos den norske regjering for utviklingsplanens målsetting. I brev av 08.07.97 til Sametinget meddelte daværende kommunalminister Kjell Opseth at hans departement hadde gitt en tilleggsbevilgning på i alt 3 millioner kroner fordelt med 1 million på hvert av årene 1997, 1998 og 1999. Midlene skulle forvaltes av Samisk utviklingsfond og målsettingen var klart uttrykt med følgende:

Bevilgningen skal benyttes til tiltak for oppfølging og iverksettelse av tiltak for bevaring av det spesielle samiske bosettingsområdet Musken i Tysfjord kommune, innenfor rammen av den lokalt utviklede utviklingsplan for Hellemofjorden.

Hellemoprojektet var dermed blitt virkelighet. Prosjektets eier var Tysfjord kommune, øvrige medlemmer i prosjektgruppen var representanter for lokalsamfunnet ved Hellemo lokalutvalg, Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland og Sametinget. Prosjektet varte i denne form fra 1. november 1997 til 1. november 1999.

Ved prosjektperiodens utløp skal det ha vært en rest på omkring kr 700 000 av summen på 3 millioner som var øremerket Hellemoprojektet.

Hellemoprojektet er avsluttet i den form som den hadde i prosjektperioden, men Tysfjord kommunes ordfører har gitt klart tilkjenne overfor lokalsamfunnet i Hellemofjorden at arbeidet med de enkelte delprosjekter skal fortsette. Men samtidig har det oppstått betydelig uklarhet om de øremerkede midlene fremdeles finnes og om de fortsatt står til disposisjon for søkere fra Hellemofjorden slik som Kommunaldepartementets forutsetning har vært hele tiden.

Hvilken oppfølging har Sametinget hatt i forbindelse med gjennomføring av Hellemoprojektet?

Vil Sametinget følge opp de forutsetninger som er lagt gjennom de nasjonale føringer som er lagt i dette prosjektet?

Sametingsrådets svar:

Som det fremgår av spørsmålet ble det over en 3-årsperiode t.o.m. 1999 satt av en årlig ramme i statsbudsjettet på 1 mill. kroner til tiltak for å styrke og bevare bo- og sysselsettingen i Hellemofjorden. Midlene ble forvaltet av daværende Samisk næringsråd. Det ble tilsatt en prosjektleder og en styringsgruppe for prosjektet. I forvaltning av midlene ble det lagt vekt på å følge de tiltaksprioriteringer som styringsgruppen gikk inn for. Det ble også gitt høyere støttesatser enn ordinært. For 1997 og 1998 ble det bevilget kr 2 157 000 til prosjekttiltak for området. I 1999 ble det innvilget støtte på kr 323 000. For hele prosjektperioden ble det innvilget støtte på til sammen kr 2 480 000. At den bevilgende rammen ikke

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 33 sider

ble fullt utnyttet skyldes mindre søknadspågang og mindre omfattende prosjekter. Midlene ble nytt til næringsformål og til kulturelle tiltak. De resterende midlene er i Samisk utviklingsfond og nyttes på ordinær måte til nærings- og kulturtiltak.

Etter prosjektperiodens utløp i 1999 anmodet Sametinget departementet om å følge opp midlene avsatt til Hellemoprojektet. I statsbudsjettet for 2000 gikk det frem av bevilgningen at Sametinget selv måtte videreføre prosjektet innenfor egne rammer. Sametinget har ikke klart gitt uttrykk for føringer på hvordan Hellemoprojektet eventuelt skal videreføres. Prosjektsøknader fra området vurderes og behandles ut fra det som er gjeldende og ordinær støttepraksis for bruken av Samisk utviklingsfonds midler generelt. I 2000 og 2001 er det bevilget henholdsvis kr 395 000 og kr 1 125 000 innenfor det geografiske virkeområdet i Tysfjord kommune.

Sametingsrådet viser til at det er Sametingets tilskuddsstyre som forvalter midlene til Samisk utviklingsfond, og forutsetter at tilskuddsstyret fortsatt vil arbeide i forhold til Hellemofjorden i tråd med de retningslinjene som er vedtatt.

Spørsmål 8, representant Sverre Andersen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe:

NASJONALE LAKSEVASSDRAG OG LAKSEFJORDER

I sametingsrådets beretning om virksomheten fra 19.05-30.09.01 punkt 2.2.1.2 Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skriver rådet blant annet:

Sametingsrådet har i sin uttalelse påpekt at ved oppdrett av laks i forbudssoner må det være et prinsipp at disse flyttes innen fem år.

I Arbeiderpartiets sametingsgruppes merknad ble det påpekt at skal oppdrettsanleggene flyttes må denne virksomheten erstattes med nye arbeidsplasser.

Svaret fra gruppelederen i NSR var at sametingsrådet forholdt seg til Sametingets vedtak fra 1999.

I følge Sametingets møtebok 2/99 side 64 refereres følgende fra et enstemmig vedtak:

”Hvis det blir aktuelt å nedlegge eller flytte anlegg, som en følge av forslaget om nasjonale laksefjorder, skal staten yte full kompensasjon til eierne, og ny næringsvirksomhet må tilføres lokalsamfunn, for eksempel i form av omstillingsmidler. Som kompensasjon for potensielt tappt sysselsetting gjennom innføring av lakseoppdrettsfrie soner, må kyst- og fjordbefolkningen få tilbake sine tradisjonelle fiskerettigheter før disse sonene innføres”.

Mener sametingsrådet å ha forholdt seg til Sametingets vedtak slik det fremgår av svaret fra gruppelederen i NSR?

Sametingsrådets svar:

Miljøverndepartementet har sendt denne saken ut til høring. Sametingsrådet viser til høringsuttalelse 28.09.01, hvor en bl.a. konkluderte med følgende:

Sign: _____ / _____

”Da de foreslåtte forbudssonene er i sentrale sjøsamiske områder mener Sametinget at etablering av oppdrett av marin fisk eller dyrking av skjell i disse områdene bør tilgodeses med gunstigere rammevilkår enn utenfor disse sonene. Hvis det blir aktuelt å nedlegge eller flytte anlegg, som en følge av forslaget om nasjonale laksefjorder, skal staten yte full kompensasjon til eierne, og ny næringsvirksomhet må tilføres lokalsamfunn, f.eks i form av omstillingsmidler. Som kompensasjon for potensielt tapt sysselsetting gjennom innføring av lakseoppdrettsfrie soner, må kyst- og fjordbefolkningen få tilbake sine tradisjonelle fiskerettigheter før disse sonene innføres. Bakgrunnen for dette er at innenfor disse områdene vil ikke utvikling av marint oppdrett ha drahjelp av oppdrett av laks og ørret”.

Denne høringsuttalelse er etter Sametingsrådet mening en oppfølging av Sametingets vedtak i sak 2/99.

III. Votering

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Willy Ørnebakk	
2.	Svein Peter Pedersen	
3.	Willy Ørnebakk	Sven-Roald Nystø
		Willy Ørnebakk
		Sven-Roald Nystø
4.	Ragnhild Lydia Nystad	Willy Ørnebakk
		Ragnhild Lydia Nystad
5.	Steinar Pedersen	
6.	Johan Mikkel Sara	Steinar Pedersen
		Johan Mikkel Sara
7.	Anders Urheim	
8.	Ragnhild Lydia Nystad	Anders Urheim
		Sven-Roald Nystø
		Ragnhild Lydia Nystad
9.	Per Solli	
10.	Johan Mikkel Sara	
11.	Anders Urheim	
12.	Ragnhild Lydia Nystad	Anders Urheim

Sign: _____ / _____

		Ann-Mari Thomassen
		Simon Andersen
		Ragnhild Lydia Nystad
13.	Sverre Andersen	
14.	Svein Peter Pedersen	Sverre Andersen
		Svein Peter Pedersen

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Se pkt. III.

Saken ble avsluttet 19. februar 2002 kl. 18.40

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 36 sider

Sak 04/02

Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 20 . februar 2002 kl. 19.00

I. Dokumenter

Forslag 1, Senterpartiets sametingsgruppe v/Jon Erland Balto:

OMSTRUKTURERING I LANDBRUKET – MØTE MED STATSRAÐ SPONHEIM

Landbruket i samiske områder drives under arktiske forhold og næringen er et viktig grunnlag for bosetting, levende bygdesamfunn og kulturlandskap. I så måte er det viktig at det tilrettelegges for at dagens struktur tilstrebes opprettholdt, så langt dette er mulig. Senterpartiets sametingsgruppe mener det nettopp er vår jordbruksstruktur med mindre gårdsbruk som har ført til at det finnes lite dyresykdommer og lav smitterisiko i Norge. Videre er det meget viktig at landbruket i samiske områder sikres stabile rammebetingelser og en rimelig inntektsutvikling i henhold til Sametingets jordbruksplan.

Senterpartiets sametingsgruppe er bekymret når landbruksministeren i Stortingets spørretime 23/1 d.å., signaliserer at det ikke er mulig å opprettholde drifta ved gårdsbruk med 13 – 14 dyr. Statsråd Sponheim tar til orde for å gi melkebonden nytt ”armslag”, bl.a. ved at en gir gårdbrukere mulighet til å selge halve melkekvota fritt, fortrinnsvis innenfor fylkesgrensene.

Nord-Norge har de siste år opplevd en tilbakegang i antall bruk. Bondelagsorganisasjonene har kjempet for å få tilbakesolgt melkekvoter, uten å lykkes. Rekruttering til landbruksnæringen er en viktig forutsetning for å oppnå Stortingets landbrukspolitiske mål om et levedyktig og bærekraftig landbruk. En annen utfordring er gamle og nedslitte bruk som har behov for fornyelse av driftsapparatet (maskiner og bygninger).

Senterpartiets sametingsgruppe ber Sametingsrådet om å få i stand et møte med landbruksministeren der følgende forhold drøftes og avklares:

- kjøp og salg av melkekvoter
- tiltak for å sikre inntektsutviklingen
- finansieringsmuligheter for nyinvesteringer og fornyelse av driftsapparat
- markedsføring av arktisk landbruk

Senterpartiets sametingsgruppe ber videre om at det i forbindelse med neste plenumsmøte avholdes en landbrukspolitisk temadag.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 37 sider

Forslag 2, APs sametingsgruppe v/ Margreta Påve Kristiansen:

REINTAP I YTRE TROMS REINBEITEOMRÅDE

Som kjent er distriktene i ytre Troms reinbeiteområde sterkt preget av de reintap utøverne ble påført som følge av ekstreme snøvintre på slutten av 1990-tallet. Det vises til driftsårene 1996/97 og 1999/2000.

Til tross for at reindriften i dette området led et meget omfattende tap, fikk bare et fåtall av utøverne kompensert tapet. For de som fikk kompensasjon utgjorde dette bare i underkant av kr 35.000, og var for ”nådesmuler” å regne sammenlignet med den kritiske situasjonen som distriktene var kommet opp i.

Tapene førte ikke bare til en kritisk økonomisk situasjon for utøverne, men innebar også at distriktene ikke hadde rein å slakte når høsten kom. Dette er fortsatt virkeligheten for flere distrikter i ytre Troms, og skyldes først og fremst at ingen rakk å gjenoppbygge flokkene etter katastrofevinteren i 1996/97, før neste katastrofevinter inntraff i 1999/00.

Når situasjonen er slik at distriktene ikke klarer å oppfylle slaktekravene fordi de ikke har rein å slakte, mister de dermed også hardt tiltrengende tilskudd. På denne måten rammer regelverket de distrikter som allerede er blitt økonomisk rammet. For distriktene i ytre Troms betyr et pålegg om slaktekrav at et helt reinbeiteområde står i fare for å utarmes både driftsmessig og økonomisk fordi de mangler slaktedyr.

I denne sammenheng må det vises til at dagens forskrifter legger opp til at dersom en driftsenhet ikke klarer å oppfylle slaktekravet i noen av de 3 foregående driftsår, skal driftsenheten slettes fra tilskuddsregisteret. En slettet driftsenhet kan ikke gjenregistreres før tre er gått. Dette er i seg selv en alvorlig trussel mot de distriktene som har lidt store reintap og ikke klarer å oppfylle slaktekravene.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber derfor om at sametingsrådet så snart som mulig tar kontakt med landbruksministeren om denne saken. Det er av avgjørende betydning at det blir igangsatt strakstiltak som gir kystdistriktene i Troms anledning til å gjenoppbygge reinflokkene til et levelig nivå.

Forslag 3, APs sametingsgruppe v/ Egil Olli:

SAMETINGETS FISKERIPOLITIKK

På plenumsmøtet i november 2001, fremmet vi følgende merknad under sak 38/01 – Rådets beretning:

”Ny fiskeripolitisk debatt

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ser behov for at det på plenumsmøtet i februar også legges fram en sak om Sametingets fiskeripolitikk, hvor man legger opp eventuelle nye strategier for å sikre og utvikle fisket, kvotegrunnlaget m.v. i samiske kyst- og fjordområder, man får da mulighet til å se dette i en større regional sammenheng.

Sametinget bør for eksempel se det som en alvorlig sak at trålere med leveringsforpliktelser til bestemte kystsamfunn, ikke bryr seg om slike forpliktelser og setter derigjennom eksistensen i slike samfunn i fare. Sametinget bør ta dette opp i sin kontakt med sentrale myndigheter, og støtte alle konstruktive forslag

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 38 sider

som kan bidra til å opprettholde og øke kvotene i det nordligste Norge. I så måte vil vi fremheve et forslag fra ordføreren i Berlevåg, om at hvis trålere med bestemte leveringsforpliktelser ikke etterlever konsesjonsvilkårene, bør kvoten konverteres til den lokale kystflåten. Sametinget bør absolutt støtte dette.

Behovet for en ny fiskeripolitisk debatt i Sametinget er også betinget av den økonomiske utviklingen, bl.a. den katastrofale økningen i selbestanden i mange områder, som også er med på å rive vekk livsgrunnlaget for de lokale fiskerne. Sametinget bør her aktivt støtte forslaget fra lederen i Norges fiskarlag, om at det bør innføres skuddpremie på sel.”

Vi konstaterer at det ikke er lagt frem noen slik sak til dette plenumsmøtet, og ber fortsatt om at Sametingsrådet setter fiskeripolitikk høyt på den politiske dagsorden. Vi deltar gjerne i dette arbeidet, og ber om at Sametingets engasjement må legge til grunn at fiskeripolitikken skal sikre bosettingsmønsteret slik det er i dag, sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur, og bygge på:

- prioritering av mennesker fremfor kapital
- at det må være en rimelig grad av sammenheng mellom nærhet til fiskeressursene og retten til å utnytte disse
- stanse planene om nok en gang å presse de minste enhetene og kombinasjonsbrukene helt ut av fisket
- overføre kvoter fra havfiskeflåten, i første rekke fabrikktrålerne, til kyst- og fjordflåten for å sikre arbeidsliv og bosetting gjennom en flåtestruktur hvor de involverte – ut fra det ansvaret de føler for sine lokalsamfunn – leverer fangsten fersk til lokale bedrifter
- omgjøre kvoter fra trålere til den lokale fjord- og kystfiskeflåten når leveringsbetingelser, som har vært grunnlag for kvotene deres, ikke opprettholdes
- endre på det systemet man har i dag, hvor fiskekvotene – samfunnets fellesressurser – i større og større grad er blitt gjort omsettelige, og dermed spekulasjonsobjekter for dem som har tilstrekkelig kapital
- sikre fortsatt adgang til fiskeriallmenningen for folk som bor i det aktuelle området
- en fiskeriforvaltning som arbeider ut fra politiske mål, og ikke ut fra snevre bedriftsøkonomiske interesser blant dem som sitter med kapitalen og med de store kvotene i fiskerinæringen
- øke lokale og regionale politiske myndigheters innflytelse over kvotefastsettinger, fordeling av kvoter og redskapsbruk
- en skjerming av trange fiskefelt mot den havgående flåten og aktive redskaper
- en fiskeripolitikk som tar reelt hensyn til de urfolksrettigheter som foreligger i Finnmark og andre deler av Nord-Norge
- tilbakeføring av tapte fangstrettigheter til de nordligste regioner, og til de småskalafisken som har tapt slike rettigheter gjennom ulike reguleringer de 10-15 siste år
- ”fritt” fiske for de minste båtene
- hver fisker tildeles en grunnkvote som skal danne grunnlaget for en rimelig årsinntekt
- en forvaltning av kongekrabben som tilgodeser de områdene som er ”plaget” av den, og hvor alle fiskerne på blad A og B i fiskermanntallet tildeles en grunnkvote
- vise varsomhet med å båndlegge tradisjonelle fiskefelter til annen virksomhet
- gjennomføre et verdiskapningsprogram for sjøsamiske områder, blant annet for å heve prisen på villaks

Sign: _____ / _____

Forslag 4, APs sametingsgruppe v/ Sten Jønsson:

SAMETINGETS BIBLIOTEKPLAN

Sametingsrådet anmodes om å igangsette arbeidet med en revidering av samisk bibliotekplan. Det er påkrevd ettersom Sametinget fra årsskiftet også fikk ansvaret for forvaltningen av midler til mobile bibliotekjenester. Biblioteksektoren spiller en viktig rolle i formidling av kunnskap om samisk litteratur og om samisk samfunnsliv.

Bibliotekplanen må ta opp til drøfting samarbeidsordningene mellom Sametinget, nasjonale bibliotekorganer, fylkeskommunene, kommunene og samarbeidspartnere på svensk og finsk side av riksgrensen. Planen må også inneholde elementer som drøfter bibliotekenes bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologien.

Bibliotekplanen framlegges Sametingets plenum til endelig behandling

Forslag 5, APs sametingsgruppe v/ Sverre Andersen:

FORSKRIFT OM MIDLER TIL BYGDEUTVIKLING - TILDELING AV SND MIDLER PÅ FYLKESNIVÅ, INVESTERING I TRADISJONELL JORD- OG HAGEBRUK.

Tilskudd og investeringslån til tradisjonell jord- og hagebruk viser en betydelig prosentvis nedgang fra 2001 til 2002. Investeringsstilskuddet er nå 20% av kostnadsoverslag mot 30% i 2001, maksimumsbeløpet pr. bruk kr 230 000 i Nord-Norge. For investeringslånet er det i 2002 25% mot 40% i 2001, maksimumsbeløpet pr. bruk er kr 530 000 i Nord-Norge. Selv om maksimalbeløpene er hevet noe, vil dette på langt nær dekke kostnadsutviklingen på byggesektoren og dette vil ramme spesielt mindre gårdsbruk.

Ved generasjonsskifte vil det være behov for nybygg – modernisering spesielt på melkeproduksjonsbruk bygget på 1970-80 tallet. Samtidig er det krav om utbedringer av eksisterende bygningsmasse for å tilfredsstille nye forskrifter.

Sametinget vil derfor be om at Sametingsrådet snarest og i god tid før årets jordbruksforhandlinger tar saken opp med Landbruksdepartementet.

Forslag 6, Samenes Valgforbund v/Roger Pedersen:

UTREDNING – HELHETLIG PLAN FOR SAMER UTENFOR SPRÅKLOVENS FORVALTNINGSOMRÅDE OG SUF'S VIRKEOMRÅDE

Samenes Valgforbund vil be om at Sametinget igangsetter et utredningsarbeide med sikte på å lage en helhetlig plan for samer bosatt utenfor forvaltningsområdet for den samiske språkloven og SUF's virkeområde.

På bakgrunn av en slik utredning/undersøkelse vil vi be om at Sametinget skal lage en plan for hvordan man skal klare å gi samene i områdene utenfor forvaltningsområdet like rettigheter og muligheter som det

Sign: _____ / _____

de samene som bor innenfor forvaltningsområdet har. Planen må omfatte utviklingsmuligheter på områdene språkopplæring/revitalisering, utdanning, næring, kultur og samfunn.

Forslag 7, Ole Henrik Magga:

REINDRIFTSADMINISTRASJONEN TIL GUOVDAGEAIDNU

Reindriftsadministrasjonen har til nå vært i Alta. Det har ikke vært en god løsning. Administrasjonens daglige liv og forståelse har fjernet seg langt fra reindriftens dagligliv og samisk forståelse.

Samisk språk har vært lite brukt i administrasjonen. Alt dette har gjort at Reindriftsadministrasjonen har kommunisert dårlig med reindriftssamene. Samtidig er det mange uløste spørsmål i reindriften. Det er nå på tide å flytte Reindriftsadministrasjonen nærmere reindriften.

Reindriftsadministrasjonen må flyttes til Guovdageaidnu, som er Norges største reindriftskommune. Samtidig bør man legge forholdene til rette for at reindriftsungdom kan stimuleres til å ta utdanning slik at næringens egne folk i større utstrekning rekrutteres til forvaltningen i fremtiden.

Forslag 8, NSRs samarbeidsgruppe v/ John Harald Skum:

IVARETAKELSE AV SAMISKE BARN I FORHOLD TIL BARNEVERNET

Sametinget må arbeid for at Fylkeskommunene og kommunene organiserer sine beredskapshjem og fosterhjem, slik at samiske barn (både de samiskspråklige og de norsktalende) får mulighet til å komme til et hjem hvor de får den kulturelle og språklige støtten de trenger i en veldig vanskelig fase av sitt liv.

Sametingsrådet bes ta kontakt med de aktuelle myndigheter for å sikre at disse barnas språklige og kulturelle behov ivaretas.

Forslag 9, NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe, v/ Jánoš Trosten:

SAMISK GAMMEBYGGING SKAL GODKJENNES VED LOV

Tradisjonelt samiske gammehold har vært spesielt viktig for den samiske befolkningens kultur og liv. Det å kunne bo i gamle er for eksempel like viktig for beboerne ved Tanabredden som bruk av andre samiske symboler. I dag reguleres gammebygging ved plan- og bygningsloven. Plan- og bygningsloven tar ikke hensyn til samiske tradisjoner og utgjør i dag en trussel mot den samiske kulturen.

Samtidig fører kommunene, fylkesmannens miljøvernavdeling og statsskog en ganske liberal politikk overfor hyttebyggingen, mens de er ganske strenge når det gjelder tradisjonell samisk gammehold og gammebygging. Norske hyttebyggingstradisjoner prioriteres i dag foran tradisjonelt samisk gammehold. Dette kan man ikke godta. NSR's samarbeidsgruppe/senterpartiet krever at tradisjonell samisk gammebygging på lokale slektsmarker skal godkjennes ved lov og tilpasses i plan- og bygningsloven som samisk tradisjon.

Sign: _____ / _____

Forslag 10, NSR samarbeidsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe v/Olav Dikkanen:

TILTAK FOR Å FÅ FLERE TIL Å TA SAMISK FØRSKOLELÆRER - OG LÆRERUTDANNING

Det har aldri vært nok samiske lærere og førskolelærere. Det står i veien for å gjennomføre lovverket som skal sikre samiske barn samisk i barnehage og skole.

Endel tiltak har vært forsøkt for å få flere sameungdom til å ta pedagogisk utdanning, men det er enda stor mangel. Tiltakene som enkelte institusjoner og kommuner prøver, virker ofte bare til å øke konkurransen om de utdannede samiske pedagogene, men skaffer ikke nok kvalifiserte folk. Det må derfor gjøres en kraftig innsats over en årrekke, f.eks 8 år.

Det bør opprettes en stipendordning, der et stipend som monner, f.eks kr 50.000 pr. år, tildeles årlig i f.eks 5 år til hver samiskspråklig lærer/førskolelærer med pedagogisk utdanning som arbeider i skole/barnehage med samiske barn, der samisk språk brukes mesteparten av tiden.

Det kreves ekstra bevilgning over statsbudsjettet. Det er en selvsagt statlig plikt å skaffe nok personale med språklig og pedagogisk kompetanse til å gjennomføre vedtatt lovverk og gi samiske barn den opplæringen de har rett til.

Forslag 11, NSR samarbeidsgruppe v/ Terje Tretnes:

REGJERINGEN HAR ETTER 01.01.2002 GITT GRUNNEIERNE MULIGHETER TIL Å TA MARKEDSPRIS FOR BORTLEID AREAL (FESTETOMTER).

De fleste boligtomtene i Finnmark er festetomter, der Statsskog opptre som grunneier. Leietaker betaler festeavgift til grunneier.

NSR's samarbeidsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe ser med bekymring på denne utviklingen, der utleier fritt frem kan bestemme størrelse på denne avgift. Vi vet at også Statskog er pålagt i større grad å være selvfinansiert. Festeavgiften vil være en av de største inntektskilder. Signaler fra andre deler av landet, der en har sett økning på 2900 % (markedspris) er helt uakseptabelt og vil være katastrofalt for Finnmark.

Forslag 12, NSR samarbeidsgruppe v/ Geir Tommy Pedersen:

VIRKNINGER AV FORNORSKNINGSPOLITIKKEN

De sår, lidelser og den urett som er påført samene i fornorskningstiden, har dype røtter og konsekvenser som er viktige å få synliggjort og drøftet i samfunnet. Den fornorskningsspolitikk staten tidligere gjennomførte har uoppgjorte historiske og samtidsmessige sider ved seg.

Det er den norske stat som gjennomførte fornorskningen. Staten har da også ansvaret for fornorskningsspolitikk og de konsekvenser, skader og urett som fornorskningsspolitikk har påført det samiske folk. Dette ansvaret skal ikke skyves over på samene.

Sign: _____ / _____

Enkeltmennesker og grupper av samer har blitt utsatt for direkte overgrep pga. fornorskningen. I tillegg har store grupper av den samiske befolkning blitt opplært til å glemme sin samiske identitet og har mistet sitt språk.

Spørsmålet om fornorskningspolitikken og dens konsekvenser må ses i et historisk, samtidig og framtidig perspektiv og siktemålet må være at forholdet mellom samene og staten skal fornyes, der forsoning, fornyelse, likeverd og partnerskap skal være sentrale mål.

Vi ber derfor at Sametinget bidrar til at det igangsettes et arbeid for å se på de virkninger fornorskningspolitikken har for enkeltmennesket og det samiske samfunnet. Arbeidet må i tillegg til den "historiske" kartleggingen også bla. se på "den samiske smerte", dvs. de psykiske virkninger som fornorskningen har/har hatt for enkeltmennesker og samfunn. I tillegg kommer de framtidige konsekvenser som etter hvert kommer til syne på ulike samfunnsområder.

Videre bør det sees på opprettelsen av en kommisjon som kan se på saker knyttet til fornorskningen.

Forslag 13, NSR samarbeidsgruppe v/ Geir Tommy Pedersen:

EVALUERING AV SAMELOVEN

Sameloven har virket siden 1987 og det er nå på tide å se på virkningene av loven.

Sametinget må igangsette en helhetlig evaluering av sameloven, inklusiv forvaltningsområdet for samisk språklov. Det er bla. naturlig å se på forholdet mellom områdene innenfor og områdene utenfor forvaltningsområdet. Det bør også sees på ulikheter innenfor området, bla. ut fra de ulike gradene av et "levende" samisk språk. Det trengs helt ulike strategier og målsetninger for foreksempel Kautokeino og Lyngen. Videre er det viktig å se på skoleverket og vurdere denne opp mot språkloven, for bla. å kunne gi lærere mulighet til å lære samisk med loven i hånd.

Forslag 14, NSR's samarbeidsgruppe og Senterpartiet v/Jánoš Trosten:

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING IGNORER SAMISKE TRADISJONER

Det har i lengere tid vist seg at Direktoratet for naturforvaltning ikke tar hensyn til samiske tradisjoner ved forvaltningen av naturen og dyrelivet. I den senere tid har det kommet frem, senest i nyhetene til NRK Finnmark 15/2-02, at DN med sin store makt arbeider for at rypejakta skal ta til 10. september på tross av at Jordsalgstyret i Finnmark har bestemt at rypejakta skal ta til den 15. september.

NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet vil minne DN på at landområdene i Finnmark er beskyttet ved folkerettslige prinsipper som Norge har godkjent og viser her spesielt til ILO konvensjonen nr. 169 hvor det klart kommer fram at urfolk skal være med på å forme retningslinjene i saker som berører dem og i tillegg være med i forvaltningen av deres tradisjonelle landområder. I tillegg er formålet i Grunnlovens § 110 a å beskytte samisk kultur og næringer i tradisjonelle samiske områder.

NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet er forskrekket over at DN med sine arbeidsmetoder ignorerer samisk tradisjon når det gjelder samisk forståelse i disse og liknende saker. Etter samisk fangstkultur og

Sign: _____ / _____

forståelse skulle rypejakta ta til i oktober når rypa blir hvit. Det kommer her klart fram at DN med sitt forslag prøver å legge til rette for rypejakt med hund for utenforstående. Det er en kjent sak at DN og Norges Jeger & Fiskeforbund (NJFF) sammen jobber hardt for å bedre rettighetene til jegere med hund i Norge og således også i Sápmi. Rypejakt med hund er en norsk tradisjon og er ikke en tradisjonell jaktmetode i samenes fedreland. Dette skal DN godta og ta hensyn til. NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet godtar ikke hensiktene til DN og råder DN til å fare varsomt fram i Sápmi, landet tilhører samene og vi ønsker selv å forvalte rypejakta i vårt fedreland.

NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet ber Sametingsrådet om å legge Sametingets syn klart fram overfor DN i denne saken.

Forslag 15, NSR's samarbeidsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe v/Jánoš Trosten:

KARASJOK GAMLE KIRKE MÅ RESTAURERES SNAREST

Det er blitt kjent at den eldste trekirka i Finnmark, Karasjok gamle trekirke, er i meget dårlig forfatning og har begynt å råtne. Det fryktes at kirka vil falle sammen dersom den ikke restaureres snarest.

NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet kan på ingen måte godta dette og krever at kirka behandles på en verdig måte.

NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet krever at forvaltningsmyndighetene tar saken alvorlig og restaurerer kirka snarest.

NSR's samarbeidsgruppe/Senterpartiet anser saken for å være en hastesak og ber Sametingsrådet ta kontakt med forvaltningsmyndighetene snarest.

Forslag 16, APs sametingsgruppe v/Anders Urheim:

FRAKTTILSKUDD/DRIFTSSTØTTE

Sametinget etablerer en egen tilskuddsordning for fraktutjevning og utarbeider egen støttepraksis for næringsliv og næringsrelaterte virksomheter i distriktsområder innenfor Samisk utviklingsfonds virkeområde. I retningslinjene bør det særlig tilrettelegges virkemiddelordninger for frakttilskudd og driftsstøtte for veiløse samiske bygder.

Forslag 17, APs sametingsgruppe v/Anders Urheim:

ENDRING AV OPPLÆRINGSLOVEN

I samiske distrikt har alle i grunnskolealder rett til opplæring i og på samisk. Utenfor samiske distrikt har minst ti elever i en kommune som ønsker opplæring i og på samisk rett til slik opplæring så lenge det er

Sign: _____ / _____

minst seks elever igjen i gruppen. Dette kravet om antall elever svekker i mange sammenhenger samiske barns og ungdoms rettigheter med hensyn til samiskopplæring i områder rundt om i hele landet.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber rådet arbeide for at opplæringsloven endres til at

- samiske distrikt må konkretiseres
- opplæring på samisk sidestilles med den individuelle retten til opplæring i samisk

Forslag 18, APs sametingsgruppe v/Anders Urheim:

UTVIDELSE AV SAMISK UTVIKLINGSFONDS VIRKEOMRÅDE

Det samiske bosettingsområdet i Nord-Salten-regionen, Nordland fylke, utgjør egentlig hele Tysfjord og Hamarøy kommuner. Dagens regelverk - jamfør paragraf 3 i Forskrifter for Samisk utviklingsfond - omfatter i denne regionen kun rodene Grunnfjorden, Hellemofjorden og Drag i Tysfjord kommune. Dette oppleves av mange samer i området som et unaturlig skille og dermed med konsekvenser forskjellsbehandling ved at andre utenfor disse rodene ikke er tilskuddsberettigede gjennom denne virkemiddelordningen. Det er viktig å inkludere flest mulig samer i regionen. Jeg foreslår på denne bakgrunn en utvidelse av fondets virkeområde til å omfatte naborodene Storjord i Tysfjord og Innhavet i Hamarøy.

Forslag 19, APs sametingsgruppe v/Steinar Pedersen:

NEI TIL NYE HINDRINGER FOR TRADISJONELLE NÆRINGER.

Sametinget viser til årsmøtevedtak i Tana Arbeiderparti, 9.2.2002, hvor man beklager at rådet for dyreetikk har gått inn for å forby snarefangst av ryper, og at statens dyrehelsetilsyn har foreslått å forby bøndene å slippe sau på beite i rovdryrområder.

I likhet med Tana arbeiderparti beklager Sametinget at statlige råd og utvalg ønsker å legge hindringer i veien for næringslivet i distriktene.

Sametinget vil derfor arbeide aktivt i forhold til de bestemmende myndigheter for å stanset disse forslagene.

Vedlegg: Tana arbeiderpartis årsmøtevedtak av 9.2.02

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Forslag 1 og 5 slås sammen. Saken behandles fredag 22.02.02 i plenum.

Forslagene 2-4 og 6-19 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Sign: _____ / _____

III. Votering

Av 39 representanter var 31 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Jon Erland Balto	
2.	Margreta Påve Kristiansen	
3.	Egil Olli	
4.	Sten Jønsson	
5.	Sverre Andersen	Sven-Roald Nystø
6.	Ove Johnsen	
7.	Ole Henrik Magga	
8.	Jon Harald Skum	
9.	Jánoš Trosten	
10.	Olav M. Dikkanen	
11.	Terje Tretnes	
12.	Geir Tommy Pedersen	
13.	Anders Urheim	
14.	Steinar Pedersen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Forslag 1 og 5 slås sammen. Saken behandles fredag 22.02.02 i plenum.

Forslagene 2-4 og 6-19 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken ble avsluttet 20. februar 2002 kl. 19.30.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 46 sider

Sak 05/02

Sametingsrådets redegjørelse for arbeidet med samisk språk

Saken påbegynt 19. februar 2002 kl. 18.40

I. Dokumenter

1. Innledning

Samisk språkråd ble opprettet i 1992 på bakgrunn av Samelovens §3-12, og var Sametingets underliggende organ fram til år 2001. 01.01.2001 ble Sametingets administrasjon omorganisert, og de underliggende rådene ble nedlagt. Samtidig ble det opprettet avdelinger i Sametinget, og det tidligere Samisk språkråd ble Sametingets språkavdeling. Språkavdelingen er lokalisert i Kautokeino med underkontor i Tysfjord for lulesamiske saker og underkontor i Snåsa for sørsamiske saker. Avdelingen har i alt 9 stillingshjemler. Avdelingens budsjett er på 34,491 mill. kroner, hvorav tospråklighetstilskuddet og tilskudd til språkprosjekter utgjør 29,200 mill. kroner. Sametinget har et eget språkstyre som behandler språkfaglige saker. Sametingsrådet oppnevner medlemmer og varamedlemmer til Sametingets språkstyre.

I denne redegjørelsen beskriver rådet Sametingets nåværende og framtidige ansvar og oppgaver i språkspørsmål.

2. Visjoner

Sametingets overordnede visjon og målsetting er:

Et mangfoldig samfunn med samisk verdigrunnlag, grunnleggende menneskerettigheter og internasjonal solidaritet.

Rådet mener at språkssystemet har et særlig ansvar for å virkeliggjøre en slik overordnet visjon slik at de samiske språkene er sikret utviklingsmuligheter på egne premisser. Sametingets overordnede strategi om språk beskrives i Sametingsplanen, hvor det blant annet sies at Sametinget skal motivere hver enkelt til å bruke samisk i alle sammenhenger og over alt i det samiske samfunnet. Forskerne er enige i at for å bevare og utvikle et språk er en av de viktigste forutsetningene at det er behov for å bruke språket og at det er mulig å bruke språket naturlig, ikke bare i hjemmene, men også i offentlig sammenheng.

En annen hovedforutsetning er at språket selv får utvikle seg gjennom bruk og gjennom språkbevaring. En tredje hovedforutsetning er at språket må styrkes i områder hvor det står svakt og i områder hvor det står sterkt. Samisk språk er ikke i en trygg situasjon noen steder.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 47 sider

2.1 Sametingets samiskspråklige visjoner

Samiskspråklige skal ha mulighet til å bruke samisk på alle områder og nivåer i samfunnet slik at det skal være naturlig å snakke samisk og at man klarer seg med samisk i samfunnet. Dette styrker også samiske barns oppvekstvilkår slik at samiske barn er trygge i en flerspråklig verden. Når samisk brukes på alle områder er dette med på å endre negative holdninger i forhold til samisk språk. Offentlige institusjoner bør prioritere å bruke samisk både muntlig og skriftlig. Ofte er det små ressurser og liten tid, og da kan det være lett å "glemme" forpliktelsene i forhold til språkloven. Ansatte med samiskkunnskaper bør få nok tid til å bruke samisk i praksis og skrive på to språk. Slik styrkes samisk som forvaltningsspråk. Det er også viktig at lærere og barnehagepersonell har god kompetanse i samisk og at det foreligger gode samiske læremidler i alle fag.

Samisk må revitaliseres i områder hvor man har mistet det samiske språket, eller er i ferd med å miste det. I slike områder er det viktig å bruke eldre personer som ressurs til styrking av samisk språk, læring og utvikling.

Lule- og sørsamiskspråklige skal ha mulighet til å bruke språket sitt, og i den forbindelse er det viktig å fremme lule- og sørsamisk terminologiarbeid. Det er også viktig å bidra til at det utgis lule- og sørsamiske aviser og for å synliggjøre disse språkene. Det må utarbeides terminologi som gjør det mulig å bruke lule- og sørsamisk i skoleverket, i mediene og som talespråk i en moderne verden.

3. Sametingets strategi i språksaker

Sametingsrådet mener det er behov for å utvikle en strategi for hvordan disse oppgaver kan ivaretas på en best mulig måte til det beste for det samiske folket og i særlig grad til det beste for samiske barn og unge. For Sametinget er det imidlertid ikke nok bare å se til at de saksområder som Sametinget har hånd om i dag, håndteres på en god måte. Det er vel så viktig og nødvendig å utvikle en politikk på de områder som man så langt ikke har tilfredsstillende løsninger på. Dette innebærer utforming av mål og visjoner, iverksetting av konkrete tiltak og oppfølging og evaluering av situasjonen for samiske språk. Dette krever at Sametinget utmeisler en politikk som tar høyde for:

1. Helhetlig og likeverdig språkpolitikk for hele den samiske folkegruppen
2. Helhetlig og likeverdig politikk som favner om hele det samiske området

Dette er en enorm utfordring som krever kontinuerlig arbeid over en lengre tidsperiode med hensyn til konkretiseringer. I forbindelse med dette vil Sametingsrådet fremme en egen sak for plenum høsten 2002. Saken skal blant annet redegjøre for hvilken språkpolitikk Sametinget skal ha for den samiske befolkningen og i de samiske områdene.

Det er Sametingets ansvar å utvikle og bevare det samiske språket i Norge. Sametinget har en del lovpålagte oppgaver. Til disse hører blant annet å fremme terminologiarbeid, å veilede og informere om samiske språksaker og å gjennomføre språkbruksundersøkelser.

Sign: _____ / _____

Bortsett fra lovpålagte oppgaver, har Sametinget også ansvar for å drive Samisk orddatabank, gjennomføre tolkeprøveordningen og tolkenes autorisasjonsordning. Sametinget har gitt språkavdelingen ansvaret for å gjennomføre saker som berører samisk språk som er foreslått i ulike planer som Sametinget har utviklet, blant annet å forvalte tilskudd som berører språket.

4. Fremtidige tiltak og utfordringer i språkarbeidet

I år 2000 gjennomførte Samisk språkråd en større undersøkelse om bruken av samisk språk. Man har undersøkt bruken av samisk blant privatpersoner i samiske områder, i offentlige institusjoner, i samiske organisasjoner og samiske bedrifter. De vesentligste resultatene fra undersøkelsen er blant annet følgende:

- det anslås at 25.000 personer i Norge er samiskspråklige
- det er vesentlige store forskjeller i språksituasjonen mellom nord-, lule- og sørsamisk
- utenfor forvaltningsområdet for samisk språk er også nordsamisk i en vanskelig situasjon
- store deler av kommunale institusjoner og ellers samiske institusjoner innenfor samisk språkforvaltningsområde ser ut til å bryte språkreglene, for eksempel når de skal svare på muntlige og skriftlige spørsmål som er på samisk
- folk savner det å kunne bruke samisk oftere overfor helsevesenet og andre offentlige institusjoner

Det er en sentral målsetting for Sametinget at samisk språkarbeid styrkes og fremmes i alle språkområder. Målet må være at samisk og norsk blir likestilte språk. Sametingets største utfordring i forhold til språk er å få flere samer til å bruke språket aktivt. Dernest er det viktig å endre holdningene som hindrer en slik utvikling. Det er Sametinget som har et ansvar for å følge opp Sametingets politikk i språksaker.

Sametingsrådet er klar over at samisk språk ikke fremmes kun gjennom lover og tvang, men best ved positiv vilje til å bruke samisk. Sametinget vil starte motiverings- og holdningsskapendearbeid for å få folk til å bruke samisk språk. For en samisktalende skal det være like naturlig å snakke samisk som der er for en norsktalende å snakke norsk uten å måtte gi noen forklaring på hvorfor man velger å snakke samisk.

På bakgrunn av resultater fra språkundersøkelsen, vil Sametingsrådet fremme følgende tiltak for styrking og utvikling av samisk språk:

4.1 Språkutviklingsarbeid

Den samiske befolkningen i Norge snakker tre samiske språk, nord-, lule- og sørsamisk. Samelovens formålsparagraf tar for seg hele den samiske befolkningen. Historisk er lulesamisk og sørsamisk lite brukt i offentlig sammenheng og i skriftlig form. Fornorskningen har også ført til at språkbruken i hjemmene er blitt mindre og har dødt ut.

Sametinget har også prioritert tiltak i disse områdene, og i 1996 ble det satt i gang språktiltak med mål om å levendegjøre samisk språk utenfor forvaltningsområdet. Samiske utviklingsprosjekter er igangsatt både i sør- og lulesamiske områder. Sametinget tar ansvar for at også lule- og sørsamer får mulighet til å bruke og utvikle sitt språk. Samisk språk utvikles ikke hvis språket ikke brukes og kommer til syne. Derfor skal Sametinget jobbe for at lule- og sørsamisk brukes mer og mer.

Sign: _____ / _____

Terminologiutvikling er også sentral i språkutviklingsarbeidet. Samisk orddatabank er viktig i formidlingen av samiske termer og skal videreføres slik at godkjente ord blir lett tilgjengelige for brukerne. I nordsamisk har terminologiarbeidet vært tilfeldig og ineffektivt. Nordsamisk terminologiarbeid må styrkes og effektiviseres. Orddatabanken vil i løpet av perioden bli utviklet og fornyet slik at også godkjente sør- og lulesamiske termer blir registrert. Sametinget utfordrer kommunene til å delta i terminologiarbeidet.

Språket må utvikles der det er sterkest og etter hvert tas i bruk i de ulike samfunnsgruppene.

4.2 Opplysningsvirksomhet om blant annet tospråklighet

Sametinget vil arbeide for at opplysningsvirksomheten i forhold til tospråklighet prioriteres slik at foreldre ser at det er viktig å overføre samisk språk til barna.

Staten og øvrige offentlige myndigheter har et særskilt ansvar for informasjons- og opplysningsarbeid overfor den samiske befolkningen. Sametinget har over lengre tid lagt særlig vekt på plikt- og rettighetsinformasjon, spesielt knyttet til språk og opplæring. Dette arbeidet videreføres i innværende periode. Den samiske befolkningen har etter hvert vent seg til en situasjon hvor samisk ikke er et funksjonelt språk i ulike offentlige og private sammenhenger. Det medfører at mange samer ikke etterspør samiskspråklig informasjon eller tjenester. For å synliggjøre behovet for samiskspråklig informasjon og tjenester, er det viktig at den samiske befolkningen selv vet hvilke rettigheter de har. Informasjons- og opplysningsarbeid er derfor nødvendig for å sikre dette.

4.3 Alfabetiseringsprogram

Undersøkelsen viser at i samtlige samiske områder er skrivekunnskapene dårlige. Sametinget ser det som viktig å sette i gang alfabetiseringsprogram i alle de samiske områdene. Hovedmålet for programmet bør være at voksne som har mistet språket sitt på grunn av fornorskningen, skal lære å lese og skrive samisk. Lese og skrive sitt morsmål er en grunnleggende menneskerettighet. I mange deler av verden er alfabetiseringstiltak en viktig del av demokratiutviklingen. Det er viktig å utarbeide en egen metodikk og egne læremidler også for de som har samisk som morsmål.

4.4 Språkutviklingsarbeid for barn og unge

For Sametingsrådet er det spesielt viktig at forholdene tilrettelegges slik at barn og unge har mulighet til å bruke språket, og slik oppmuntre til levendegjøring av språket på områder hvor det er behov det. For å nå målet om et levende språk, vil språksentra og arenaer for samhandling mellom generasjoner være viktige faktorer.

Et levende språk forutsetter at det er i aktiv bruk i den samiske befolkningen, i alle hverdagens situasjoner – både i hjemmet og i det offentlige rom. Bruk av samisk i offisielle sammenhenger, som i medier, kunst og kultur og i offentlig forvaltning, bidrar til å øke språkets status. Det fører igjen til økt interesse for læring og bruk av språket. Bevaring og utvikling av det samiske språket forutsetter at barn og unge gis reelle muligheter til å bruke sitt språk i hverdagen. Overføring av språkkunnskaper er samtidig en

Sign: _____ / _____

overføring av den samiske kulturen. Medietilbudet til samiske barn og unge representerer derfor en stor utfordring. Gjennom film, fjernsyn, video, popmusikk og internett er norsk og engelsk de dominerende språkene. Dette er medier som er sentrale i ungdomskulturen. Populærkultur formidlet via sterke og populære medier, gjør at det samiske språket stadig taper terreng. Barn og unge må derfor få mulighet til å oppleve at samisk blir brukt i de medier de omgir seg med til daglig. Det innebærer etablering av samiskspråklige tilbud for barn og unge i for eksempel blader, tidsskrift, internett, fjernsyn og radio.

I dag får det samiske folk daglige nyhetssendinger på fjernsyn gjennom et samarbeid mellom NRK, SVT og YLE. Samarbeidet har også resultert i egne nettsider for nordiske samiske nyheter på samisk. Sametinget etterlyser imidlertid en tilsvarende satsing i forhold til barn og unge. Derfor vil et utvidet samarbeid om daglige Barne-TV-sendinger på de samiske språkene være avgjørende for alminneliggjøringen av språket.

4.5 Opprettelse av tilsynsorgan

Språkundersøkelsen fra 2000 viser at de fleste offentlige etater og institusjoner ikke følger samelovens språkregler slik de er pålagt å gjøre. En annen undersøkelse fra 2001 viser at samiskspråklig plikt- og rettighetsinformasjon fra offentlige etater og myndigheter er svært mangelfull. Det er derfor nødvendig å vurdere om det skal opprettes et tilsynsorgan som skal kontrollere bruken av samisk i offentlige etater og institusjoner.

Organets oppgave kan også være å informere og gi råd til offentlige institusjoner om språkreglene og hva de er forpliktet til i følge språkreglene.

4.6 Oversettelse av lover og forskrifter

Få lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkningen er oversatt til samisk. Sametingsrådet vil bidra til at det settes i gang et arbeid med å kartlegge hvilke lover og forskrifter som bør oversettes. Sentrale myndigheter må ha såpass gode rutiner at nye lover og forskrifter fortløpende oversettes til samisk.

4.7 Utvidelse av forvaltningsområdet for samisk språk

Språkreglene i sameloven må regnes som minimumskrav og tolkes utvidende i forhold til øvrig nasjonal og internasjonal lovgiving. Økt bruk av samisk er også nødvendig dersom målene for statlig informasjonspolitikk, døgnåpen offentlig forvaltning og brukertilpassede offentlige tjenester også skal gjelde for det samiske folk. Derfor er offentlige og private institusjoner forpliktet til å bruke samisk i informasjon og tjenester, selv om de ikke eksplisitt er omfattet av ordlyden i samelovens språkregler. Samlet sett viser dette et behov for å fornye reglene i takt med utviklingen. Forvaltningsområdet for samisk språk bør derfor utvides til å gjelde for flere kommuner der det bor samer.

For å styrke kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med tospråklige tjenester tildeler Sametinget årlig tospråkligsmidler til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Midlene skal bidra til oppbygging av et tospråklig tjenestetilbud overfor kommunenes innbyggere. Det er kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for å legge til rette for at samiske barn, unge og voksne skal ha

Sign: _____ / _____

mulighet til å bruke språket. Områder utenfor forvaltningsområdet for samisk språk vil være et av Sametingets satsningsområder i denne planperioden. Gjennom tilskuddsordning til språkprosjekter vil Sametinget arbeide for at det kanaliseres ressurser til områder der samisk språk står svakt.

4.8 Utvikle samiske institusjoner som forbilder

De offentlige samiske institusjonene bør være gode forbilder for andre offentlige institusjoner, slik at man ser at det er mulig å følge språkreglene og at samisk kan fungere godt som forvaltningsspråk. Sametinget må være et forbilde for andre offentlige institusjoner i bruk av samisk språk for å vise at også samisk fungerer godt som forvaltningsspråk. Samiske institusjoner, organisasjoner og bedrifter er viktige med hensyn til å styrke samisk språk. Samisk språk styrkes når det brukes!

4.9 Utvikle samarbeidet over landegrensene hva angår samisk språk

Utfordringene knyttet til bevaring og utvikling av det samiske språket er felles for samer i Norge, Sverige og Finland. Det er derfor ønskelig å styrke det grenseoverskridende samarbeidet om samisk språk. Sentrale utfordringer i dette samarbeidet vil være etablering av en enhetlig samisk språkpolitikk på Nordkalotten. En sentral oppgave vil være å vurdere etableringen av et felles språkområde.

Arbeidet med å løse problemene knyttet til bruk av de spesielle samiske tegnene på data og internett skal intensiveres, og Sametinget tar sikte på å gjøre dette arbeidet til et nordisk samarbeidsprosjekt. Dersom disse problemene skal løses raskt og tilfredsstillende, må de nasjonale myndighetene i de nordiske landene iverksette konkrete tiltak.

5. Avslutning

Sametingets satsing på styrking av samisk forutsetter at de generelle rammebetingelsene er gode. Dette gjelder både med hensyn til økonomi, tilgang på personell med høy kompetanse og at lovverk og forskrifter utvikles i retning av at Sametinget skal få større myndighet og ansvar slik at kravene fra det samiske samfunnet kan oppfylles.

Det påligger staten Norge betydelige politiske og rettslige forpliktelser for å styrke samisk språk, samt å legge til rette for opplæring i og bruk av samisk.

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Merknad 1, APs sametingsgruppe v/Steinar Pedersen

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil spesielt understreke at de eldste i folkegruppen skal kunne bruke sitt eget morsmål under alle omsorgsforhold, i institusjoner osv.

Sign: _____ / _____

Det er kommet inn mange oppfordringer angående denne saken, og det virker som om forholdene ikke er så bra.

Det er meget viktig at kommuner, staten og offentlige myndigheter ser til at ansatte som har kontakt med eldre i arbeidet sitt får den språkopplæringa som er nødvendig – slik at den tryggheten som et levende språkmiljø medfører virkelig kan fungere i aldersinstitusjoner. I forbindelse med dette bør man også gjennomføre språkopplæringsvirksomhet blant de ansatte.

I samarbeidssituasjoner med kommuner, statlige institusjoner og andre offentlige myndigheter bør Sametinget bestandig framholde språkforholdene blant de eldre. I denne sammenheng må også de samisktalende afasikernes behov vektlegges, som ved sykdom har mistet sitt språk.

Merknad 2, Magnhild Mathisen

Tillegg til redegjørelsen:

Samiske språksentre

Språksentrene har en svært viktig funksjon i arbeidet med å bevare, styrke og utvikle samisk språk. Det finnes i dag samiske språksentre i Porsanger, Kåfjord, Tysfjord, Evenes, Nesseby, Tana og i Lakselvbukt.

Språksentrene legger til rette for arenaer hvor det er naturlig å snakke samisk og ivaretar og utvikler på denne måten språket som kulturbærer innenfor ulike dialektområder. Sametingets grunntilskudd for språksentrene må opprettholdes og videreutvikles. Språksentrene må selv sørge for finansieringen av den øvrige virksomheten.

4.4 Språkutviklingsarbeid for barn og unge.

Informasjon og veiledning til foreldre om tospråklighet og tokulturell oppvekst.

Utenfor forvaltningsområdet

Sametinget må arbeide for at det bevilges betydelig mer midler til språkarbeidet utenfor forvaltningsområdet.

Merknad 3, NSR Sør-Troms og Nordre Nordland v/Ann-Mari Thomassen

Nytt punkt under punkt 4 Fremtidige utfordringer i språkarbeidet

Ved åpning av det 3. Sameting ba Hans Majestet Kongen samene om forlatelse for tidligere tiders fornorskning. Denne handlingen fra Hans Majestet Kongen gjelder i stor grad samer som ble norskspråklige /enspråklig norskspråklige i fornorskningssprosessen. Staten og Sametinget må ta innover seg denne situasjonen og se sitt ansvar for den fornorskningssituasjonen som har gjort at samer har mistet sitt språk. Dette må vies stor oppmerksomhet når saken reises i mai.

Dette kan bl.a. gjøres ved:

1. Alle økninger i Sametingets språkbudsjett tilfaller dette arbeidet.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 53 sider

2. Sametinget arbeider for at det opprettes et fond for samer som har mistet sitt språk.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Johan Mikkell Sara, saksordfører	
2.	Johan Mikkell Sara	
3.	Magnhild Mathisen	
4.	Åge Nordkild	Per Solli
		Anders Urheim
5.	Janoš Trosten	Egil Olli
		Willy Ørnebakk
		Johan Mikkell Sara
		Janoš Trosten
6.	Olaf Eliassen	
7.	Ann-Mari Thomassen	Per Edvin Varsi
		Ann-Mari Thomassen
	Johan Mikkell Sara (forretno.)	
8.	Geir Tommy Pedersen	
9.	Svein Peter Pedersen	Ann-Mari Thomassen
		Åge Nordkild
		Magnhild Mathisen
		Svein Peter Pedersen
10.	Egil Olli	Olaf Eliassen
		Sven-Roald Nystø
		Geir Tommy Pedersen
		Egil Olli
11.	Terje Tretnes	
12.	Olav M. Dikkanen	

Sign: _____ / _____

13.	Roger Pedersen	
14.	Ragnhild Lydia Nystad	
15.	Anders Urheim	
16.	Klemt Erland Hætta	
17.	Per A. Bæhr	
18.	Geir Tommy Pedersen	
19.	Steinar Pedersen	
20.	Ragnhild Lydia Nystad	
21.	Sten Erling Jønsson	
22.	Johan Mikkel Sara	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingsrådets redegjørelse for arbeidet med samisk språk med merknader ble tatt til etterretning.

Saken ble avsluttet 22. februar 2002 kl. 12.00.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 55 sider

Sak 06/02

Utbygging av Snøhvitfeltet – ivaretagelse av samiske rettigheter til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder

Saken påbegynt 20. februar 2002 kl. 9.00

I. Dokumenter

- Sak 32/99 samerettsutvalgets innstilling NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur
- Sak R 205/91 Melding med tilhørende forslag til utredningsprogram for Snøhvitprosjektet – høringsuttalelse
- Konsekvenser av Snøhvitutbygginga for ”samiske forhold”, Sámi Instituhtta, 1992
- Snøhvit. Konsekvenser for ”samiske forhold” – underlagsrapport til konsekvensutredning, mars 2000 Snøhvit LNG. Konsekvensutredning, april 2000

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget ser gassutvinninga på Snøhvitfeltet utenfor kysten av Nord-Troms og Finnmark som et industriprosjekt, som vil kunne ha meget stor betydning for utvikling av kultur, næringer og samfunnsliv i sentrale samiske bruks- og bosettingsområder. Sametinget ser det derfor som naturlig og nødvendig at samiske rettigheter og samiske forhold vektlegges ved Stortingets behandling av det planlagte prosjektet.

1. Sametinget fastslår at samene som et folk og urfolk har rettigheter knyttet til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder.
 - Det samiske folk er ett av de statskonstituerende folk i Norge. Staten er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Store deler av staten Norge er grunnlagt på territoriet til det samiske folk. Samene har fra forhistorisk tid hatt rådighet og kontroll over ressursene i store områder som i dag utgjør territoriet til staten Norge. Gjennom flere tusen år har det vært gjensidige forståtte ressursbruksgrenser mellom samer og norrøne folk/nordmenn. I de nordligste områdene var disse grensene akseptert og respektert helt fram til 13-1500 tallet da det skjedde en gradvis kolonialisering hovedsakelig av nordmenn. Det er i tillegg et betydningsfullt moment at samenes kontroll over ressursene i disse områdene i stor grad var knyttet til havet, som ble benyttet både som grunnlag for vareutveksling med andre (norrøne folk/nordmenn) og som materielt uttrykk for territoriell kontroll. Ved utnyttelse av nye ressurser i de samiske områdene må en ta utgangspunkt i disse klare kjensgjerninger.

Sign: _____ / _____

- Barentshavet har vært et helt avgjørende ressursområde for samisk bosetting. Den økologiske sammenhengen i dette havområdet har til alle tider vært av direkte betydning for utvikling av samisk kultur og samfunn. Innenfor det som i dag utgjør staten Norge har samene fram til kolonialiseringen av Nord-Troms og Finnmark fra 13-1500 tallet også vært enerådende og kontrollerende av ressursene fra dette havområdet.

At undergrunnsressursene i Barentshavet i dag kontrolleres av staten Norge må i det minste forstås som en konsekvens av at staten er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Om det ikke aksepteres samiske rettigheter til utnyttelse av nye ressurser i områder som historisk har dannet det direkte grunnlaget for bosetting og levevis, fratas samene også retten til kontroll over egen livsform og økonomiske utvikling, slik ILO-konvensjonen nr. 169 anerkjenner urfolk retten til.

- I FNs ekspert arbeidsgruppe sitt erklæringsutkast artikkel 26 fra 1994 om urfolksrettigheter fastslås at urfolk har rett til å eie, utvikle, kontrollere og bruke land og territorier, deriblant det totale miljøet, land, luft, vann, kyst, farvann, hav, is, fauna og flora, samt andre ressurser som de tradisjonelt har eid eller på annen måte besitter eller har brukt. Sametinget har i sak 32/99 Samerettsutvalgets innstilling NOU 1997:4 *Naturgrunnlaget for samisk kultur* understreket at FNs erklæringsutkast representerer internasjonale minimumsstandarder for urfolksrettigheter. Dette underbygger forståelsen av at samene som folk også har rettigheter til undergrunnsressurser til havs.
 - I Grunnloven § 110a slås det fast at myndighetene skal legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle sitt språk, kultur og samfunnsliv. En av de viktigste forutsetninger for at dette skal være mulig, er retten til naturressursene. Det vil være av avgjørende betydning for samekulturens fremtid at naturgrunnlaget sikres på en forsvarlig måte. I internasjonale konvensjoner som omhandler urfolks rettigheter inntar bestemmelser om land- og ressursrettigheter en viktig plass
2. Samenes rettigheter knyttet til olje- og gassforekomstene i samiske ressursområder vil innebære at Sametinget, som samenes folkevalgte organ, gis rett til å være med på å bestemme over olje- og gassforekomstene.
- Etter etableringen av FN i 1945 har folkenes rett til selvbestemmelse blitt formulert som en *rettighet* for alle folk. Folkenes rett til selvbestemmelse er et ideologisk, politisk og rettslig prinsipp som er under stadig utvikling. FNs forgjenger – Folkeforbundet - anerkjente folkenes selvbestemmelse som et grunnleggende ideologisk og politisk *prinsipp*. Selvbestemmelse ble ansett som en måte å forhindre statlige overgrep overfor folk uten egne nasjonalstater. I etterkrigstiden har retten til selvbestemmelse riktignok i stor grad vært nært knyttet til avkolonisering og etablering av nye uavhengige nasjonalstater. I dag ser en imidlertid en økende anerkjennelse av at retten til selvbestemmelse ikke kan begrenses til tradisjonelle avkoloniseringstilfeller. Utviklingen viser at retten til selvbestemmelse er en dynamisk rettighet som er under kontinuerlig utvikling.

- FNs menneskerettighetskomite sin kommentar om folkenes rett til selvbestemmelse, i henhold til artikkel 1 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, må forstås slik at selvbestemmelse også gjelder for ”folk” innenfor eksisterende stater. Komiteen gir blant annet uttrykk for at alle stater er forpliktet til å rapportere om gjennomføring av artikkel 1. Komiteen sier også at alle stater er forpliktet til å respektere og iverksette positive tiltak for å bidra til at folkenes rett til selvbestemmelse kan virkeliggjøres.
 - Den seneste utviklingen viser at stadig flere FN organ uttrykkelig anerkjenner urfolks rett til selvbestemmelse. I likhet med urfolk over hele verden hevder også samene at de har rett til selvbestemmelse og at denne retten derfor må anerkjennes av verdenssamfunnet og de respektive statene.
 - FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 (SP) artikkel 27 verner samenes former for næringsutøvelse og det materielle kulturgrunnlaget for samisk kultur. Bestemmelsen har således avgjort en rolle for utvinning av olje- og gassforekomster i samiske områder. Menneskerettighetskomiteen i FN har lagt til grunn at når det gjelder urfolk, innebærer det materielle kulturbegrepet at de materielle forutsetningene for opprettholdelsen og videreføringen av kultur må vernes og beskyttes. Artikkel 27 beskytter mot statlige inngrep som begrenser gruppens utøvelse av sin kultur og staten har også en vid plikt til å sikre at urfolk får aktiv støtte.
- 3 Sametinget ser det som nødvendig med forhandlinger om rådighet og utnyttelse av olje- og gassforekomstene i samiske områder med norske myndigheter på bakgrunn av at samene er et folk med rett til selvbestemmelse. Olje- og gassforekomster i samiske områder er en særskilt ressurs med svært store økonomiske verdier og potensielt store miljøkonsekvenser. Slike forhandlinger må omfatte planlagt iverksatte og mulige framtidige olje- og gassprosjekter. For at det skal kunne foregå reelle forhandlinger må det igangsettes omfattende konsekvensvurderinger ut fra ulike framtidsmuligheter ved utnyttelse/ikke-utnyttelse av olje- og gassforekomster i samiske ressursområder. Slike helhetsvurderinger må ha særskilt oppmerksomhet på
- miljøkonsekvenser regionalt og globalt
 - kulturelle og samfunnsøkonomiske konsekvenser for samiske samfunn og for Norge som helhet.
- På grunnlag av blant annet slike helhetlige gjennomganger må det forhandles fram avtaler for forutsigbare rammer for ressursforvaltning som virker til sikring og utvikling av samisk kultur, og til en bærekraftig utvikling. Avtaler inngått mellom norske myndigheter og Sametinget, som samenes folkevalgte organ i Norge, vil være med på å sikre rammevilkår og forutsigbarhet for aktører som ønsker å utvikle og nytte ressurser i samiske områder. Når det gjelder mulige fremgangsmåter og eksempler viser Sametinget til blant annet Canadas nordlige regioner, herunder avtalene mellom Førstenasjonene Sahtu og Gwich'in og Canada.
- 4 Sametinget viser til sin høringsuttalelse av 05.- 06.11.1991, sak R 205/91 hvor Sametinget gav prinsipielt uttrykk for reservasjon ved utbygginger og naturinngrep som er til hindring for samisk næringsutøvelse og som kan gi negative konsekvenser for samisk kultur for øvrig. Tinget uttalte videre at når slike inngrep likevel foretas med bakgrunn i andre samfunnsinteresser, er det etter tingets oppfatning ikke tilstrekkelig kun å gi kompensasjon for de skadevirkninger slike utbygginger medfører

for samisk kulturutøvelse. I tillegg til de positive økonomiske ringvirkninger slike utbygginger generelt gir på ulike plan, må det være en målsetting å iverksette tiltak i slike sammenhenger som ikke bare oppveier negative virkninger, men som i virkeligheten virker oppbyggende og styrkende på samisk kultur og identitet, sett også i et lokalt og regionalt samisk perspektiv. En levende samisk kultur har vært og er primært fundert på en utnyttelse av fornybare ressurser. En dyptgående endring i samfunnsstrukturen generelt vil derfor kunne gi konsekvenser også for den samiske kulturs grunnlag for fortsatt eksistens i utsatte områder.

Sametinget uttalte at utbygging av Snøhvitfeltet vil kunne være en slik dyptgripende faktor. En vurdering av de totale konsekvensene dette vil gi for det samiske folk, spesielt i Troms og Finnmark er derfor av stor betydning for å kunne sette inn nødvendige tiltak. På denne bakgrunn, og under henvisning til ILO-konvensjon nr 169 art.7, fant Sametinget det derfor påkrevet å be om at det foretas en helhetlig konsekvensutredning om samiske forhold. Dette omfatter vurdering av samenes rettsstilling, rett til kompensasjon for ressursuttak og erstatning for en hver skade som vil bli påført de samiske lokalsamfunn, samt konsekvenser av utbygginga på samisk kultur, næring og samfunnsliv. Dette ble utdypet med problemstillinger blant annet om:

- Spørsmål om utredning av samiske rettigheter til undergrunnsressurser, som for eksempel gass og olje på kontinentalsokkelen. Herunder også hvordan andeler av avkastningen fra gassutvinningen kan brukes til å styrke næringsgrunnlaget og det øvrige samfunnsliv i samiske bygdesamfunn.
- De spørsmål utvinningen reiser med hensyn til miljø og sikkerhet. Det gjelder forholdet til økosystem og samfunn generelt, og fiskeriinteressene spesielt.
- Kartlegging og analyse av samiske samfunns infrastruktur som preges av spredt bosetting, svak formell kompetanse i befolkningen og svakt utviklet næringsliv. Dette med sikte på vurderinger av utdannings- og kompetansehevende tiltak som vil gjøre den lokale samiske befolkningen i stand til å få sysselsetting. Herunder i hvilken grad det kan bli tale om overføring av arbeidskraft fra primærnæringer som fiskeri, jordbruk, reindrift og utmarksnæringer, med de utfordringer dette medfører for disse næringene som samiske kulturbærere og grunnlag for bosetting.
- Spesielle tiltak for ivaretagelse av primærnæringer - spesielt fiskeriene, og kulturminneinteresser.

5: Sametinget viser til at disse problemstillingene (punkt 4) er like aktuelle i dag i forhold til Snøhvitutbyggingen. Under henvisning til:

- ILO konvensjonen nr. 169 art. 7 hvor det heter at: *"Urfolk skal delta i utforming, gjennomføring og evaluering av nasjonale og regionale utviklingsplaner og programmer som kan få konsekvenser for dem"*.
- at miljøvernministrene i de 8 arktiske statene godkjente "Arctic Offshore Oil and Gas Guidelines" på det 4. AEPS ministermøte 11.- 12.juni 1997 i Alta. Der det blant annet understrekes at statene bør inkludere urfolk og andre innbyggere, og deres tradisjonelle kunnskaper, inn i beslutningsprosesser hva angår feltstudier og disponering av rettigheter til naturressurser, når det gjelder olje og gass. Disse er ikke fulgt opp i beslutningsprosessen for Snøhvitutbyggingen, med unntak av kulturminneinteressene som er blitt hørt i konsekvensutredningsprosessen.
- Regjeringens forslag til Utbygging, anlegg og drift av Snøhvit LNG, St.prp. 35 (2001-02)

finner Sametinget det lite hensiktsmessig å helt stoppe utbyggingsplanenes framdrift i påvente av forhandlingsresultater om olje- og gassutvinning i samiske områder. Sametinget krever derfor at det svært raskt gjennomføres drøftinger med Regjeringen om ivaretagelsen av samiske forhold og interesser ved gjennomføringa av Snøhvitprosjektet. Dette sett i lys av de prinsipielle sider som fremmes i punktene 1-3 foran.

Forslag 1, Samenes Valgforbund v/Roger Pedersen

Snøhvitutbyggingen

Sametinget er for utbygging av Snøhvitfeltet.

Sametinget ser det som mest hensiktsmessig at flere aktører i landsdelen, under ledelse av Sametinget og Landsdelsutvalget går sammen for å lage en felles strategi vedrørende bruk av deler av inntektene staten får av Snøhvitutbyggingen. Tiltakene man kommer fram til skal komme hele den nordnorske befolkningen til gode. Tiltak som infrastrukturutbygging, så som jernbaneutbygging, kan være en del av de krav man kan stille.

Forslag 2, APs sametingsgruppe, Flyttsamelista og Høyre v/Steinar Pedersen

Utbygging av Snøhvitfeltet – ivaretagelse av samiske rettigheter til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder

Sametinget ser utbyggingen av Snøhvitfeltet som utfordrende og spennende, og vil slå fast at dette prosjektet selsagt kommer til å berøre samiske interesser. Derfor ønsker man å engasjere seg, og vil vektlegge de regionale dimensjonene i sitt engasjement. Sametingets målsetting er at regionen som sådan, både på kort og lang sikt, skal få størst mulig nytte og gevinst av denne utbyggingen. I dette arbeidet ser Sametinget det som ønskelig med et samarbeid med andre aktører, i første rekke kommuner og fylkeskommuner, hvor man i fellesskap i forhold til sentrale myndigheter blant annet påvirker utformingen av konsesjonsvilkårene.

Forholdet mellom petroleumsindustrien og urfolksrettigheter, har vært et tema mange steder i verden, men har ikke vært fokusert noe særlig i den hjemlige debatten. Sametinget har heller ikke tidligere hevdet samiske juridiske rettigheter, rådighet, eiendomsrett, eller lignende til olje- og gassressursene på kontinentalsokkelen. Etter Sametingets oppfatning bør disse fortsatt være samfunnets felles eiendom.

Det vil imidlertid ikke si at det ikke er sterke samiske interesser involvert i forhold til dette prosjektet. Samene har i alle fall fra to – tre tusen år tilbake, og helt frem til i dag, bebodd og utnyttet ressursene på fastlandet, i fjordene, og utenfor den kysten der Snøhvitutbyggingen nå skal finne sted. Dette gir Sametinget både en rett og en plikt til å engasjere seg, og vi forventer at Sametingets syn blir tatt hensyn til, når konsesjonsvilkårene skal utformes, og når det fremtidige overskuddet skal disponeres av staten, til beste for fellesskapet.

Urfolks involvering i slike prosjekter er da også nedfelt som felles politisk målsetting for de arktiske statene. Vi viser i den forbindelse til at miljøvernministrene i de 8 statene, som er med i dette samarbeidet,

Sign: _____ / _____

godkjente retningslinjer for urfolks involvering i olje- og gassprosjekter, - ”Arctic Offshore Oil and Gas Guidelines” - på et ministermøte 11.-12.juni 1997 i Alta. Der understrekes det blant annet at statene bør inkludere urfolk og andre innbyggere, og deres tradisjonelle kunnskaper, i beslutningsprosesser hva angår feltstudier og disponering av rettigheter til naturressursene, når det gjelder olje og gass. Sametinget forventer at dette følges opp i praktisk politikk.

Snøhvitsaken illustrerer også en problemstilling, som det nå må gjøres noe med. Det gjelder blant annet Sametingets manglende økonomiske mulighet til å gjøre egne utredninger, når store utbyggingsprosjekter dukker opp, eller samiske interesser blir berørt på annen måte, gjennom ulike typer inngrep.

En slik kompetanseoppbygging blant urfolk skjer nå i økende grad i andre land som det er naturlig for Norge å sammenlikne seg med. Sametinget finner det derfor naturlig at det over statsbudsjettet avsettes tilstrekkelig og forutsigbare midler til et slikt formål. Det kan skje i form av fondsavsetninger eller lignende.

For å sikre den spredte bosettingen i kyst- og fjordstrøkene – selve fundamentet for samisk kultur – finner Sametinget det naturlig at Samisk utviklingsfonds rammer økes betydelig. Det vil også gi rom for å utvide utviklingsfondets virkeområde, noe det har kommet mange ønsker om. Det vil også være i tråd med signalene i Stortingsmelding nr. 55 (2000-2001) Om samepolitikken.

Et annet forhold man finner grunn til å understreke, er det store behovet for språk- og kulturgjenoppbyggende tiltak i mange kyst- og fjordområder. Snøhvit representerer på mange måter en ny epoke i den moderniseringsprosessen som har innvirkning også i samiske bosetningsområder. Derfor er det særlig viktig at det settes inn ekstra ressurser for å sikre og styrke samisk språk og kultur i den nye runden med modernisering som vi nå står foran. Økte midler til språk-, kultur-, nærings- og infrastrukturtiltak i kyst- og fjordområdene er derfor også meget sentralt.

Sametinget er likeledes meget opptatt av at primærnæringene – jordbruk, reindrift, fiske - selve det tradisjonelle fundamentet for samisk kultur, styrkes i forhold til den største industriutbyggingen i Nord-Norge noen sinne. I den forbindelse vil man særlig peke på den betydning fiskeriene har for næringsliv og bosetning i det nordligste Norge, og hvordan utviklingen har vært innen denne næringen. Kvoter er over lengre tid blitt flyttet fra nord mot sør, med sterke negative følger for bosetningen. Nå står man foran gjennomføringen av et prosjekt som vil gi samfunnet som sådant enorme inntekter. Disse inntektene kommer fra et havområde hvor folk i betydelig grad er i ferd med å få redusert sin tradisjonelle rett til å fiske, gjennom lukkingen av fiskeriallenningen, og kvoteordninger som privatiserer fiskeressursene.

Etter Sametingets oppfatning bør det være et regionalt rettferdighetskrav at det i forbindelse med Snøhvitutbyggingen, ut fra hensynet til næringsliv, bosetting og kultur, nå må gjøres noe gjennomgripende for å sikre folk i kyst- og fjorddistriktene i nord, deres gamle rett til å livnære seg av de fornybare ressursene.

Parallelt med gasseventyret må man nemlig trygge det næringslivet som bygger på nettopp disse ressursene – slik at man har et trygt fundament å falle tilbake på når de ikke fornybare ressursene er oppbrukt. Utbyggerne har ansvar for å dekke det økonomiske tap som kan bli påført primærnæringer, f.eks.

Sign: _____ / _____

reindriftsnæringen, ved denne og en eventuell fremtidig utbygging innen denne sektoren. Reindriftsnæringen er meget sårbar og man ber om at det tas spesielle hensyn til den.

Sametinget vektlegger også de miljømessige sidene ved en utbygging, og har i sin vurdering lagt til grunn at gassutvinning kan aksepteres innenfor akseptable miljømessige rammer. En mulig fremtidig oljeutvinning må vurderes helt uavhengig av dette, og byr åpenbart på helt andre miljøutfordringer. I den grad det måtte bli aktuelt med oljeutvinning i Barentshavet, ønsker Sametinget å delta i prosessen på et tidligst mulig stadium. Sametinget bør delta aktivt i fora hvor man drøfter olje- og gassvirksomhet utenfor det nordligste Norge.

For å følge opp de samiske interessene i forbindelse med Snøhvitprosjektet, vil Sametinget nedsette en tverrpolitisk gruppe for å ta seg av dette.

Forslag 3, Den frie gruppen v/ Isak Mathis Hætta

Sametinget ser gassutvinninga på Snøhvitfeltet utenfor kysten av Finnmark og Nord-Troms som et meget interessant industriprosjekt som vil ha meget stor betydning for utvikling av kultur, næring og samfunnsliv for befolkningen i Finnmark og Nord-Troms. Vi er meget tilfredse med at det er gjennomført konsekvensanalyse i forbindelse av prosjektet, og spesielt i forhold til samiske forhold.

Statsminister Bondevik og regjeringen har gitt signaler om svalbardskatt i nord-områder, og her ser Sametinget mulighet til å gjennomføre dette med de ekstra inntekter som Snøhvitfeltet vil gi.

Dette vil skape næringsutvikling ved kysten og i innlandet som områdene trenger. Videre vil dette gi meget gode vilkår generelt for samfunnsutvikling. Her vil man spesielt nevne kultur, næring, levekår og annen samfunnsutvikling.

Sametinget har rett og er klar til å være med å bestemme hvordan ressurser skal brukes i Norge, spesielt siden Norge er konstituert på territoriet til to folk. Videre ser man at samarbeidet om rettigheter og plikter mellom stortinget og Sametinget utvikles videre.

Det vises til kongens tale ved åpning av Sametinget, hvor han ga signal om at det var på tide å gi samer positiv diskriminering generelt i Norge.

Uavhengig av naturressurser i samiske områder er staten ansvarlig for å tilrettelegge, samt gi de nødvendige rammer til samer slik at de selv kan utvikle sin kultur, næring, leveste og ihht. konvensjoner, lover osv.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: _____ / _____

1. Forslag 1 ble forkastet med 21 stemmer.
2. Forslag 3 ble forkastet med 34 stemmer.
3. Forslag 2 ble forkastet med 22 stemmer.
4. Sametingsrådets innstilling ble vedtatt med 20 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Svein Peter Pedersen, saksordf.	
2.	Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen
		Sven-Roald Nystø
		Ole Henrik Magga
		Jánoš Trosten
		Svein Peter Pedersen
		Steinar Pedersen
3.	Isak Mathis O. Hætta	Jon Erland Balto
		Terje Tretnes
		Olav M. Dikkanen
		Isak Mathis O. Hætta
4.	Roger Pedersen	Ole Henrik Magga
		Svein Peter Pedersen
		Per Edvin Varsi
		Roger Pedersen
5.	Olaf Eliassen	Steinar Pedersen
		Egil Olli
		Per Solli
		Willy Ørnebakk
		Per Edvin Varsi
		Jánoš Trosten
		Olaf Eliassen
	Svein Peter Pedersen (forretningsord.)	
6.	Per Arnesen	Olav M. Dikkanen
		Jon Harald Skum
		Ole Henrik Magga
		Jon Erland Balto
		Sven-Roald Nystø

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 63 sider

		Johan Mikkell Sara
		Berit Ranveig Nilssen
		Birger Nymo
		Per Arnesen
7.	Jánoš Trosten	Per Arnesen
		Isak Mathis O. Hætta
		Jánoš Trosten
	Svein Peter Pedersen (forretno.)	
	Berit Ranveig Nilssen (forretno.)	
8.	Geir Tommy Pedersen	
9.	Roger Pedersen	
10.	Simon Andersen	
11.	Sverre Andersen	
12.	Olav M. Dikkanen	
13.	Per Edvin Varsi	
14.	Birger Nymo	
15.	Steinar Pedersen	
16.	Magnhild Mathisen	
17.	Willy Ørnebakk	
18.	Berit Ranveig Nilssen	
19.	Jarle Jonassen	
20.	Sven-Roald Nystø	
21.	Per A. Bæhr	
22.	Ann-Mari Thomassen	
23.	Per Arnesen	
24.	Terje Tretnes	
25.	Isak Mathis O. Hætta	
26.	Ole Henrik Magga	
27.	Egil Olli	
28.	Jon Erland Balto	
29.	Per Solli	
30.	Jánoš Trosten	
31.	Johan Mikkell Sara	
32.	Svein Peter Pedersen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget ser gassutvinninga på Snøhvitfeltet utenfor kysten av Nord-Troms og Finnmark som et industriprosjekt, som vil kunne ha meget stor betydning for utvikling av kultur, næringer og samfunnsliv i sentrale samiske bruks- og bosettingsområder. Sametinget ser det derfor som naturlig og nødvendig at samiske rettigheter og samiske forhold vektlegges ved Stortingets behandling av det planlagte prosjektet.

Sign: _____ / _____

1. Sametinget fastslår at samene som et folk og urfolk har rettigheter knyttet til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder.

- Det samiske folk er ett av de statskonstituerende folk i Norge. Staten er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Store deler av staten Norge er grunnlagt på territoriet til det samiske folk. Samene har fra forhistorisk tid hatt rådighet og kontroll over ressursene i store områder som i dag utgjør territoriet til staten Norge. Gjennom flere tusen år har det vært gjensidige forståtte ressursbruksgrenser mellom samer og norrøne folk/nordmenn. I de nordligste områdene var disse grensene akseptert og respektert helt fram til 13-1500 tallet da det skjedde en gradvis kolonialisering hovedsakelig av nordmenn. Det er i tillegg et betydningsfullt moment at samenes kontroll over ressursene i disse områdene i stor grad var knyttet til havet, som ble benyttet både som grunnlag for vareutveksling med andre (norrøne folk/nordmenn) og som materielt uttrykk for territoriell kontroll. Ved utnyttelse av nye ressurser i de samiske områdene må en ta utgangspunkt i disse klare kjensgjerninger.
- Barentshavet har vært et helt avgjørende ressursområde for samisk bosetting. Den økologiske sammenhengen i dette havområdet har til alle tider vært av direkte betydning for utvikling av samisk kultur og samfunn. Innenfor det som i dag utgjør staten Norge har samene fram til kolonialiseringen av Nord-Troms og Finnmark fra 13-1500 tallet også vært enerådende og kontrollerende av ressursene fra dette havområdet.

At undergrunnsressursene i Barentshavet i dag kontrolleres av staten Norge må i det minste forstås som en konsekvens av at staten er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Om det ikke aksepteres samiske rettigheter til utnyttelse av nye ressurser i områder som historisk har dannet det direkte grunnlaget for bosetting og levevis, fratas samene også retten til kontroll over egen livsform og økonomiske utvikling, slik ILO-konvensjonen nr. 169 anerkjenner urfolk rett til.

- I FNs ekspert arbeidsgruppe sitt erklæringsutkast artikkel 26 fra 1994 om urfolksrettigheter fastslås at urfolk har rett til å eie, utvikle, kontrollere og bruke land og territorier, deriblant det totale miljøet, land, luft, vann, kyst, farvann, hav, is, fauna og flora, samt andre ressurser som de tradisjonelt har eid eller på annen måte besitter eller har brukt. Sametinget har i sak 32/99 Samerettsutvalgets innstilling NOU 1997:4 *Naturgrunnlaget for samisk kultur* understreket at FNs erklæringsutkast representerer internasjonale minimumsstandarder for urfolksrettigheter. Dette underbygger forståelsen av at samene som folk også har rettigheter til undergrunnsressurser til havs.
- I Grunnloven § 110a slås det fast at myndighetene skal legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle sitt språk, kultur og samfunnsliv. En av de viktigste forutsetninger for at dette skal være mulig, er retten til naturressursene. Det vil være av avgjørende betydning for samekulturens fremtid at naturgrunnlaget sikres på en forsvarlig måte. I internasjonale konvensjoner som omhandler urfolks rettigheter inntar bestemmelser om land- og ressursrettigheter en viktig plass

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 65 sider

2. Samenes rettigheter knyttet til olje- og gassforekomstene i samiske ressursområder vil innebære at Sametinget, som samenes folkevalgte organ, gis rett til å være med på å bestemme over olje- og gassforekomstene.
 - Etter etableringen av FN i 1945 har folkenes rett til selvbestemmelse blitt formulert som en *rettighet* for alle folk. Folkenes rett til selvbestemmelse er et ideologisk, politisk og rettslig prinsipp som er under stadig utvikling. FNs forgjenger – Folkeforbundet - anerkjente folkenes selvbestemmelse som et grunnleggende ideologisk og politisk *prinsipp*. Selvbestemmelse ble ansett som en måte å forhindre statlige overgrep overfor folk uten egne nasjonalstater. I etterkrigstiden har retten til selvbestemmelse riktignok i stor grad vært nært knyttet til avkolonisering og etablering av nye uavhengige nasjonalstater. I dag ser en imidlertid en økende anerkjennelse av at retten til selvbestemmelse ikke kan begrenses til tradisjonelle avkoloniseringstilfeller. Utviklingen viser at retten til selvbestemmelse er en dynamisk rettighet som er under kontinuerlig utvikling.
 - FNs menneskerettighetskomite sin kommentar om folkenes rett til selvbestemmelse, i henhold til artikkel 1 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, må forstås slik at selvbestemmelse også gjelder for ”folk” innenfor eksisterende stater. Komiteen gir blant annet uttrykk for at alle stater er forpliktet til å rapportere om gjennomføring av artikkel 1. Komiteen sier også at alle stater er forpliktet til å respektere og iverksette positive tiltak for å bidra til at folkenes rett til selvbestemmelse kan virkeliggjøres.
 - Den seneste utviklingen viser at stadig flere FN organ uttrykkelig anerkjenner urfolks rett til selvbestemmelse. I likhet med urfolk over hele verden hevder også samene at de har rett til selvbestemmelse og at denne retten derfor må anerkjennes av verdenssamfunnet og de respektive statene.
 - FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966 (SP) artikkel 27 verner samenes former for næringsutøvelse og det materielle kulturgrunnlaget for samisk kultur. Bestemmelsen har således avgjort en rolle for utvinning av olje- og gassforekomster i samiske områder. Menneskerettighetskomiteen i FN har lagt til grunn at når det gjelder urfolk, innebærer det materielle kulturbegrepet at de materielle forutsetningene for opprettholdelsen og videreføringen av kultur må vernes og beskyttes. Artikkel 27 beskytter mot statlige inngrep som begrenser gruppens utøvelse av sin kultur og staten har også en vid plikt til å sikre at urfolk får aktiv støtte.
- 3 Sametinget ser det som nødvendig med forhandlinger om rådighet og utnyttelse av olje- og gassforekomstene i samiske områder med norske myndigheter på bakgrunn av at samene er et folk med rett til selvbestemmelse. Olje- og gassforekomster i samiske områder er en særskilt ressurs med svært store økonomiske verdier og potensielt store miljøkonsekvenser. Slike forhandlinger må omfatte planlagt iverksatte og mulige framtidige olje- og gassprosjekter. For at det skal kunne foregå reelle forhandlinger må det igangsettes omfattende konsekvensvurderinger ut fra ulike framtidsmuligheter ved utnyttelse/ikke-utnyttelse av olje- og gassforekomster i samiske ressursområder. Slike helhetsvurderinger må ha særskilt oppmerksomhet på
 - miljøkonsekvenser regionalt og globalt

- kulturelle og samfunnsøkonomiske konsekvenser for samiske samfunn og for Norge som helhet.

På grunnlag av blant annet slike helhetlige gjennomganger må det forhandles fram avtaler for forutsigbare rammer for ressursforvaltning som virker til sikring og utvikling av samisk kultur, og til en bærekraftig utvikling. Avtaler inngått mellom norske myndigheter og Sametinget, som samenes folkevalgte organ i Norge, vil være med på å sikre rammevilkår og forutsigbarhet for aktører som ønsker å utvikle og nytte ressurser i samiske områder. Når det gjelder mulige fremgangsmåter og eksempler viser Sametinget til blant annet Canadas nordlige regioner, herunder avtalene mellom Førstenasjonene Sahtu og Gwich'in og Canada.

- 4 Sametinget viser til sin høringsuttalelse av 05.- 06.11.1991, sak R 205/91 hvor Sametinget gav prinsipielt uttrykk for reservasjon ved utbygginger og naturinngrep som er til hindring for samisk næringsutøvelse og som kan gi negative konsekvenser for samisk kultur for øvrig. Tinget uttalte videre at når slike inngrep likevel foretas med bakgrunn i andre samfunnsinteresser, er det etter tingets oppfatning ikke tilstrekkelig kun å gi kompensasjon for de skadevirkninger slike utbygginger medfører for samisk kulturutøvelse. I tillegg til de positive økonomiske ringvirkninger slike utbygginger generelt gir på ulike plan, må det være en målsetting å iverksette tiltak i slike sammenhenger som ikke bare oppveier negative virkninger, men som i virkeligheten virker oppbyggende og styrkende på samisk kultur og identitet, sett også i et lokalt og regionalt samisk perspektiv. En levende samisk kultur har vært og er primært fundert på en utnyttelse av fornybare ressurser. En dyptgående endring i samfunnsstrukturen generelt vil derfor kunne gi konsekvenser også for den samiske kulturs grunnlag for fortsatt eksistens i utsatte områder.

Sametinget uttalte at utbygging av Snøhvitfeltet vil kunne være en slik dyptgripende faktor. En vurdering av de totale konsekvensene dette vil gi for det samiske folk, spesielt i Troms og Finnmark er derfor av stor betydning for å kunne sette inn nødvendige tiltak. På denne bakgrunn, og under henvisning til ILO-konvensjon nr 169 art.7, fant Sametinget det derfor påkrevet å be om at det foretas en helhetlig konsekvensutredning om samiske forhold. Dette omfatter vurdering av samenes rettsstilling, rett til kompensasjon for ressursuttak og erstatning for en hver skade som vil bli påført de samiske lokalsamfunn, samt konsekvenser av utbygginga på samisk kultur, næring og samfunnsliv. Dette ble utdypet med problemstillinger blant annet om:

- Spørsmål om utredning av samiske rettigheter til undergrunnsressurser, som for eksempel gass og olje på kontinentalsokkelen. Herunder også hvordan andeler av avkastningen fra gassutvinningen kan brukes til å styrke næringsgrunnlaget og det øvrige samfunnsliv i samiske bygdesamfunn.
- De spørsmål utvinningen reiser med hensyn til miljø og sikkerhet. Det gjelder forholdet til økosystem og samfunn generelt, og fiskeriinteressene spesielt.
- Kartlegging og analyse av samiske samfunns infrastruktur som preges av spredt bosetting, svak formell kompetanse i befolkningen og svakt utviklet næringsliv. Dette med sikte på vurderinger av utdannings- og kompetansehevende tiltak som vil gjøre den lokale samiske befolkningen i stand til å få sysselsetting. Herunder i hvilken grad det kan bli tale om overføring av arbeidskraft fra primærnæringer som fiskeri, jordbruk, reindrift og utmarksnæringer, med de utfordringer dette medfører for disse næringer som samiske kulturbærere og grunnlag for bosetting.
- Spesielle tiltak for ivaretagelse av primærnæringer - spesielt fiskeriene, og kulturminneinteresser.

5: Sametinget viser til at disse problemstillingene (punkt 4) er like aktuelle i dag i forhold til Snøhvitutbyggingen. Under henvisning til:

- ILO konvensjonen nr. 169 art. 7 hvor det heter at: *"Urfolk skal delta i utforming, gjennomføring og evaluering av nasjonale og regionale utviklingsplaner og programmer som kan få konsekvenser for dem"*.
- at miljøvernministrene i de 8 arktiske statene godkjente "Arctic Offshore Oil and Gas Guidelines" på det 4. AEPS ministermøte 11.- 12.juni 1997 i Alta. Der det blant annet understrekes at statene bør inkludere urfolk og andre innbyggere, og deres tradisjonelle kunnskaper, inn i beslutningsprosesser hva angår feltstudier og disponering av rettigheter til naturressurser, når det gjelder olje og gass. Disse er ikke fulgt opp i beslutningsprosessen for Snøhvitutbyggingen, med unntak av kulturminneinteressene som er blitt hørt i konsekvensutredningsprosessen.
- Regjeringens forslag til Utbygging, anlegg og drift av Snøhvit LNG, St.prp. 35 (2001-02)

finner Sametinget det lite hensiktsmessig å helt stoppe utbyggingsplanenes framdrift i påvente av forhandlingsresultater om olje- og gassutvinning i samiske områder. Sametinget krever derfor at det svært raskt gjennomføres drøftinger med Regjeringen om ivaretagelsen av samiske forhold og interesser ved gjennomføringa av Snøhvitprosjektet. Dette sett i lys av de prinsipielle sider som fremmes i punktene 1-3 foran.

Saken ble avsluttet 20. februar 2002 kl. 17.55

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 68 sider

Sak 07/02

Samisk bokproduksjon - evaluering

Saken påbegynt 20. februar 2002 kl. 18.00

I. Dokumenter

- Evaluering av samisk bokproduksjon – sluttrapport fra Agenda, 30.03.01
- Sametingets brev til høringsinstanser: Høring – Evaluering av samisk bokproduksjon, 19.06.01
- Søknadsskjema m/veiledning – Søknad om produksjonsstøtte til samisk skjønnlitteratur, 07.12.1994
- Produksjonsstøtte spesielt forfatterstøtte, datert 26.04.96
- Utvikling og produksjon av samiske læremidler. Kriterier og beregningsgrunnlag, gjeldende fra oktober 2000.
- Sametingets brev til KUF, datert 30.07.01: Fastsetting av forfatterhonorar for samiske forfattere – hvem er forhandlingsparter?
- Brev fra KUF, datert 5.11.01: Fastsetting av forfatterhonorar for samiske forfattere.
- Administrasjonens notat v/Kristine Nystad: Evaluering av samisk bokproduksjon, datert 07.01.02
- Rapport fra FINNUT Consult A.S. Evaluering av tilskudd til opplæring i og på samisk. Februar 2001
- Innkomne høringsuttalelser:
 1. Høringsuttalelse av 13.09.01 fra forlaget DAT o.s.
 2. Høringsuttalelse av 14.09.01 fra forlaget Davvi Girji
 3. Høringsuttalelse av 5.10.01 fra forlaget Idut
 4. Høringsuttalelse av 14.09.01 fra Sámi Girječálliid Searvi,
 5. Høringsuttalelse av 19.09.01 fra SÁLAS, Sámi lágádus- ja aviisasearvi (Samisk forlegger- og avisforening)
 6. Høringsuttalelse av 13.09.01 fra Kárášjoga gielda/Karasjok kommune
 7. Høringsuttalelse av 14.09.01 fra Porsanger kommune
 8. Høringsuttalelse av 9.10.01 fra Gaivuona suohkan/Kåfjord kommune
 9. Høringsuttalelse av 17.09.01 fra Árran – Julevsáame guovddášj/lulesamisk senter,
 10. Høringsuttalelse av 17.09.01 fra Statens utdanningskontor i Finnmark
 11. Høringsuttalelse av 18.09.01 fra Statens utdanningskontor i Nordland

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 69 sider

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Generelle kommentarer til evalueringsrapporten

Rapporten *Evaluering av samisk bokproduksjon* har avdekket klare effektivitetsproblemer i produksjonen, i alt vesentlig knyttet til læremiddelproduksjonen. Det er store problemer knyttet til forfattersituasjonen både mht til rekruttering og forsinkelser. Gjennomstrømmingen og produksjonstiden kan ikke sies å være tilfredstillende. For de mål som var satt i Strategisk plan for samisk læremiddelutvikling 1996-2000 er måloppnåelsen bare på 42 prosent. Sametinget ser nødvendigheten av å fremme tiltak som fører til mer effektiv produksjon og bedre rekruttering av forfattere. Sametinget tar rapporten *Evaluering av samisk bokproduksjon* til etterretning. Evalueringen gir ikke entydige tilrådninger på hvilke håndgrep som alene fremmer en større samisk bokproduksjon. Rapporten omfatter ikke forslag til tiltak for å bedre rekruttering av forfattere. En drøfting av tiltak for å bedre forfattersituasjonen og andre aktuelle tiltak vedrørende samisk bokproduksjon er nærmere beskrevet i notatet *Evaluering av samisk bokproduksjon*, datert 01.01.02.

Sametinget har allerede endret praksis når det gjelder forvaltning av produksjonsstøtte til læremidler fra generelle tilskudd til kjøp av tjenester hvor forlag blir invitert til å komme med tilbud og kontrakter inngås etter reglene om kjøp av tjenester.

Kompetanseutvikling for samiske læremiddelforfattere

Sametinget ser det som svært verdifullt å medvirke til en økning av kompetansenivået for samiske læremiddelforfattere og vil iverksette følgende tiltak:

1. Det opprettes en stipendordning for inntil 3 år som har til formål å rekruttere nye forfattere som ønsker å ta læremiddelpedagogikk ved Samisk høyskole som et videreutdanningstilbud (10 vekttall).
2. Stipendets størrelse fastsettes inntil kr 50 000 pr. person, og det kan tildeles inntil 10 stipender pr. skoleår. Midlene til stipendet tas fra post 56.0 – samiske læremidler.
3. Sametingsrådet delegeres fullmakt til å fastsette nærmere retningslinjer for stipendordningen.

Videre anser Sametinget som viktig at det i samarbeid med Samisk høyskole arrangeres kortere kurs i læremiddelutvikling for å bygge opp kompetansen. For å sikre kompetanseutvikling i sørsamiske og lulesamiske områder, bør slike kurs kunne desentraliseres til disse områdene.

Finansiering av videreutvikling innen samiske publikasjonsvirksomheter gjennom distrikts-politiske virkemidler fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)

SND har en praksis i medhold av sine forskrifter hvor de ikke yter støtte til samiske forlag og aviser fordi disse virksomheter mottar offentlig støtte til sin drift. Dette manglende engasjementet fra SND fører til at disse virksomheter ikke kan ha de nødvendige økonomiske utviklingsmuligheter i forhold til det potensiale som virksomhetene representerer. Sametinget har i en rekke møter med Kommunal- og

Sign: _____ / _____

regionaldepartementet gjennom flere år påpekt nødvendigheten av at det kan dispenseres fra gjeldende forskrifter slik at samiske forlag og aviser også kan nyte godt av de distriktpolitiske virkemidlene gjennom SND, i likhet med annen næringsvirksomhet i Norge. Hittil har ikke departementet vist et tilstrekkelig engasjement for å finne en løsning i dette spørsmålet.

Sametinget viser til den viktige samfunnsrollen som de samiske forlag og aviser utgjør i det samiske samfunnet og finner det meget uverdig at ikke disse virksomheter også kan nyte godt av distriktpolitiske virkemidler i Norge. På denne bakgrunn vil Sametinget nok en gang anmode Kommunal- og regionaldepartementet om å medvirke til en løsning i saken.

Fastsettelse av honorarer i forbindelse med samisk bokproduksjon – forhandlinger

Sametinget tar til etterretning at det skal føres forhandlinger mellom Sametinget og berørte parter vedrørende fastsettelse av forfatterhonorarer m.m. og delegerer med dette fullmakt til Sametingsrådet til å gjennomføre forhandlingene. En avtale bør bl. a. inneholde:

- Honorarer til forfattere og klausuler vedrørende royalties av samiske læremidler
- Fastsettelse av satser knyttet til produksjon av samiske læremidler; herunder ivaretagelse av tilstrekkelige ressurser for kvalitetssikring av samiskspråklige utgivelser.
- Fastsettelse av satser knyttet til produksjonsstøtte til samisk skjønnlitteratur; herunder satser for forfatterhonorarer.

Sametinget er oppmerksom på at en rekke andre faktorer kan ha betydning for rekruttering av dyktige forfattere til læremiddelutvikling, bl.a. økonomisk sikkerhet i forbindelse med sykdom, ferie og opptjening av pensjonspoeng m.m. Disse forhold må søkes løst gjennom de arbeidsavtaler som forlagene tilbyr til forfattere.

Tiltak for å bedre markedsføring, salg og distribusjon av samiske læremidler og samisk skjønnlitteratur

Sametinget finner det som meget viktig at de læremidler som produseres, skal komme brukerne dvs. barn i barnehagene og elever i grunn- og videregående opplæring til gode. Det påhviler et særskilt ansvar for offentlige myndigheter, kommuner, skoler og andre til å medvirke til dette. I denne sammenheng vil Sametinget fremme følgende tiltak:

1. Ved tildeling av to-språklighetsmidler til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, henstilles kommunene innenfor de tildelte rammer å påse at samtlige elever i kommunene som har behov for det, tilstilles de nødvendige samiske læremidler som er utviklet og som foreligger.
2. Økning i timesatsen til samisk opplæring for å inkludere innkjøp av samiske læremidler. Utdanningsdirektørene fordeler i dag timerressurser for elever som får opplæring i samisk utenfor forvaltningsområdet for samisk språkløp. Timesatsen er for tiden kr 246,50. Sametinget forutsetter at Utdannings- og forskningsdepartementet medvirker til å øke denne timesatsen slik at det også inkluderer nødvendige utgifter til innkjøp av samiske læremidler.

Sign: _____ / _____

Et betydelig antall elever får i dag fjernundervisning i samisk.

Sametinget ber departementet fastsette særskilte satser for denne undervisningsformen slik at det også inkluderer utgifter knyttet til anskaffelse av læremidler og anskaffelse av nødvendig teknisk utstyr til å gjennomføre denne undervisningsformen.

De samiske forlag vil hver for seg ha begrensede muligheter for å gjennomføre tilfredsstillende markedsføring for de løpende bokutgivelser. Det synes derfor nødvendig at forlagene finner fram til gode samarbeidsformer innen markedsføring, og Sametinget vil se positivt på et initiativ som har karakter av å representere en felles satsing innen markedsføring, som for eksempel bokmesser m.m. Derfor henstilles det til aktuelle aktører som SÁLAS, Samisk forfatterforening, Samisk faglitteraturforfatter- og oversetterforening, Samerådet med flere om å vurdere en felles satsing med finansiering fra de ulike aktørene.

Nordisk samarbeid

Sametinget registrerer at myndighetene i Finland og Sverige i betydelig mindre grad enn Norge stiller til rådighet tilstrekkelige økonomiske virkemidler til å utvikle samiske læremidler og til utgivelse av samisk skjønnlitteratur. Det er et faktum at Norge i hovedsak også bekoster utvikling av samiske læremidler som benyttes i undervisningen av samiske barn i Finland og Sverige, og Norge bekoster også en meget stor andel av skjønnlitterære utgivelser til samiske forfattere fra Finland og Sverige. Dette representerer en uverdig situasjon for samiske skolemyndigheter og forfattere i disse land og er svært beklagelig. Sametinget kan ikke se at situasjonen for det samiske folk i kulturnasjonene Finland og Sverige kan fortsette på denne måten, og ber myndighetene i disse land om å være bevisst sitt ansvar for sitt eget urfolk.

Sametinget har også registrert at prosjektet *Innkjøpsordning for samiske skjønnlitteratur*, som har blitt gjennomført i regi av Samerådet, nå er opphørt som følge av manglende finansiering. Det er beklagelig at et godt tiltak opphører - et tiltak som avgjort hører hjemme på det nordiske plan.

Sametinget ber likevel Sametingsrådet om å vurdere mulighetene for å etablere en innkjøpsordning på nasjonalt plan og stiller seg åpen for å vurdere en omdisponering av virkemiddelbruken innen samisk skjønnlitteratur, med det siktemål å gjøre samiske skjønnlitterære utgivelser mer tilgjengelig for publikum. Sametinget ber om at Samisk parlamentarisk råd setter finansiering og samarbeid av samiske kulturtiltak, herunder også samisk bokproduksjon, på sin dagsorden. Etter Sametingets oppfatning bør de ansvarlige statsråder for samiske saker i Finland, Norge og Sverige og sametingspresidentene inngå en forpliktende avtale vedrørende en satsingsplan for samiske kulturtiltak hvor samarbeidsformer og en mer jevnbyrdig finansiering fra de respektive land er sentrale elementer.

Økning av bevilgninger til samiske læremidler

Økning av satser til forfatterhonorar og læremiddelutvikling kan føre til at det faktisk blir rom for færre produksjoner og at det dermed utvikles færre læremidler dersom ikke bevilgninger til læremiddelutvikling økes. Derfor er det viktig at Sametinget aktivt arbeider for økning av bevilgninger til læremiddelutvikling. Sametinget må arbeide systematisk mot bevilgende myndigheter, deriblant Utdannings- og forskningsdepartementet og Stortinget, for å skape forståelse for at økt effektivisering av samisk læremiddelutvikling medfører behov for økte bevilgninger til læremiddelutvikling.

Sign: _____ / _____

Dette arbeidet må skje gjennom en prosess der Utdannings- og forskningsdepartementet, Statens utdanningskontorer, Læringscenteret og Sametinget er involvert. Å arbeide for å øke bevilgninger er en del av prosessen for å effektivisere samisk læremiddelutvikling.

Retningslinjer for driftstilskudd til samiske forlag

Sametinget fastsetter følgende retningslinjer for driftstilskudd til samiske forlag med virkning fra dags dato:

§ 1 - Formål

Driftstilskuddet tildeles for å sikre jevn produksjon av samisk litteratur inkludert læremidler, og for å opprettholde og utvikle en stabil samisk forlagsbransje. Målet er også å bidra til kompetanseøkning i bransjen og styrke markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser.

§ 2 - Vilkår for støtte

Driftstilskudd tildeles på grunnlag av søknad fra samiske forlag. Med samiske forlag forstås forlag som er registrert i Norge og som har til formål å utgi, og i all hovedsak utgir, bøker på samisk.

Det er et vilkår at forlaget de to siste årene har utgitt minimum 10 titler. Forlagets bruttoomsetning skal minimum være kr 0,5 mill. pr. år og samiske utgivelser skal utgjøre en vesentlig del av bruttoomsetningen.

Driftstilskudd gis på grunnlag av den generelle driften, med særlig vekt på forlagets samlede bokproduksjon de to siste årene på samisk i omsetning og antall. Det skal tas hensyn til forskjellene i opplag på de respektive samiske dialekter.

§ 3 - Fordeling av driftstilskuddet

a) Grunntilskudd

25% av den årlige rammen fordeles likt mellom støtteberettigede etter § 2.

b) Tilskudd til kompetanseutvikling

50% av rammen gis til kompetanseutvikling i forlagene, primært for å sikre økt produksjon av samiske læremidler. Ved tildeling av tilskuddet tas det hensyn til forlagets samlede samiske bokproduksjon de to siste årene. Ved utregning av tilskuddet legges det til grunn antall ark pr. ferdigstilt samisk bok.

Sign: _____ / _____

c) Markedsførings- og distribusjonstilskudd

25% av rammen fordeles til markedsføring og distribusjon av samiske utgivelser. Forlagets egne omsetningstall og antall ark av samisk bokproduksjon de to siste årene legges til grunn. For å fremme markedsføring og distribusjon av samiske bøker kan fellestiltak fra forlagene prioriteres.

§ 4 - Administrativ ordning

Sametingets administrasjon foretar utlysning og behandling av søknader. Sametingets tilskuddsstyre foretar tildeling av driftstilskuddet til samiske forlag.

Sametingets tilskuddsstyre utarbeider en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene. Sametingsrådet kan gi nærmere regler for utfylling og gjennomføring av retningslinjene, samt knytte vilkår til tildelingen.

§ 5 - Klage

Sametingsrådet er klageinstans.

§ 6 - Tilsyn

Sametinget har tilsyn med at midlene forvaltes i samsvar med retningslinjene.

§ 7 - Endring av retningslinjene

Sametinget kan endre retningslinjene.

§ 8 - Ikrafttreddetidspunkt

Retningslinjene trer i kraft fra det tidspunktet Sametinget bestemmer.

Disse retningslinjene trer i kraft 01.03.2002.

Forslag 1, Fellesforslag fra NSRs samarbeidsgruppe, Senterpartiets sametingsgruppe, APs sametingsgruppe, Samenes Valgforbund, Høyre og Guovdageainnu johttisámiid listu:

Endringsforslag til Sametingsrådets innstilling – retningslinjene:

Nytt 2. avsnitt § 2:

Det er et vilkår at forlaget har utgitt minimum 10 titler og har vært i virksomhet de to siste årene. Forlagets bruttoomsetning skal minimum være kr 0,5 mill. pr. år, og samiske utgivelser skal utgjøre en vesentlig del av bruttoomsetningen.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 74 sider

§ 3 endres til: (Rådets forslag strykes)

Rådets forslag 3. avsnitt, § 2 flyttes til § 3:

Driftstilskudd gis på grunnlag av den generelle driften, med særlig vekt på forlagets produksjon de to siste årene på samisk i omsetning og antall. Det skal tas hensyn til forskjellene i opplag på de respektive samiske språk.

Nytt 2. avsnitt § 3:

Driftstilskuddet til forlag fordeles etter forlagenes andel av den samlede produksjonen av samisk litteratur inkludert læremidler. Fordelingen av driftstilskuddet skjer etter forlagenes omsetning vedrørende slik produksjon.

Omsetningen som legges til grunn ved tildeling av driftstilskudd omfatter bokførte salgsinntekter og bokførte tilskudd vedrørende slik produksjon de to siste årene.

Sametinget skal snarest igangsette arbeidet med revidering av retningslinjer for tildeling av bevilgninger til samiske læremidler og skjønnlitteratur.

Forslag 2, Sametingsrådet v/Ragnhild L. Nystad:

Samisk bokproduksjon – evaluering

I retningslinjene § 2 kan unntaksbestemmelse tilføyes for forlag som utgir andre kvalitetsbøker og andre samiske kulturutgivelser som f.eks musikk (joik).

Forlag som ikke oppfyller kriteriet om minimum 10 titler de to siste årene kan også oppnå støtte.

Forutsetningen er at forlaget har utgitt samiske kvalitetsbøker og andre samiske kulturutgivelser som er viktig for det samiske samfunnet.

Forslag 3, AP's sametingsgruppe, Samenes Valgforbund, Kautokeino flyttsameliste og Høyre v/ Anders Urheim:

Samisk bokproduksjon – evaluering

Saken kreves utsatt, der Sametingsrådet bør fremlegge ny saksutredning og innstilling for ny behandling i plenum snarest og senest i løpet av 2002.

Forslag 4, Ap's sametingsgruppe v/Anders Urheim:

Punkt 1 – Vilkår ved tildeling av tospråklighetsmidler til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk trekkes (hele punktet til ”2. Økning i timesatsen ...”).

Sign: _____ / _____

Forslag 5, v/Jon Erland Balto, NSRs samarbeidsgruppe, Senterpartiets sametingsgruppe, AP's sametingsgruppe, SVF sametingsgruppe, Flyttsamelista i Kautokeino og Høyre:

Sak 07/02 behandles til punkt "Retningslinjer for driftstilskudd til samiske forlag". Retningslinjer for driftstilskudd til samiske forlag utsettes og behandles i plenum i mai måned.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Forslag 3 ble trukket tilbake.

Forslag 2 ble trukket tilbake.

Forslag 1 ble trukket tilbake.

Samtingsrådets forslag til retningslinjer ble trukket tilbake, som er i samsvar med forslag 5. Det ble ikke stemt over forslag 5.

Forslag 4 ble trukket tilbake i og med at Sametingsrådet endret punktet som var foreslått endret. Det ble ikke ble stemt over forslag 4.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling med endringer om at retningslinjene ikke skal behandles nå, ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ragnhild L. Nystad, saksordfører	
	Per Edvin Varsi (forretningso.)	
2.	Anders Urheim	Ragnhild Lydia Nystad
	Anders Urheim (forretningso.)	
	Berit Ranveig Nilssen (forretningso.)	
	Anders Urheim (forretningso.)	
3.	Jon Erland Balto	Egil Olli
		Ragnhild Lydia Nystad
		Magnhild Mathisen

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 76 sider

		Jon Erland Balto
		Willy Ørnebakk
4.	Ragnhild Lydia Nystad	Steinar Pedersen
		Ragnhild Lydia Nystad
5.	Magnhild Mathisen	Ragnhild Lydia Nystad
		Magnhild Mathisen
6.	Jon Harald Skum	Per Edvin Varsi
		Jon Harald Skum
7.	Sven-Roald Nystø	
8.	Anders Urheim	Ragnhild Lydia Nystad
	Egil Olli (forretno.)	
9.	Jon Erland Balto	Ragnhild Lydia Nystad
		Jánoš Trosten
		Jon Erland Balto
10.	Anders Urheim	
11.	Ragnhild Lydia Nystad	Jørn Are Gaski
		Ragnhild Lydia Nystad
12.	Steinar Pedersen	Ragnhild Lydia Nystad
		Steinar Pedersen
13.	Simon Andersen	
14.	Magnhild Mathisen	Ragnhild Lydia Nystad
15.	Svein Peter Pedersen	
16.	Jánoš Trosten	Ragnhild Lydia Nystad
17.	Olav M. Dikkanen	
18.	Jørn Are Gaski	
19.	Terje Tretnes	
20.	Ragnhild Lydia Nystad	Anders Urheim
21.	Berit Ranveig Nilssen	
	Ragnhild Lydia Nystad (forretno.)	
22.	Jon Erland Balto	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Generelle kommentarer til evalueringsrapporten

Rapporten *Evaluering av samisk bokproduksjon* har avdekket klare effektivitetsproblemer i produksjonen, i alt vesentlig knyttet til læremiddelproduksjonen. Det er store problemer knyttet til forfattersituasjonen, både mht til rekruttering og forsinkelser. Gjennomstrømmingen og produksjonstiden kan ikke sies å være tilfredstillende. For de mål som var satt i Strategisk plan for samisk læremiddelutvikling 1996-2000 er måloppnåelsen bare på 42 prosent. Sametinget ser nødvendigheten av å fremme tiltak som fører til mer effektiv produksjon og bedre rekruttering av forfattere. Sametinget tar rapporten *Evaluering av samisk bokproduksjon* til etterretning. Evalueringen gir ikke entydige tilrådninger på hvilke håndgrep som alene

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 77 sider

fremmer en større samisk bokproduksjon. Rapporten omfatter ikke forslag til tiltak for å bedre rekruttering av forfattere. En drøfting av tiltak for å bedre forfattersituasjonen og andre aktuelle tiltak vedrørende samisk bokproduksjon er nærmere beskrevet i notatet *Evaluerings av samiske bokproduksjon*, datert 07.01.02.

Sametinget har allerede endret praksis når det gjelder forvaltning av produksjonsstøtte til læremidler fra generell tilskudd til kjøp av tjenester hvor forlag blir invitert til å komme med tilbud og kontrakter inngås etter reglene om kjøp av tjenester.

Kompetanseutvikling for samiske læremiddelforfattere

Sametinget ser det som svært verdifullt å medvirke til en økning av kompetansenivået for samiske læremiddelforfattere og vil iverksette følgende tiltak:

1. Det opprettes en stipendordning for inntil 3 år som har til formål å rekruttere nye forfattere som ønsker å ta læremiddelpedagogikk ved Samisk høyskole som et videreutdanningstilbud (10 vekttall).
2. Stipendets størrelse fastsettes inntil kr 50 000 pr. person, og det kan tildeles inntil 10 stipender pr. skoleår. Midlene til stipendet tas fra post 56.0 – samiske læremidler.
3. Sametingsrådet delegeres fullmakt til å fastsette nærmere retningslinjer for stipendordningen.

Videre anser Sametinget som viktig at det i samarbeid med Samisk høyskole arrangeres kortere kurs i læremiddelutvikling for å bygge opp kompetansen. For å sikre kompetanseutvikling i sørsamiske og lulesamiske områder, bør slike kurs kunne desentraliseres til disse områdene.

Finansiering av videreutvikling innen samiske publikasjonsvirksomheter gjennom distriktpolitiske virkemidler fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)

SND har en praksis i medhold av sine forskrifter hvor de ikke yter støtte til samiske forlag og aviser fordi disse virksomheter mottar offentlig støtte til sin drift. Dette manglende engasjementet fra SND fører til at disse virksomheter ikke kan ha de nødvendige økonomiske utviklingsmuligheter i forhold til det potensiale som virksomhetene representerer. Sametinget har i en rekke møter med Kommunal- og regionaldepartementet gjennom flere år påpekt nødvendigheten av at det kan dispenseres fra gjeldende forskrifter slik at samiske forlag og aviser også kan nyte godt av de distriktpolitiske virkemidlene gjennom SND, i likhet med annen næringsvirksomhet i Norge. Hittil har ikke departementet vist et tilstrekkelig engasjement for å finne en løsning i dette spørsmålet.

Sametinget viser til den viktige samfunnsrollen som de samiske forlag og aviser utgjør i det samiske samfunnet og finner det meget uverdigg at ikke disse virksomheter også kan nyte godt av distriktpolitiske virkemidler i Norge. På denne bakgrunn vil Sametinget nok en gang anmode Kommunal- og regionaldepartementet om å medvirke til en løsning i saken.

Sign: _____ / _____

Fastsettelse av honorarer i forbindelse med samisk bokproduksjon – forhandlinger

Sametinget tar til etterretning at det skal føres forhandlinger mellom Sametinget og berørte parter vedrørende fastsettelse av forfatterhonorarer m.m. og delegerer med dette fullmakt til Sametingsrådet til å gjennomføre forhandlingene. En avtale bør bl. a. inneholde:

- Honorarer til forfattere og klausuler vedrørende royalties av samiske læremidler
- Fastsettelse av satser knyttet til produksjon av samiske læremidler; herunder ivaretagelse av tilstrekkelige ressurser for kvalitetssikring av samiskspråklige utgivelser.
- Fastsettelse av satser knyttet til produksjonsstøtte til samisk skjønnlitteratur; herunder satser for forfatterhonorarer.

Sametinget er oppmerksom på at en rekke andre faktorer kan ha betydning for rekruttering av dyktige forfattere til læremiddelutvikling, bl.a. økonomisk sikkerhet i forbindelse med sykdom, ferie og opptjening av pensjonspoeng m.m. Disse forhold må søkes løst gjennom de arbeidsavtaler som forlagene tilbyr til forfattere.

Tiltak for å bedre markedsføring, salg og distribusjon av samiske læremidler og samisk skjønnlitteratur

Sametinget finner det som meget viktig at de læremidler som produseres, skal komme brukerne dvs. barn i barnehagene og elever i grunn- og videregående opplæring til gode. Det påhviler et særskilt ansvar for offentlige myndigheter, kommuner, skoler og andre til å medvirke til dette. I denne sammenheng vil Sametinget fremme følgende tiltak:

1. Ved tildeling av to-språklighetsmidler til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, henstilles kommunene innenfor de tildelte rammer å påse at samtlige elever i kommunene som har behov for det, tilstilles de nødvendige samiske læremidler som er utviklet og som foreligger.
2. Økning i timesatsen til samisk opplæring for å inkludere innkjøp av samiske læremidler. Utdanningsdirektørene fordeler i dag timeressurser for elever som får opplæring i samisk utenfor forvaltningsområdet for samisk språklov. Timesatsen er for tiden kr 246,50. Sametinget forutsetter at Utdannings- og forskningsdepartementet medvirker til å øke denne timesatsen slik at det også inkluderer nødvendige utgifter til innkjøp av samiske læremidler.

Et betydelig antall elever får i dag fjernundervisning i samisk. Sametinget ber departementet fastsette særskilte satser for denne undervisningsformen slik at det også inkluderer utgifter knyttet til anskaffelse av læremidler og anskaffelse av nødvendig teknisk utstyr til å gjennomføre denne undervisningsformen.

De samiske forlag vil hver for seg ha begrensede muligheter for å gjennomføre tilfredsstillende markedsføring for de løpende bokutgivelser. Det synes derfor nødvendig at forlagene finner fram til gode samarbeidsformer innen markedsføring, og Sametinget vil se positivt på et initiativ som har karakter av å representere en felles satsing innen markedsføring, som for eksempel bokmesser m.m. Derfor henstilles det til aktuelle aktører som SÁLAS, Samisk forfatterforening, Samisk faglitteraturforfatter- og

oversetterforening, Samerådet med flere om å vurdere en felles satsing med finansiering fra de ulike aktørene.

Nordisk samarbeid

Sametinget registrerer at myndighetene i Finland og Sverige i betydelig mindre grad enn Norge stiller til rådighet tilstrekkelige økonomiske virkemidler til å utvikle samiske læremidler og til utgivelse av samisk skjønnlitteratur. Det er et faktum at Norge i hovedsak også bekoster utvikling av samiske læremidler som benyttes i undervisningen av samiske barn i Finland og Sverige, og Norge bekoster også en meget stor andel av skjønnlitterære utgivelser til samiske forfattere fra Finland og Sverige. Dette representerer en uverdig situasjon for samiske skolemyndigheter og forfattere i disse land og er svært beklagelig. Sametinget kan ikke se at situasjonen for det samiske folk i kulturnasjonene Finland og Sverige kan fortsette på denne måten, og ber myndighetene i disse land om å være bevisst sitt ansvar for sitt eget urfolk.

Sametinget har også registrert at prosjektet Innkjøpsordning for samisk skjønnlitteratur, som har blitt gjennomført i regi av Samerådet, nå er opphørt som følge av manglende finansiering. Det er beklagelig at et godt tiltak opphører; et tiltak som avgjort hører hjemme på det nordiske plan.

Sametinget ber likevel Sametingsrådet om å vurdere mulighetene for å etablere en innkjøpsordning på nasjonalt plan og stiller seg åpen for å vurdere en omdisponering av virkemiddelbruken innen samisk skjønnlitteratur, med det siktemål å gjøre samiske skjønnlitterære utgivelser mer tilgjengelig for publikum. Sametinget ber om at Samisk parlamentarisk råd setter finansiering og samarbeid av samiske kulturtiltak, herunder også samisk bokproduksjon, på sin dagsorden. Etter Sametingets oppfatning bør de ansvarlige statsråder for samiske saker i Finland, Norge og Sverige og sametingspresidentene inngå en forpliktende avtale vedrørende en satsingsplan for samiske kulturtiltak hvor samarbeidsformer og en mer jevnbyrdig finansiering fra de respektive land er sentrale elementer.

Økning av bevilgninger til samiske læremidler

Økning av satser til forfatterhonorar og læremiddelutvikling kan føre til at det faktisk blir rom for færre produksjoner og at det dermed utvikles færre læremidler dersom ikke bevilgninger til læremiddelutvikling økes. Derfor er det viktig at Sametinget aktivt arbeider for økning av bevilgninger til læremiddelutvikling. Sametinget må arbeide systematisk mot bevilgende myndigheter, deriblant Utdannings- og forskningsdepartementet og Stortinget, for å skape forståelse for at økt effektivisering av samisk læremiddelutvikling medfører behov for økte bevilgninger til læremiddelutvikling.

Dette arbeidet må skje gjennom en prosess der Utdannings- og forskningsdepartementet, Statens utdanningskontorer, Læringscenteret og Sametinget er involvert. Å arbeide for å øke bevilgninger er en del av prosessen for å effektivisere samisk læremiddelutvikling.

Saken ble avsluttet 21. februar 2002 kl. 12.00.

Sign: _____ / _____

Sak 08/02

Innstilling for norsk-svensk reinbeitekommisjon av 1997 - høring

Saken påbegynt 21. februar 2002 kl. 15.00.

I. Dokumenter

- Innstillingen fra norsk-svensk reinbeitekommisjon av 1997, avgitt 27.04.01.
- Brev av 04.07.01 fra Landbruksdepartementet
- Brev av 08.11.01 fra Sametinget til Landbruksdepartementet
- Brev av 20.11.01 fra Landbruksdepartementet
- Brev av 28.08.01 fra Saltfjellet- og Balvatn reinbeitedistrikt
- Brev av 23.11.01 fra Lakselvdalen/Lyngdalen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 21.11.01 fra Helligskogen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 12.11.01 fra Saltfjellet reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse fra Hamarøy/Mørkvatn reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 25.11.01 fra Færen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Skjomen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 10.11.01 fra Frostisen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse (udatert) fra Byrkje reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 01.12.01 fra Hjertind-Altevatn reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 02.12.01 fra Mauken/Tromsdal reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 29.12.01 fra Elgå reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 03.12..01 fra Gielas reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 21.11.01 fra Nord-Senja reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 17.11.01 fra Lakselvdalen-Lyngsdalen reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 18.12.01 fra Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Områdestyret i Troms
- Høringsuttalelse av 11.12.01 fra Områdestyret i Nordland
- Høringsuttalelse av 22.11.01 fra Områdestyret i Sør-Trøndelag
- Høringsuttalelse av 10.12.01 fra Områdestyret i Nord-Trøndelag
- Høringsuttalelse av 27.11.01 fra Reindriftsstyret
- Høringsuttalelse av 12.11.01 fra Lierne kommune
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Røyrvik kommune
- Høringsuttalelse av 06.11.01 fra Målselv kommune
- Høringsuttalelse av 30.11.01 fra Hattfjelldal kommune
- Høringsuttalelse av 06.12.01 fra Balsfjord kommune
- Høringsuttalelse av 21.09.01 fra Verdal kommune
- Høringsuttalelse av 14.12.01 fra Storfjord kommune
- Høringsuttalelse av 08.01.02 fra Justisdepartementet
- Høringsuttalelse av 04.01.02 fra Kommunal- og Regionaldepartementet

Sign: _____ / _____

- Høringsuttalelse av 27.11.01 fra Kulturdepartementet
- Høringsuttalelse av 10.07.01 fra Barne- og Familiedepartementet
- Høringsuttalelse av 20.07.01 fra Forsvarsdepartementet
- Høringsuttalelse av 04.10.01 fra Finansdepartementet
- Høringsuttalelse av 26.10.01 fra Olje- og Energidepartementet
- Høringsuttalelse av 05.11.01 fra Nærings- og Handelsdepartementet
- Høringsuttalelse av 29.11.01 fra Miljøverndepartementet
- Høringsuttalelse av 04.07.01 fra Samferdseldepartementet
- Høringsuttalelse av 05.12.01 fra Utenriksdepartementet
- Høringsuttalelse av 27.11.01 fra Arbeids- og Administrasjonsdepartementet
- Høringsuttalelse av 20.11.01 fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN)
- Høringsuttalelse av 15.08.01 fra Fylkesveterinæren for Hedmark og Oppland
- Høringsuttalelse av 17.12.01 fra Fylkesveterinæren i Troms og Finnmark
- Høringsuttalelse av 20.11.01 fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
- Høringsuttalelse av 08.11.01 fra Fylkesmannen i Troms
- Høringsuttalelse av 11.12.01 fra Sør-Trøndelag fylkeskommune
- Høringsuttalelse av 09.10.01 fra Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Høringsuttalelse av 07.12.01 fra Nordland fylkeskommune
- Høringsuttalelse av 06.12.01 fra Nordisk organ for reinforskning (NOR)
- Høringsuttalelse av 03.12.01 fra Norges Naturvernforbund
- Høringsuttalelse av 03.12.01 fra Norges Fjellstyresamband
- Høringsuttalelse av 07.01.02 fra Norges Bondelag
- Høringsuttalelse av 10.12.01 fra Troms Reindriftssamers Fylkeslag
- Høringsuttalelse av 03.11.01 fra Norske Reindriftssamers Landsforbund
- Sametingets reindriftspolitik (sak 18/01).

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets foreløpige innstilling overfor Sametinget:

Utgangspunktet for Sametingets vedtak er at samene som urfolk har rettigheter til sine arealer. Dette er nedarvede rettigheter som man aldri har gitt i fra seg. På bakgrunn av saksframlegget fremmes følgende foreløpige innstilling:

1. Grunnlaget for den eksisterende konvensjonen mellom Norge og Sverige om reinbeite bygger på Lappekodisillen av 1751. Kodisillens ånd var preget av humanistiske idealer: Samene skulle få "betiene sig af Land og Strand til Underholdning for Deres Dyr og sig selv, da de venligen skal imodtages, beskyttes og hielpes til Rette"(Kodisillens art. 10). Det er tale om en rett til å utnytte beiteområder i det andre land i samsvar med tidligere sedvane fra gammelt av. Lappekodisillen forutsatte på denne måten uttrykkelig at samenes bruksutøvelse i begge land var en etablert rettighet.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 82 sider

Reindriftens rettsgrunnlag bygger på rettigheter ervervet gjennom *alders tids bruk* av beitearealene. Dette prinsipp gjelder internt i Norge, men også i forhold til den grenseoverskridende reindrift. Dette spørsmålet er tidligere behandlet i Sametinget i sak 18/01 Sametingets reindriftpolitikk, møtebok 2/01 side 83, siste avsnitt:

”Samene som et urfolk har også særskilte rettigheter i sine tradisjonelle områder, deriblant retten til å utøve reindrift, uavhengig av norske tingsrettslige forhold. Dette er noe som i senere tid uttrykkelig er anerkjent i internasjonal rett/folkerett.”

Dette innebærer at det foreligger samiske beiterettigheter som de to nasjonalstatene må ta hensyn til ved inngåelse av en ny reinbeitekonvensjon. En svekkelse av retten til grenseoverskridende reindrift vil innebære en svekkelse av reindriftsretten generelt.

Utgangspunktet for behandling av innstillingen til ny reinbeitekonvensjon er:

1. Samiske nedarvede rettigheter må respekteres uavhengig av nasjonalstatenes grenser
2. Dagens reindriftsutøvere på tvers av nasjonalgrensene må sikres fortsatt reindrift også i fremtida.
3. Riksgrensene bør i minst mulig grad legge hindringer i veien for utvikling av samisk felleskap og næringsvirksomhet.

I forarbeidene til Kodisillen ble også hensynet til det samiske folkets fremtid berørt. I en betenkning fra de juridiske rådgivere til den dansk-norsk konge av 16. september 1750 heter det:

”...denne Overflyttelse fra det ene Rige til det andet [er] ganske nødvendig til den lappiske Nations Conservation”.

Det var altså klart for dem som forberedte Kodisillen og for kongene at statenes disposisjoner kunne ha følger for et helt folks fremtid og at dette hensynet har inngått som et grunnlag statene imellom.

Konvensjonens betydning er derfor ikke begrenset til kun grenseoverflyttingene.

2. Sametinget er positiv til forslaget om opprettelse av reinbeitenemnd og overprøvningsnemnd. Hensikten med opprettelsen er bl. a. å øke rettssikkerheten til reindriftsutøverne i de to land. I forbindelse med oppnevningen av medlemmer til reinbeitenemnden og til overprøvningsnemnden må det være representanter for reindriftsutøverne og representanter oppnevnt av sametingene i hvert av de to landene. Dette for å sikre samisk innflytelse og medbestemmelse i arbeidet i disse nemndene. I tillegg er Sametinget enig i kommisjonens forslag om at overprøvningsnemnden må ha et medlem fra hver land med juridisk ekspertise og at leder for overprøvningsnemnda kommer fra et tredje land i Norden. Dette innebærer at overprøvningsnemnden bør ha 7 medlemmer og at reinbeitenemnda bør ha 6 medlemmer.
3. Sametinget er positiv til at det etableres to typer områder med rettigheter for reindriftsutøvere fra det andre land til reindrift: grensebeiteområder og konvensjonsområder. Konvensjonsområdene gir det andre lands reieiere eksklusiv rett til beitene, mens det i grensebeiteområdene er tillatt med dobbelbeiting.

Sametinget vil allerede nå signalisere et behov for dobbelbeiting innenfor enkelte av områdene som kommisjonen har foreslått som konvensjonsområder (sommerbeite) for reineiere fra svensk side. Dette for å sikre at norsk reindrift får utnytte det som måtte være av vinterbeite i geografisk nærhet til de andre sesongbeitene. Sametinget vil dog understreke at hoveddelen av reinen som beiter om sommeren i Troms og Nordland vil måtte finne sine vinterbeiter i Sverige ut fra de økologiske forholdene. Dette gjelder uavhengig av om reinen tilhører reineiere fra norsk eller svensk side av grensen.

Sametinget registrerer at det i kommisjonens forslag er forutsatt en fordeling av beiteområder ut fra rene hensiktsmessighetsbetraktninger. Dette er ikke problematisert av kommisjonen. Sametinget vil understreke at reindriftnæringen har sedvanemessige rettigheter med ekspropriasjonsrettslig vern. Det kan derfor ikke fritt foreta en fordeling av beiteområder uten hensyntagen til slike forhold. Sametinget vil også understreke at respekt for reindriftenes rettigheter må være grunnlag for de kommende forhandlinger om ny reinbeitekonvensjon. Kommisjonen har foreslått en rekke konvensjonsområder (vinterbeite) i Sverige. En viktig del av forhandlingene om ny konvensjon er å drøfte de foreslåtte områdene og andre potensielle vinterbeiteområder i Sverige. Vinterbeiting i Sverige vil medføre behov for levendetransport av rein. En etablering av støtteordninger for slik transport vil være nødvendig.

4. Sametinget er enig med kommisjonen i behovet for enklere og mer fleksible ordninger når det gjelder forhold av betydning for gjennomføringen av praktisk reindrift. Dette gjelder spesielt spørsmål om samarbeidsavtaler og samdrift, men også spørsmål vedrørende gjerdet, beitetider og skillinger.

Sametinget er positiv til kommisjonens forslag som gir reinbeitedistrikter og samebyer anledning til å inngå samarbeidsavtaler i tillegg til det som fastsettes av konvensjonen. Sametinget etterlyser dog en nærmere presisering der distriktet består av flere grupperinger (siidaer). Mindretallsrettighetene er heller ikke problematisert der det er intern uenighet om inngåelse av samarbeidsavtaler. Dette må gis særlig oppmerksomhet i den videre prosessen. Sametinget støtter forslaget til forenklet regelverk for slakting av rein i det annet land. Det er også behov for andre forenklinger i regelverket, bl.a. i reglene om medførsel over grensen av utbytte av jakt og fiske.

5. For første gang i historien etter 1751 fins samiske representative organ i både Norge og Sverige som kan ivareta det samiske folkets interesser. Sametingene må få en reell innflytelse i den videre prosessen i arbeidet med en ny konvensjon. Sametingene må få egne representanter i forhandlingsdelegasjonene og de må få anledning til å etablere arbeidsgrupper og et administrativt samarbeid seg imellom for å samordne de samiske interessene. Dessuten skal det selvsagt være et løpende samarbeid med regjeringene. I tillegg må de berørte reineierne i begge land trekkes sterkt inn i arbeidet. Reindriftenes kollektive rettigheter og de enkelte reineieres rettigheter må respekteres i forhandlingene om en ny konvensjon samtidig som den enkelte reindriftsutøver sikres mulighet til utvikling av egen reindrift i forhold til dagens arbeidsredskaper og andre rammevilkår.

Sign: _____ / _____

Sametinget forutsetter at tinget blir holdt løpende orientert om prosessen videre og inviteres til å oppnevne de representanter som er nødvendig for å ivareta det samiske folkets interesser generelt og i særdeleshet de reineieres interesser som konvensjonen berører. Det forutsetter også at Sametinget tilføres de økonomiske midler som er nødvendig.

Merknad 1, Ann-Mari Thomassen:

I den videre drøfting om ny reinbeitekommisjon må det legges et sterkere fokus på samiske rettigheter, samisk sedvane og alderstids bruk. Samerådets målsetting om at ”rikenes grenser ikke skal bryte vårt folks fellesskap” må også gjenspeiles i det norske Sametingets arbeid med ny reinbeitekonvensjon.

Grensestengninger, lover og avtaler mellom Sverige og Norge har forsterket betydningen av riksgrensene, og mange reindriftssamer har mistet rettigheter i det andre landet. Særlig har beiterettighetene for samer på svensk side blitt begrenset jf. Felleslappeloven av 1883, Reinbeitekonvensjon av 1923 og Reinbeitekonvensjon av 1972. Ny reinbeitekonvensjon må sikre grunnleggende rettigheter for samer både på norsk og svensk side slik disse ble beskrevet bl.a. i Lappekodisillen § 10 av 1751.

Merknad 2, NSRs samarbeidsgruppe v/Jarle Jonassen:

1. NSRs samarbeidsgruppe vil påpeke at det er uttrykt misnøye fra reindriftshold i Norge med de føringene arbeidet i reinbeitekommisjonen legger opp til. Sametinget forutsetter at de endelige løsningene ikke blir slik at noen får grunn til å føle at deres interesser er neglisjert.
2. Det er et bredt behov for enklere og mer fleksible ordninger for gjennomføring av praktisk reindrift. I tillegg til de forholdene som er nevnt om gjerder, beitetider, skillinger, slakting og medførsel av utbytte av jakt og fiske over grensen vil vi understreke at også motorisert ferdsel hører hit som en viktig del av gjennomføring av praktisk reindrift.

Merknad 3 Arbeiderpartiets sametingsgruppe v/Sten Jønsson:

Bakgrunn

Fram til 1751 var den samiske reindriften grenseløs. Med riksgrensen ble samene og reindriften delt på to land og påført de forskjellige begrensningene som følger med et medlemskap i en nasjonalstat. Gjennom Lappekodisillen ble de samiske særrettene stadfestet, samtidig som det ble slått fast at den nye riksgrensen ikke skulle være til hinder for å drive med grenseoverskridende reindrift.

Felleslappeloven 1883, Karlstadkonvensjonen 1905, Konvensjonen 1913, Konvensjonen 1919, Konvensjonen 1949 og Konvensjonen 1972, er alle resultat av begge landenes ønske om å ytterligere regulere reindriften. Gjeldende konvensjon fra 1972 inneholder derfor flere begrensninger enn Lappekodisillen.

Sign: _____ / _____

Generelle synspunkter

Arbeiderpartiets sametingsgruppe konstaterer at de norske og svenske regjeringene er inneforstått med sine forpliktelser overfor det samiske folk og intensjonene i Lappekodisillen ved opprettelse av en kommisjon med mandat til å utarbeide grunnlagsmateriale med sikte på forhandlinger om ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige.

Saken om reinbeitekonvensjonen dreier seg derfor ikke om forholdet mellom samene og den norske og svenske stat, men er et distriktsinndelingsspørsmål mellom norske og svenske reineiere med til dels motstridende interesser.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil innledningsvis gi sin tilslutning til de prinsipielle sider ved kommisjonens innstilling.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe tolker kommisjonen slik at man med sin innstilling ønsker å ta de første skrittene bort fra de reguleringer som etter hvert er blitt sterkt knyttet opp mot riksgrensene, og som har kommet som et resultat av konvensjonene i nyere tid.

Det er positivt at kommisjonen foreslår at reinbeitekonvensjonen skal bli mer fleksibel ved at det legges opp til at reineierne kan inngå samarbeidsavtaler med bytte av både beiteland og andre endringer også etter konvensjonens ikrafttreden.

Kommisjonen har foreslått oppretting av en reinbeitenemnd og en overprøvningsnemnd. Dette er positivt da disse kan føre til en raskere, bedre og en mer fleksibel forvaltning av reinbeitekonvensjonen. Hele kommisjonen hviler på at nemndene blir opprettet.

Kommisjonens forslag har vært til bred høring. De fleste reinbeitedistrikter på norsk side har ankepunkter til kommisjonens forslag. Før forhandlingene påbegynnes, må det foretas en faglig gjennomgang av distriktenes uttalelser med sikte på å finne alternative løsninger.

Man må også foreta en vurdering av hva som må bestemmes i konvensjonsteksten eller i egne protokoller om gjerder, beitetider og reinantall m.m. for at konvensjonen skal ha muligheter til å fungere.

Det må også foretas en gjennomgang av statusen til alle konvensjons- og grensebeiteområdene for å få vurdert om beiteområdene er plassert i riktig kategori.

Beitetilpasninger etter at konvensjonen har trådt i kraft

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil understreke at kommisjonens forslag ikke får bli gjennomført slik at reineiere i Sverige, ensidig og automatisk får utvidede rettigheter i Norge på bekostning av norske reineiere. Her må man søke å finne løsninger som i størst mulig grad ivaretar reineierne på begge sider av grensen. Derfor bør det fortsatt være åpninger for bytte av både beite- og konvensjonsland også etter at konvensjonen har trådt i kraft.

Sign: _____ / _____

Staten har også i denne sammenheng et ansvar for å bidra til å finne løsninger som kan bli akseptert av de berørte. Man bør videre vurdere hvorvidt det er mulig å utsette gjennomføringen av kommisjonens forslag om beitedisponering i de områder der partene ikke har kommet fram til enighet.

Beitetilpasninger i områder som ikke er behandlet av kommisjonen

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er kjent med at det foreligger ønske fra reinbeitedistrikter, som ikke er behandlet i kommisjonens innstilling, om å kunne oppta diskusjoner med reineiere på svensk side om tilpasning av beitearealer.

Vi vil understreke viktigheten av at slike diskusjoner kan bli tatt opp, også etter at den nye konvensjonen har trådt i kraft, og når de berørte finner tiden moden for dette.

Forenkling og tilpasning av nasjonale regler som ikke er direkte knyttet til konvensjonen

Det er positivt at kommisjonen forslag til regelverk i kapittel 3, angående særskilte regler for den grenseoverskridende reindrift har lagt til rette for praktisk gjennomføring av reindriften. Effektiviteten i reindriften forutsetter at grensepasseringer kan skje med minst mulig byråkratiske hindringer. Flere reineierne erfarer likevel slike problemer. Dette gjelder når man passerer med levende rein, ved slakting i det andre land, ved motorferdsel eller når man har med seg våpen over grensen.

Problemene er av både skatte- og avgiftsmessig karakter, veterinære bestemmelser og hensynet knyttet til nasjonale særregler.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil her peke på statens særlige ansvar for å tilpasse lover, forskrifter og praktiseringen av disse slik at intensjonen i forslaget blir mulig å gjennomføre i praksis.

Folkerett, menneskerettigheter og urfolksrettigheter

Arbeiderpartiets sametingsgruppe kan konstatere at kommisjonens innstilling har avstedkommet en rekke høringsuttalelser. Vi vil i denne sammenheng nøye oss med å kommentere uttalelsen fra

Utenriksdepartementet. Departementet er i tvil om hvorvidt vedtak i overprøvningsnemnden bør være endelige, eller bør kunne overprøves av norske domstoler. Departementet begrunner dette med at vedtakelse av ny Reinbeitekonvensjon vil kunne være ladet for en rekke norske aktører, (side 2, 5.e avsnitt). Videre begrunner de sitt syn med at det er statene som har påtatt seg folkerettslige forpliktelser, og som har ansvaret for at disse overholdes og gjennomføres. (side 2, 6.e avsnitt)

Arbeiderpartiets sametingsgruppe deler ikke departementets syn i denne del. Spørsmålet har imidlertid stor prinsipiell betydning. Derfor vil vi utdype vårt syn nærmere. Først når det gjelder begrepene. Vår tolkning av folkeretten innebærer at dette er et rettssystem der formålet er å beskytte de menneskelige rettighetene, dit også urfolks rettigheter kan knyttes. Folkeretten definerer det rettslige systemet, men ikke rettighetene. De menneskelige rettighetene utgjør rettigheter som er definert i en rekke konvensjoner. Disse rettigheter står ovenfor eventuell nasjonal lovgiving. *“Folkeretten utgjør den rettslige rammen for den internasjonale beskyttelsen av menneskerettighetene. Folkeretten er grunnlaget for kodifisering, videreutvikling, håndheving og sikring av respekt for menneskerettigheter og grunnleggende friheter.”* (St.meld. nr. 21 (1999-2000), Menneskeverd i sentrum, avsnitt 3.3.1)

Sign: _____ / _____

Menneskerettighetene, og de spesielle rettighetene som tilkommer urfolk, er høyere i rang enn nasjonale lover. Dette er for øvrig et syn som Norge ellers anerkjenner når det gjelder spørsmål om menneskerettigheter. *“Begrepet «menneskerettigheter» er nedfelt i FN-pakten, og videreutviklet i internasjonale konvensjoner, protokoller og erklæringer. Begrepet gjenspeiler en meget gammel forestilling, nemlig at det eksisterer visse grunnleggende normer som skal beskytte mot vilkårlige overgrep fra myndighetenes side og sikre respekt for menneskeverdet, individets integritet, frihet, sikkerhet og livsutfoldelse, regulere den sosiale samhandlingen individene imellom og sikre fred, sikkerhet og den sosiale og økonomiske rettferdighet i samfunnet. Prinsipielt sett er menneskerettighetene ukrenkelige og universelle.”* (St.meld. nr. 21 (1999-2000), Menneskeverd i sentrum, avsnitt 3.1)

Dette innebærer at de menneskelige rettighetene, derunder urfolks rettigheter, gjelder uavhengig av nasjonale lover og regler. Rettighetene er der, være seg mer eller mindre. Den nasjonale lovgivningen viser i hvor stor grad staten anerkjenner disse rettighetene. Hvis nasjonalstaten Norge skulle si opp sine folkerettslige forpliktelser, innebærer ikke dette at samene mister all folkerettslig beskyttelse. Vi ble imidlertid nødt til å sette vår lit til verdenssamfunnet for øvrig.

Oppgavene til Reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden er å regulere forholdet mellom berørte reineiere. Dette er spørsmål som etter Arbeiderpartiets sametingsgruppes syn klart kommer inn under prinsippene om selvbestemmelse for urfolk. Derfor vil en nasjonal domstolsprøving av overprøvningsnemndens vedtak, slik departementet foreslår, innebære at norske domstoler ville gis rett til å avgjøre innholdet i og omfanget av urfolks rettigheter. Hvis dette syn hadde vært riktig ville det medført at nasjonalstatene ved sine lover og gjennom sin domstolsprøving hadde kunne satt menneskerettighetene til side.

Lappekodisillen bekrefter for så vidt at begge statene anerkjente de samiske rettighetene, og at disse har forrang i forhold til de nasjonale lovene. Det er en helt annen sak at samene, etter at kodisillen ble undertegnet, ikke har hatt styrke nok til å forhindre at nasjonale lover har blitt vedtatt, og at disse har uthult de samiske rettighetene.

Forhandlinger

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil understreke at reindriftens kollektive rettigheter og de enkelte reineieres rettigheter må respekteres i forhandlingene om en ny konvensjon, samtidig som den enkelte reineier sikres muligheter til utvikling av egen reindrift i forhold til dagens arbeidsredskaper og rammevilkår.

Dagens reindriftsutøvere på tvers av nasjonalgrensene må sikres fortsatt drift også i fremtiden. Sametinget skal så langt reineierne ønsker det, bistå med å finne den beste løsningen for reinbeitedistriktene som er berørt. Reindriftens organisasjon og Sametinget må sikres plass i forhandlingsutvalget og tilføres de ressurser som er nødvendig for å delta i prosessen.

Sametingets ansvar

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil i tillegg framholde betydningen av at Sametinget på et selvstendig grunnlag tar ansvar for og aktiv del i prosessen. Sametingets arbeid skal være rettet mot norske

Sign: _____ / _____

myndigheter og gå ut på å legge lover og regler til rette, slik at innføringen av konvensjonen går uten problemer for berørte reineiere og distrikter.

Sametinget bør i samarbeid med reineierne, på et selvstendig grunnlag, inngå et aktivt samarbeid med Sametinget i Sverige og utarbeide en felles strategi for vårt felles arbeid. I denne sammenheng bør man vurdere hvorvidt et slikt samarbeid kan foregå innefor rammene av Samisk parlamentarisk råd. De prinsipielle problemstillingene rundt disse spørsmål vil langt på vei være de samme i forholdet mellom Norge og Finland, mellom Finland og Sverige som mellom Norge og Sverige.

Nasjonalt ansvar ved gjennomføringen av ny konvensjon

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil sterkt understreke det ansvar som ligger på respektive nasjonalstater for å legge til rette for at kommisjonens forslag virkelig lar seg gjennomføre. Dagens reindrift og dagens reineiere på begge sider av grensen, er på en måte tilpasset gjeldende konvensjon.

I tillegg har den nasjonale reindrifts- og generelle politikken i begge land medført at det er blitt etablert driftsmønstre som vil bli berørt i ulik grad gjennom kommisjonens forslag. Derfor hviler et særdeles stort ansvar på de berørte statene for å legge forholdene til rette slik at reineierne ikke lider skade når konvensjonen trår i kraft. Her er det ikke tilstrekkelig at man passivt følger utviklingen.

De norske og svenske regjeringene har også et ansvar for at konvensjons- og grensebeiteområder ikke blir ødelagt av skogsavvirkning, motorisert ferdsel eller andre inngrep.

Begge land har hver for seg ansvar for å tilpasse lover og forskrifter, slik at konvensjonen lar seg gjennomføre uten komplikasjoner for de berørte reineiere. Statene har også ansvar for å inngå avtaler med berørte tredjeparter, for eksempel jordbruket, når dette kan bli en konsekvens av forslagene i innstillingen.

III. Votering

Saken ble avsluttet uten avstemning.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Randi A. Skum, saksordfører	
2.	Sten Jønsson	
3.	Berit Oskal Eira	

Sign: _____ / _____

4.	Jarle Jonassen	
5.	Isak Mathis O. Hætta	Berit Oskal Eira
		Sten Jønsson
		Jarle Jonassen
		Janoš Trosten
		Per A. Bæhr
		Margreta Påve Kristiansen
		Isak Mathis O. Hætta
6.	Ann-Mari Thomassen	Åge Nordkild
		Per Solli
		Berit Oskal Eira
		Isak Mathis O. Hætta
7.	Per A. Bæhr	Steinar Pedersen
		Per A. Bæhr
8.	Geir Tommy Pedersen	
9.	Olav M. Dikkanen	
10.	Margreta Påve Kristiansen	
11.	Isak Mathis O. Hætta	
12.	Ann-Mari Thomassen	
13.	Randi A. Skum	

VI. Sametingets foreløpige vedtak etter voteringen

Saken taes opp til sluttbehandling i plenum i mai 2002.

Saken ble avsluttet 21. februar 2002 kl. 17.40

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 90 sider

Sak 09/02

Samisk parlamentarisk råd – utvidelse og fornyelse av avtale

Saken påbegynt 21. februar 2002 kl. 17.40.

I. Dokumenter

- Sametingets vedtak i sak 9/99 og 49/99
- Avtale av 2.03.00 om samarbeid mellom sametingene (Finland og Norge) gjennom Samisk parlamentarisk råd
- Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd, februar 1999

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget viser til sine vedtak i sak 9/99 og 49/99 Samisk parlamentarisk råd (SPR) og til avtale av 2.03.00 om samarbeid mellom sametingene gjennom samisk parlamentarisk råd, inngått mellom Sametinget i Finland og Norge.

Sametinget i Sverige har 20.02.2002 vedtatt å bli medlem i Samisk parlamentarisk råd.

Sametinget vedtar med dette ”Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd”. Presidenten for Sametinget i Norge undertegner avtalen på vegne av Sametinget.

Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd

De kontraherende parter sametingene i Finland, Norge og Sverige,

konstaterer at samene er ett folk med felles historie, kultur, språk og tradisjoner, likeså

konstaterer partene at deler av nasjonalstatene Finland, Norge, Russland og Sverige er etablert på landområder tilhørende det samiske folk og som fra før statsdannelsene har vært bebodd av det samiske folk, og at samene således er et urfolk i Finland, Norge, Russland og Sverige,

konstaterer partene at det er et særlig behov for samarbeid mellom sametingene i saker som berører samene i flere land eller samene som ett folk, likeså konstateres det at dette samarbeidsbehovet også gjør seg gjeldende i forhold til nasjonalstatene, partene

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 91 sider

erkjenner på denne bakgrunn nødvendigheten av å etablere og institusjonalisere et varig samarbeid mellom sametingene, blant annet i forhold til rettslige, økonomiske, sosiale, kulturelle, sivile og politiske spørsmål, likeså

erkjenner partene nødvendigheten av at samene i Russland inviteres til å delta i samarbeidet som observatører, de kontraherende parter

erklærer herved at de har blitt enig om følgende:

Artikkel 1

Avtalens formål er å legge forholdene til rette for et varig institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som ett folk. Likeså er formålet å legge forholdene til rette for at samene skal kunne bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv innenfor den enkelte nasjonalstat, samt at samene som ett folk i flere stater skal kunne bevare og utvikle disse forhold uten hinder av statsgrensene.

Artikkel 2

For å legge forholdene til rette for et varig samarbeid mellom de folkevalgte sametingene skal Samisk parlamentarisk råd etableres. Som et samarbeidsorgan mellom sametingene skal Samisk parlamentarisk råd utnevnes av sametingene ved at de velger representanter til Rådet.

Artikkel 3

Samisk parlamentarisk råd skal bidra til samordningen av den politiske behandlingen av saker som berører eller kan berøre samer i flere stater eller samene som ett folk. Rådet skal likeså bidra til utviklingen av andre praktiske samarbeidsformer mellom sametingene. Rådet skal representere samene i Finland, Norge og Sverige i nordiske og andre internasjonale sammenhenger, og ellers i alle sammenhenger hvor man finner det nødvendig med slik felles representasjon.

Artikkel 4

Arbeidsområdet for Samisk parlamentarisk råd er alle saker som etter rådets oppfatning berører eller kan berøre samene som ett folk.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak planlegge og prioritere virksomhet, reise saker og avgi uttalelser i alle saker innenfor sitt arbeidsområde.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak fremme saker, avgi uttalelser, forslag og anbefalinger overfor sametingene, offentlige myndigheter i Finland, Norge og Sverige og andre land, og internasjonale myndigheter og organisasjoner.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 92 sider

Artikkel 5

Samisk parlamentarisk råd skal bestå av tjueen (21) samiske parlamentarikere, valgt av sametingene i Finland, Norge og Sverige blant egne folkevalgte representanter.

Artikkel 6

Det enkelte sameting skal velge fem (5) representanter til Samisk parlamentarisk råd for en mandatperiode på fire (4) år. Dette valget skal skje på første plenum etter et sametingsvalg. I tillegg skal sametingenes ledere for tingenes utøvende organ alltid inngå i rådets plenum. Det samme gjelder for ett medlem fra hvert av sametingenes styrer/råd. Styret/rådet utpeker dette medlemmet.

Artikkel 7

Den utøvende ledelse i Samisk parlamentarisk råd betegnes som fellesstyret og består av seks (6) representanter, inkludert sametingenes ledere for tingenes utøvende organ. De tre (3) øvrige representantene velges av Samisk parlamentarisk råd, med en (1) representant fra hvert av sametingene.

Artikkel 8

Samisk parlamentarisk råd velger sin president og to visepresidenter blant medlemmene i fellesstyret, likevel slik at ledervervene skal rotere mellom de tre sametingene, hvorved hvert av sametingene i løpet av en periode på 4 år vekselvis skal ha vervene som president eller visepresident i en periode på 16 sammenhengende måneder.

Artikkel 9

Samisk parlamentarisk råd vedtar selv sin forretningsorden.

Artikkel 10

Endringer i denne avtalen «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» kan bare foretas av sametingene etter forslag fra Samisk parlamentarisk råd, og må ha flertall i alle tre sameting.

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 93 sider

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Egil Olli	
3.	Isak Mathis O. Hætta	Sven-Roald Nystø
		Jánoš Trosten
		Isak Mathis O. Hætta
4.	Ole Henrik Magga	Egil Olli
5.	Ragnhild Lydia Nystad	
6.	Sven-Roald Nystø	Terje Tretnes
		Per A. Bæhr
7.	Sven-Roald Nystø	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget viser til sine vedtak i sak 9/99 og 49/99 Samisk parlamentarisk råd (SPR) og til avtale av 2.03.00 om samarbeid mellom sametingene gjennom samisk parlamentarisk råd, inngått mellom Sametinget i Finland og Norge .

Sametinget i Sverige har 20.02.2002 vedtatt å bli medlem i Samisk parlamentarisk råd.

Sametinget vedtar med dette ”Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd”. Presidenten for Sametinget i Norge undertegner avtalen på vegne av Sametinget.

Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd

De kontraherende parter sametingene i Finland, Norge og Sverige,

konstaterer at samene er ett folk med felles historie, kultur, språk og tradisjoner, likeså

konstaterer partene at deler av nasjonalstatene Finland, Norge Russland og Sverige er etablert på landområder tilhørende det samiske folk og som fra før statsdannelsene har vært bebodd av det samiske folk, og at samene således er et urfolk i Finland, Norge, Russland og Sverige, konstaterer partene at det er

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 94 sider

et særlig behov for samarbeid mellom sametingene i saker som berører samene i flere land eller samene som ett folk, likeså konstateres det at dette samarbeidsbehovet også gjør seg gjeldende i forhold til nasjonalstatene, partene

erkjenner på denne bakgrunn nødvendigheten av å etablere og institusjonalisere et varig samarbeid mellom sametingene, blant annet i forhold til rettslige, økonomiske, sosiale, kulturelle, sivile og politiske spørsmål, likeså

erkjenner partene nødvendigheten av at samene i Russland inviteres til å delta i samarbeidet som observatører, de kontraherende parter

erklærer herved at de har blitt enig om følgende:

Artikkel 1

Avtalens formål er å legge forholdene til rette for et varig institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som ett folk. Likeså er formålet å legge forholdene til rette for at samene skal kunne bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv innenfor den enkelte nasjonalstat, samt at samene som ett folk i flere stater skal kunne bevare og utvikle disse forhold uten hinder av statsgrensene.

Artikkel 2

For å legge forholdene til rette for et varig samarbeid mellom de folkevalgte sametingene skal Samisk parlamentarisk råd etableres. Som et samarbeidsorgan mellom sametingene skal Samisk parlamentarisk råd utnevnes av sametingene ved at de velger representanter til Rådet.

Artikkel 3

Samisk parlamentarisk råd skal bidra til samordningen av den politiske behandlingen av saker som berører eller kan berøre samer i flere stater eller samene som ett folk. Rådet skal likeså bidra til utviklingen av andre praktiske samarbeidsformer mellom sametingene. Rådet skal representere samene i Finland, Norge og Sverige i nordiske og andre internasjonale sammenhenger, og ellers i alle sammenhenger hvor man finner det nødvendig med slik felles representasjon.

Artikkel 4

Arbeidsområdet for Samisk parlamentarisk råd er alle saker som etter rådets oppfatning berører eller kan berøre samene som ett folk.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak planlegge og prioritere virksomhet, reise saker og avgi uttalelser i alle saker innenfor sitt arbeidsområde.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 95 sider

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak fremme saker, avgi uttalelser, forslag og anbefalinger overfor sametingene, offentlige myndigheter i Finland, Norge og Sverige og andre land, og internasjonale myndigheter og organisasjoner.

Artikkel 5

Samisk parlamentarisk råd skal bestå av tjueen (21) samiske parlamentarikere, valgt av sametingene i Finland, Norge og Sverige blant egne folkevalgte representanter.

Artikkel 6

Det enkelte sameting skal velge fem (5) representanter til Samisk parlamentarisk råd for en mandatperiode på fire (4) år. Dette valget skal skje på første plenum etter et sametingsvalg. I tillegg skal sametingenes ledere for tingenes utøvende organ alltid inngå i rådets plenum. Det samme gjelder for ett medlem fra hvert av sametingenes styrer/råd. Styret/rådet utpeker dette medlemmet.

Artikkel 7

Den utøvende ledelse i Samisk parlamentarisk råd betegnes som fellesstyret og består av seks (6) representanter, inkludert sametingenes ledere for tingenes utøvende organ. De tre (3) øvrige representantene velges av Samisk parlamentarisk råd, med en (1) representant fra hvert av sametingene.

Artikkel 8

Samisk parlamentarisk råd velger sin president og to visepresidenter blant medlemmene i fellesstyret, likevel slik at ledervervene skal rotere mellom de tre sametingene, hvorved hvert av sametingene i løpet av en periode på 4 år vekselvis skal ha vervene som president eller visepresident i en periode på 16 sammenhengende måneder.

Artikkel 9

Samisk parlamentarisk råd vedtar selv sin forretningsorden.

Artikkel 10

Endringer i denne avtalen «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» kan bare foretas av sametingene etter forslag fra Samisk parlamentarisk råd, og må ha flertall i alle tre sameting.

Saken ble avsluttet 21. februar 2002 kl. 18.30.

Sak 10/02

Tilsetting av direktør - åremål 2002- 2008

Saken påbegynt 22. februar 2002 kl. 12.20.

Representant nr 19 Geir Tommy Pedersen fratrådte møtet før behandlingen av sak 10/02 p.g.a. inhabilitet.

I. Dokumenter

- Utlysningstekst
- Utvidet søkerliste
- Kravspesifikasjon

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1. Heidi O. Salmi tilsettes som direktør for Sametinget i åremål i perioden 01.06.2002 til 01.06 2008.
2. Stillingen lønnes etter avtale.
3. Tilsettinga skjer på de vilkår som er nevnt i personalreglementet for Sametinget av 2. juni 1995, lov av 04.03.83 om statens tjenestemenn. Lov av 18.07.58 om tjenestetvister. Lov av 28.07.49 om statens pensjonskasse og Lov av 21.12.56 om aldersgrense for offentlige tjenestemenn.

Forslag 1, Den frie gruppen v/Isak Mathis O. Hætta:

Sametinget ber om at stillingen lyses ut på nytt. Det er kommet inn 3 søkere til stillingen, og det er beklagelig at man ikke har vurdert alle søkere. Søker nr. 3 Måret Guhttor er ikke vurdert. Etter Sametingets syn bør man vurdere alle søkere. Saken sendes tilbake. Sametinget lyser stillingen ut på nytt, samt gjør en vurdering av søker nr. 3.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: _____ / _____

1. Forslag 1 ble forkastet med 36 stemmer.
2. Sametingsrådets innstilling ble vedtatt enstemmig.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
	Egil Olli (forretno.)	
	Birger Nymo (forretno.)	
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Magnhild Mathisen	
3.	Isak Mathis O. Hætta	Magnhild Mathisen
		Isak Mathis O. Hætta
4.	Birger Nymo	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

1. Heidi O. Salmi tilsettes som direktør for Sametinget i åremål i perioden 01.06.2002 til 01.06 2008.
2. Stillingen lønnes etter avtale.
3. Tilsettinga skjer på de vilkår som er nevnt i personalreglementet for Sametinget av 2. juni 1995, lov av 04.03.83 om statens tjenestemenn. Lov av 18.07.58 om tjenestetvister. Lov av 28.07.49 om statens pensjonskasse og Lov av 21.12.56 om aldersgrense for offentlige tjenestemenn.

Saken ble avsluttet 22. februar 2002 kl. 12.45.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 98 sider

Sak 11/02

Innspill til jordbruksforhandlingene for 2002 - 2003

Saken påbegynt 22. februar 2002 kl. 12.00.

I. Dokumenter

- Kunngjøring av nye saker 4/02

II. Innleverte forslag og eventuelle merknader

Forslag ,1 Fellesforslag fra NSR samarbeidsgruppe, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, Senterpartiets sametingsgruppe, Samenes Valgforbund, Høyre, Flyttsamelista og Midtre Nordland Sijda

Sametinget viser til statens forpliktelser i grunnlovens § 110a hvor det fastslås at det påhviler staten et særskilt ansvar for å legge forholdene til rette for styrking og bevaring av samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Landbruket i samiske områder er per definisjon arktisk landbruk, og næringen er av avgjørende betydning for samisk kultur, bosetting, bevaring av kulturlandskap og for opprettholdelse av bygdesamfunn.

Sametinget mener at vår jordbruksstruktur med mindre gårdsbruk, har ført til at det finnes lite dyresykdommer og det er lav smitterisiko i landet. Sannsynligvis unngikk landet den store sykdomskatastrofen i husdyrsektoren som herjet i Europa det siste året, grunnet den spredte lokaliseringen av landets gårdsbruk.

Sametinget er bekymret over signalene fra landbruksministeren om en nasjonal landbrukspolitikk som favoriserer store bruk på bekostning av kombinasjonsbruk, små og mellomstore bruk, jamfør Stortingets spørretime den 16. januar d.å.

Sametinget anser det som nødvendig å bygge opp og opprettholde både eneyrkebruk og kombinasjonsbruk, slik at man på sikt kan øke verdiskapningen gjennom det mangfoldet landbruksproduktene representerer.

Jordbruket i samiske områder er i dag i en vanskelig situasjon med nedlegging av gårder og fraflytting fra bygdene. Nord-Norge har de siste år opplevd en sterk tilbakegang i antall bruk.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Osvald Grønmo/Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 99 sider

Sametinget vil at avtalepartene ved årets forhandlinger vier spesiell oppmerksomhet om flere sentrale saker:

- Kjøp og salg av melkekvoter
- Midler til bygdeutvikling gjennom Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND)
- Tiltak for å sikre inntektsutviklingen
- Verdiskapningsprogram

Kjøp og salg av melkekvoter

Nord-Norge må få beholde sin relative andel av landets melkeproduksjon, slik det er slått fast i Stortingsmelding nr. 19 (1999-2000) om norsk landbruk. Landsdelens jordbruk er på grunn av topografi og klima avhengig av grasproduksjon og dyrehold. Ettersom landsdelen de senere år har redusert sin produksjon mer enn landsgjennomsnittet må landsdelen tilbakeføres melkekvoter for å kompensere for denne nedgangen. Disse bør særlig fordeles på små og mellomstore bruk.

Sametinget er imot en ordning med fri omsetning av kvoter mellom gårdene.

Midler til bygdeutvikling gjennom SND til tradisjonell jord- og hagebruk

Tilskudd og investeringslån til tradisjonell jord- og hagebruk viser en betydelig prosentvis nedgang fra år 2001 til 2002. Investeringsstilskuddet er nå 20% av kostnadsoverslag mot 30% i 2001, og maksimalt tilskuddsbeløp pr. bruk er kr 200 000 i Sør-Norge og kr 230 000 i Nord-Norge. Investeringslån kan gis pr. driftsenhet med inntil 25% i år 2002, mot 40% i 2001. Maksimumsbeløpet pr. bruk i Sør-Norge er kr 500.000 og kr 530 000 i Nord-Norge.

Selv om maksimalbeløpene er hevet noe, vil dette på langt nær dekke kostnadsutviklingen på byggesektoren, og dette vil spesielt ramme mindre gårdsbruk.

Ved generasjonsskifte vil det være behov for nybygg, modernisering og fornyelse av driftsapparatet, spesielt på melkeproduksjonsbruk bygget på 1970-80 tallet. Samtidig kommer det pålegg fra myndighetene om utbedringer av eksisterende bygningsmasse. Dette skjer for å tilfredsstille kravene i nye forskrifter og regler. Satsene for tilskudd og investeringslån gjennom SND, må etter Sametingets oppfatning heves betraktelig for å dekke behovene.

Sign: _____ / _____

Tiltak for å sikre inntektsutviklingen

Landbruket må sikres stabile rammebetingelser, samtidig som næringen må gis gode utviklingsmuligheter. Jordbrukets utviklingsmuligheter i de samiske områdene må vurderes sterkere i et samlet regionalt utviklingsperspektiv.

En gjennomgang av økonomiske virkemidler som kan lette utviklingen av levedyktige næringskombinasjoner er påkrevd. Støtteordninger over jordbruksavtalen gjøres gjeldende for kombinasjonsbruk.

Sametinget går inn for at satsene for produksjonsuavhengige tilskudd økes spesielt for de minste brukene, og at bunnfradrag for produksjons-, areal- og kulturlandskapstilskudd fjernes. Sametinget støtter i dag gjennom Samisk utviklingsfond blant annet små og mellomstore bruk, småskalaproduksjon og næringskombinasjoner. Sametinget har gjennom mange år fått overført 2 millioner kroner over jordbruksavtalen. Dette beløpet bør økes til 4 mill. kroner.

Verdiskapningsprogram

Oppfølging av verdiskapningsprogrammet må sikre at meierier og slakterier i Nord-Norge får økonomiske rammebetingelser slik at disse er i stand til å være mottakere av de råvarer som primærprodusentene leverer. Det igangsatte verdiskapningsprogrammet må videreføres. Programmet har gitt ny optimisme i næringen, spesielt på mindre bruk og kombinasjonsbruk. Sametinget ber om at kombinasjonsbrukene vies spesiell oppmerksomhet ved jordbruksforhandlingene.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble vedtatt med 35 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

Sign: _____ / _____

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Jon Erland Balto, saksordfører	Per A. Bæhr
2.	Tormod Bartholdsen	Per A. Bæhr
3.	Isak Mathis O. Hætta	
	Sven-Roald Nystø (forretno.)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen

Innspill til jordbruksforhandlingene

Sametinget viser til statens forpliktelser i grunnlovens § 110a hvor det fastslås at det påhviler staten et særskilt ansvar for å legge forholdene til rette for styrking og bevaring av samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Landbruket i samiske områder er per definisjon arktisk landbruk, og næringen er av avgjørende betydning for samisk kultur, bosetting, bevaring av kulturlandskap og for opprettholdelse av bygdesamfunn.

Sametinget mener at vår jordbruksstruktur med mindre gårdsbruk, har ført til at det finnes lite dyresykdommer og det er lav smitterisiko i landet. Sannsynligvis unngikk landet den store sykdomskatastrofen i husdyrsektoren som herjet i Europa det siste året, grunnet den spredte lokaliseringen av landets gårdsbruk.

Sametinget er bekymret over signalene fra landbruksministeren om en nasjonal landbrukspolitikk som favoriserer store bruk på bekostning av kombinasjonsbruk, små og mellomstore bruk, jamfør Stortingets spørretime den 16. januar d.å.

Sametinget anser det som nødvendig å bygge opp og opprettholde både eneyrkebruk og kombinasjonsbruk, slik at man på sikt kan øke verdiskapningen gjennom det mangfoldet landbruksproduktene representerer.

Jordbruket i samiske områder er i dag i en vanskelig situasjon med nedlegging av gårder og fraflytting fra bygdene. Nord-Norge har de siste år opplevd en sterk tilbakegang i antall bruk.

Sametinget vil at avtalepartene ved årets forhandlinger vier spesiell oppmerksomhet om flere sentrale saker:

Sign: _____ / _____

- Kjøp og salg av melkekvoter
- Midler til bygdeutvikling gjennom Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND)
- Tiltak for å sikre inntektsutviklingen
- Verdiskapningsprogram

Kjøp og salg av melkekvoter

Nord-Norge må få beholde sin relative andel av landets melkeproduksjon, slik det er slått fast i Stortingsmelding nr. 19 (1999-2000) om norsk landbruk. Landsdelens jordbruk er på grunn av topografi og klima avhengig av grasproduksjon og dyrehold. Ettersom landsdelen de senere år har redusert sin produksjon mer enn landsgjennomsnittet må landsdelen tilbakeføres melkekvoter for å kompensere for denne nedgangen. Disse bør særlig fordeles på små og mellomstore bruk.

Sametinget er imot en ordning med fri omsetning av kvoter mellom gårdene.

Midler til bygdeutvikling gjennom SND til tradisjonell jord- og hagebruk

Tilskudd og investeringslån til tradisjonell jord- og hagebruk viser en betydelig prosentvis nedgang fra år 2001 til 2002. Investeringsstilskuddet er nå 20% av kostnadsoverslag mot 30% i 2001, maksimalt tilskuddsbeløp pr. bruk er kr 200 000 i Sør-Norge og kr 230 000 i Nord-Norge. Investeringslån kan gis pr. driftsenhet med inntil 25% i år 2002, mot 40% i 2001. Maksimumsbeløpet pr. bruk i Sør-Norge er kr 500.000 og kr 530 000 i Nord-Norge.

Selv om maksimalbeløpene er hevet noe, vil dette på langt nær dekke kostnadsutviklingen på byggesektoren og dette vil spesielt ramme mindre gårdsbruk.

Ved generasjonsskifte vil det være behov for nybygg, modernisering og fornyelse av driftsapparatet, spesielt på melkeproduksjonsbruk bygget på 1970-80 tallet. Samtidig kommer det pålegg fra myndighetene om utbedringer av eksisterende bygningsmasse. Dette skjer for å tilfredsstille kravene i nye forskrifter og regler.

Satsene for tilskudd og investeringslån gjennom SND, må etter Sametingets oppfatning heves betraktelig for å dekke behovene.

Tiltak for å sikre inntektsutviklingen

Landbruket må sikres stabile rammebetingelser, samtidig som næringen må gis gode utviklingsmuligheter. Jordbrukets utviklingsmuligheter i de samiske områdene må vurderes sterkere i et samlet regionalt utviklingsperspektiv.

Sign: _____ / _____

En gjennomgang av økonomiske virkemidler som kan lette utviklingen av levedyktige næringskombinasjoner er påkrevd. Støtteordninger over jordbruksavtalen gjøres gjeldende for kombinasjonsbruk.

Sametinget går inn for at satsene for produksjonsuavhengige tilskudd økes spesielt for de minste brukene, og at bunnfradrag for produksjons-, areal- og kulturlandskapstilskudd fjernes.

Sametinget støtter i dag gjennom Samisk utviklingsfond blant annet små og mellomstore bruk, småskalaproduksjon og næringskombinasjoner. Sametinget har gjennom mange år fått overført 2 millioner kroner over jordbruksavtalen. Dette beløpet bør økes til 4 mill. kroner.

Verdiskapningsprogram

Oppfølging av verdiskapningsprogrammet må sikre at meierier og slakterier i Nord-Norge får økonomiske rammebetingelser slik at disse er i stand til å være mottakere av de råvarer som primærprodusentene leverer. Det igangsatte verdiskapningsprogrammet må videreføres. Programmet har gitt ny optimisme i næringen, spesielt på mindre bruk og kombinasjonsbruk. Sametinget ber om at kombinasjonsbrukene vies spesiell oppmerksomhet ved jordbruksforhandlingene.

Saken ble avsluttet 22. februar 2002 kl. 12.20

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 22.02.2002

Møtelederskapet

Josef Vedhugnes
Leder

Ole Henrik Magga
nestleder

Margreta Påve Kristiansen

Tormod Bartholdsen

Per-Bjørn Lakselvnes